

KALENTERI

AMERIKAN SUOMALAISELLE
TYÖVÄELLE

1918

AMERIKAN SUOMALAISTEN
SOSIALISTISTEN KUSTANNUSLIIKKEITEN
KUSTANTAMA

SUOMALAISEN SOS. KUSTANNUSYHTIÖN KIRJAPAINO
FITCHBURG, MASS.

TAMMIKUU

Tammikuun 1 p. 1881
kuoli Auguste Blanqui,
ranskalainen vallanku-
mouksellinen sosialisti.

1 T. Uusivuosi	16 K. Ilmari
2 K. Aapeli, Set.	17 T. Anton
3 T. Ecnokki	18 P. Laura
4 P. Root	19 L. Heikki
5 L. Lea	
6 S. Loppiainen	20 S. Fabian
7 M. Aukusti	21 M. Aune
8 T. Gunnar	22 T. Tiera
9 K. Veikko	23 K. Meri
10 T. Sigurd, Kotivalo	24 T. Kaukovalta
11 P. Osvald	25 P. Paavali
12 L. Toini	26 L. Polykarpos
13 S. Nuutti	27 S. Viljo
14 M. Feelix	28 M. Kaarlo
15 T. Siviä	29 T. Valtteri
	30 K. Gunilla
	31 T. Alli

MUISTIINPANOJA

TAMMIKUU 1917

Uusi vuosi valkeni samolassa synkissä merkeissä kuin edellinenkin kansojen kärsimysten vuosi. Maailman sota yhä jatkuu. Rauhan palaamisesta ei ollut näkyviä merkkejä.

Tyrväestön keskuudessa rauhanliike kuitenkin yhä vankkenee. Yhdysvaltain sosialistipuolueen toimeenpaneva komitea tammikuussa ryhtyi päättäväisiin toimenpiteisiin Kansainvälisen sosialistikongressin koollekutsumiseksi, tarkoituksella saada kaikkien maiden työläiset neuvottelemaan yhteisestä toimintaohjelmasta sotaan vastaan. Toimeenpanevakomitea määräsi kongressin kokoontumisajan kesäkuun 3 ja sitä seuraaviksi päiviksi. Kaikkien maiden sosialistipuolueille lähetettiin kutsu ja pyydettiin pikaista vastausta.

Yhdysvalloissa käytetään räikeätä menettelytapaa työläisjoukkoja vastaan, työläisten vaatimissa oikeuksissaan. M'nnesotassa, Kochinin kauniissa, hallitsevan luokan rengit, sheriffit, hyökkäävät metallityöläislakkoilaiden kimppuun ja karkottavat heidät väkivallalla pois Bermidjin kaupungista. Samanlaisia räikeyksiä tapahtuu useilla seuduilla.

Venäjällä edellisinä kuukausina hieman pikätään kohtanut duuma joutuu alakynteen. Mitä mustin taantumuksellinen ministeristö astuu virkaan. Pääministeriksi nimitettiin ruhtinas Galitzin.

HELMIKUU

Helmikuun 22 p. 1840
syntyi August Bebel,
saksalainen sosialidemo-
kraatti, valtiomies ja
kirjailija.

—CPG—248

1 P. Bertta
2 L. Kynttelinp.

3 S. Huugo
4 M. Ansgarius
5 T. Armi, Agatha
6 K. Dorotea
7 T. Rikhard
8 P. Laina
9 L. Naimi

10 S. Elina
11 M. Eufrosyne
12 T. Elma
13 K. Sulo
14 T. Walentin

15 P. Sipri
16 L. Julia

17 S. Väinö
18 M. Rusko, Tyyra
19 T. Kauppo
20 K. Hulda
21 T. Keijo
22 P. Tuulikki
23 L. Terttu

24 S. Matti
25 M. Viktoria
26 T. Nestor
27 K. Torsti
28 T. Onni

MUISTIINPANOJA

HELMIKUU 1917

Lisääntyvien murhiden kuukausi. Saksan imperiaalistit ryhtyvät epätoivoiniin toimenpiteisiin alkeittensa onnistumiseksi. Saksa julistaa näet käytäntöön surullisen raottamattoman vedenalaisen sodan. Kauppalaivoja upotetaan armotta. Myös puolueettomien maiden. Ristiriita Saksan ja Yhdysvaltain hallitusten välillä kärjistyy.

Yhdysvallat katkasevat diplomaattiset suhteensa Saksaan kanssa. Saksan lähettilänsä matkapassin. Sota alkaa lähestyä tähän saakka siltä erossa ollutta Yhdysvaltaakin.

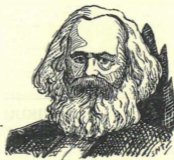
Sodan vaaran nopeasti lähestyessä ryhtyy sosialistipuolue voimainsa mukaan sotavastaiseen toimintaansa. Sotavastaisia kokouksia pidetään usella palkkakunnilla. Hallitukselle lähetetään vaatimuksia, että Yhdysvaltoja ei saa syöstä kauheaan veriliekkiiin, mikä Euroopassa riehuu.

Vaivaluokka kaikesta huolimatta valmisteleikse sotaa. Edustajahuone hyväksyy kauppalaivojen avelstamislain, mikä toimenpide merkitsee sodanjulistuksen lähentämistä.

Eri taholilla Yhdysvaltoja puhkeaa nälkääkapinolta. Elintarpeiden hinnat suunnattomasti kohoavat. Työläisperheet joutuvat yhä suurempaan kurjuuteen. New Yorkin työlläisäidit lähtevät mielenosotukselle. Menävät kaupungintalon edustalle, vaalien leipää. Poliisit hajottavat äitien mielenosotuksen. Leivän asemasta antaa kaupunginhallitus poliisikapulaa. Samoin muualakin kuin New Yorkissa.

Siirtolaisuuslaki hyväksytään kongressissa uudelleen. Tämän kautta astuu se voimaan, huolimatta siitä, että presidentti eittori sen alkaisemmin.

MAALISKUU

Maaliskuun 14 p. 1883
kuoli Karl Marx maan-
pakolaisena Lontoossa.

—PPK—248

1 P. Alpo	17 S. Kerttu
2 L. Fanny	18 M. Edward
3 S. Kauko	19 T. Jooseppi
4 M. Adrian	20 K. Jaakkima
5 T. Laila	21 T. Pentti
6 K. Ruudolf	22 P. Vihtori
7 T. Perpetua	23 L. Akseli
8 P. Vilppu	24 S. Gabriel
9 L. Edwin	25 M. Maaria
10 S. Aura	26 T. Immanuel
11 M. Kalervo	27 K. Soini
12 T. Gregorius	28 T. Armas
13 K. Ernesti	29 P. Joonas
14 T. Matilda	30 L. Usko
15 P. Risto	31 S. Irma
16 L. Herbert	

MUISTIINPANOJA

MAALISKUU 1917

Maailman historian yksi merkityksellisimpiä ja suur-arvoisimpia kuukausia. Venäjällä tapahtui vallankumousta.

Nälkiintyneet venäläiset työläiset alkoivat nälkäkapinan. Sotamiehet yhtyivät heihin. Joukkonousu kohosi valtavaksi ja vallankumous oli täydessä liekissä. Keisari Nikolai syöstiin valtakautelta. Samoin koko hänen virkakuntansa erotettiin. Väliaikainen vallankumoushallitus asetettiin. Työväenlehtiä alkoi ilmestyä, kun sortovalta poltettiin. Pietariinkin perustettiin useita ja alkoivat ne heti levitä satojen tuhansien painoksina. Työväkeä alettiin järjestää työväenjärjestöihin entisten salaisten seurojen asemasta jne. Työläiset ja sotilaat asettivat omia neuvostojaan kaikkialla maassa turvamaan vallankumousta. Tsaarivallan uhreja vapautettiin vankiloista, Siperiasta ym.

Suomi joutui myös vallankumouksen pyörteisiin. Venäläiset virkaherrat erotettiin ja suomalaisia asetettiin tilalle. Jusi senaatti muodostettiin, johon jäseniksi tuli mm. sosialisteja. Eduskunta kutsuttiin koolle ensi kertaa sodan aikana.

Venäjän vallankumouksella oli voimakas vaikutus kaikkien maiden työläisjoukkoihin. Samalla se vahvisti rauhanliikettä.

Yhdysvalloissa oli tässä kuussa rautatieiläisten yleislakon uhka. Varustuksiin oli ryhdytty. Lakko lopulta välitettiin, kun rautatieyhtiöt taipuivat noudattamaan 8-tunnin työpäivälakia.

HUHTIKUU

Huhtikuun 11 p. 1825
syntyi Saksassa Ferdinand
Lassalle, suuri agitaattori,
kirjailija.

—248—

1 M. Haara'd	16 T. Jalo
2 T. Pellervo	17 K. Eljas
3 K. Ferdinand	18 T. Valdemar
4 T. Ambrosius	19 P. Ikäheimo
5 P. Irene	20 L. Amalia
6 L. Vilho, Ville	21 S. Anselm
7 S. Helvi	22 M. Aliina
8 M. Suoma	23 T. Yrjö, George
9 T. Otto	24 K. Albert
10 K. Hesekiel	25 T. Seppä, Markus
11 T. Verna	26 P. Teresia
12 P. Julius	27 L. Antamo,
13 L. Sievä	28 S. Tuure
14 S. Tellervo	29 M. Tyko
15 M. Linda	30 T. Marianna,

MUISTIINPANOJA

HUHTIKUU 1917

Amerikan työväetille alkaa koettelemuksen aika, kun Yhdysvallat joutui sotaan. Kongressi hyväksyi sotajulistuksen Saksa vastaan. Yhdysvaltain senaattissa hyväksyttiin sodanjulistus 82 äänellä 6 vastaan. Edustajahuoneessa 373 äänellä 50 vastaan. Sotavalmistuksiin ryhdyttiin hermostuttavalla kiireellä.

Yleinen pakollinen sotapalvelus hyväksyttiin. Asevelvollisuusvastaisia kokouksia pidetään eri taholla maata.

Yhdysvaltain sosiaalipuolueen ylimääräinen kongressi kokoontui. Jyrkkiä sotavastainen ohjelma hyväksyttiin. Puolue osottautui seisovan sotakysymyksessä järjkeväällä kannalla, eikymättä Europan toverien tavoin, millään tavalla kannattamaan sota. Vain mitätön vähemmistö — kourallinen — kongressin edustajista osottautui "sotasosialistiseksi". Kokouksessa tehtiin laajalti rakentavaa työtä, jonka kautta puolueen tulevaisuus laskettiin yhä varmemmille perusteille.

Suomen eduskunta kokoontui ensi kertaa sodan aikana. Puheenjohtajaksi valittiin sosialisti Kullervo Manner, Suomen Työmiehen toimittaja.

Puotissa tapahtuu verisiä nälkäkapinoita ja lakkoja elintarvepuolan johdoesta. Suuret työlläisjoukot nälkäkuoleman uhkaamina nousevat vaatimaan leipää, johon virkavalta vastaa polttikapulalla.

TOUKOKUU

Toukokuun 30 p. 1526 mes-
tattiin Saksan katolisten
ja protestanttien ruhti-
naiden toimesta **Tuomas
Mynzer**, kommunisti, yköl
uskonpuhdistusliikkeen
alaluokalle uskollisista
johtajista.

—P. K. 248

1 K. Vappu	16 T. Esteri
2 T. Atanasias,	17 P. Rebekka
3 P. Visa	18 L. Erkki
4 L. Roosa, Ruusu	
5 S. Jenny	19 S. Emilia
6 M. Aleksandra	20 M. Liina
7 T. Helmi	21 T. Kosti
8 K. Agda, Hake	22 K. Hemminki
9 T. Timo	23 T. Lyydi
10 P. Aino	24 P. Alarik
11 L. Osmo	25 L. Urpo
12 S. Lotta	26 S. Miina
13 M. Floora	27 M. Ihalempi
14 T. Edith	28 T. Alma
15 K. Sohvi, Sofia	29 K. Oiva
	30 T. Basilius
	31 P. Helka

MUISTIINPANOJA

TOUKOKUU 1917

Työläisten mielenosotuskauusi. Voimakkaita vap-pumielenosotuksia toimeenpannaan kaikkialla maail-massa. Suurimmiksi ja voimakkaimmiksi muodostui-vat mielenosotukset Venäjällä, jossa niitä ensi kertaa saatiin pitää vapaasti, tsaarin verihurttien välintulotta. Suomessa myös suuria vappukulkueita.

Venäjän työväestö pakottaa hallituksen antamaan maailmalle julistuksen, jossa painotetaan Venäjän vaa-tivan pikaisesti rauhaa "ilman valloituksia ja sotakor-vauksia" Julistus aikaansaa suurta riemua kaikkien maiden työläisten keskuudessa.

Työläisten kansainvälisen yhteistoiminnan aikaan-saamiseksi kutsuu Venäjän työväestö koolle Tukholman Kansainvälisen sosialistikongressin. Kun jo aikaisem-minkin tehtiin samanlaisia vaatimuksia ja nyt näin voi-makkaasti, herää toivo, että nyt tämä kongressi vihdoinkin matanee koolle. Hallitusten taholta aletaan kuitenkin asetella esteitä. Ryhdytään kieltämään pas-seja kongressiin alkovoilta edustajilta. Valtaluokkien keskuudessa pelätään kongressista muodostuvan liian voimakkaan tekijän rauhan aikaansaamiseksi.

Yhdysvaltain kongressi lopullisesti hyväksyy asevel-vollisuuden, määräämällä pakolliseen armeijaan 21—31 vuotiaat kansalaiset ja "ensimmäisten paperien" omaajat. Saksa alkaa Venäjän työläisten vallankumouk-sellinen toiminta vaikuttaa yhä tuntuvammin. Valtio-päivillä sosialistit yhtenäisenä ryhmänä ensi kertaa äänestivät sotarahoja vastaan.

KESÄKUU

Kesäkuun 17 p. 1810
syntyi Fred. Frellingrath,
vallankumouksellinen
runoilija, Saksan
kommunistiliiton jäsen.

1 L. Teemu	16 S. Justiina
2 S. Venla	17 M. Urho
3 M. Viola, Orvokki	18 T. Tapio
4 T. Toivo	19 K. Siiri
5 K. Bonifasius	20 T. Into
6 J. Kustaa	21 P. Ahti
7 P. Robert	22 L. Pauliina
8 L. Salomo	23 S. Aatto
9 S. Ensio	24 M. Johannes
10 M. Soppo	25 T. Uuno
11 T. Impi	26 K. Jeremias
12 K. Esko	27 T. Elviira
13 T. Edla	28 P. Leo
14 P. Elias	29 L. Pekka, Pietari
15 L. Vieno	30 S. Päiviö

MUISTIINPANOJA

KESÄKUU 1917

Tapausrikas kuukausi. Venäjällä kärjistyvät työväestön ja hallitukseen keskinäiset suhteet. Kronstadtissa työläisten ja sotilasedustajien neuvosto katkaisee suhteensa väliaikaiseen hallitukseen.

Venäjäin työväestö antaa julistuksen maailman köyhällisille. Kaikkien maiden työläisiä kehoitetaan tarmokkaaseen taisteluun sotaa ja imperialistista politiikkaa vastaan. Tämän taistelun ensimmäiseksi ehdoksi vaaditaan sitä, että työläiset lopettavat na luokkarauhan, johon hallitsevaluokka sai työläiset petetyksi sodan puhjettua.

Pietarissa sosialistit saavat loistavan vaalivoiton kunallisvaaleissa.

Norjassa pidetään suuria mielenosotuksia korkeiden elinkustannusten johdosta. Suuremmissa kaupungeissa mielenosotuskulkueet suurempia kuin koskaan.

Yhdysvalloissa pakotetaan asevelvollisuuslain nojalla kaikki 21—31-vuotiset miehet rekisteeraamaan sotapalvelusta varten. Rekisteerauksen tapahduttua havaitaan, että suurin osa rekisteeratuista oli asettanut erikoisiin syihin perustuvia vaatimuksia päästä vapaaksi sotapalveluksesta.

Suuria lakkoja puhkeaa Yhdysvalloissa. Butten kalvostyöläiset tuihatuksina lakkoutuvat. Buttessa suuri kalvoeräjähdys, 164 kalvoemestä sai surmansa, niiden joukossa useita suomalaissakin.

Suomen sosialistipuolueella on ylimääräinen puoluekokous. Päätetään mm. Suomen itsenäisyydestä. Suomelle vaaditaan riippumattomuutta Venäjän holhouksesta.

Suomen sennatti määrää Suomen viljavarastot valtion haltuun, tarkoituksella saada elintarvepulaa edes hicman leivittöksi.

HEINÄKUU

Heinäkuun 6 p. 1536
mestättiin Thomas More,
"Utopian" kuuluisa
tekijä.

1 M. Aaro	16 T. Reino
2 T. Linnea	17 K. Ossian
3 K. Arvo	18 T. Freedrik
4 T. Ulla	19 P. Saara
5 P. Unto	20 L. Margareeta
6 L. Esa	
	21 S. Hanna
7 S. Klaus	22 M. Matleena
8 M. Turo	23 T. Olga
9 T. Ilta	24 K. Kirsti, Kitty
10 K. Saima	25 T. Jaakko
11 T. Noora	26 P. Martta
12 P. Herman	27 L. 7 Unikekoa
13 L. Joel	
	28 S. Haakon
14 S. Aliisa	29 M. Olavi, Uoti
15 M. Rauni	30 T. Eriika
	31 K. Helena

MUISTIINPANOJA

HEINÄKUU 1917

Sosialistien rauhallista toimintaa häiritään. Bostonissa väkivaltaisesti hajotetaan sosialistien mielenosoituskulke. Puoluevirastoon tehdään hyökkäys. Hävitetään lentolehtisiä ym.

American Socialist'ilta, sosialistipuolueen viralliselta äänenkannattajalta, kielletään oikeus levittää lehteä postin kautta.

Amerikan suomalaisten kesäjuhla pidetään. Gardnerissa, Mass., suurin juhla. Kolmatta tuhatta mielenosoituskulkueensa.

Kiinrossa yritetään uudelleen nostaa pystyyn keisari-valta. Yritys epäonnistui.

Arizonassa suurta mielivaltaa lakkolaisia vastaan. Asevoimin lakkolaisia karkotetaan.

Saksan valttkansleri Bethmann-Hollweg eroaa. Valtopäivät hyväksyvät suurella enemmistöllä rauhanohjelman. Saksan hallitus ryhtyy paljastelemaan liittolaismaiden salaisia diplomatiaa.

Suomen eduskunta hyväksyy Suomen itsehallintolain. Lakitutkitsee Suomen eduskunnalle kaikki ne oikeudet, mitkä ennen vallankumousta kuuluivat suuriruhtinaalle.

Venäjällä tapahtuu mielenosoituksia ja katukahakolita, bolshevikkien ryhtyessä vastustamaan yhä taantumuksellisemmaksi käyvästä hallituksesta.

Yhdysvalloissa suoritetaan asevelvollisten "arvonta". Washingtonissa arpomisen avulla määrätään, missä järjestyksessä rekisteröidyt nuorukset otetaan pakk-armeljaan.

ELOKUU

Elokuun 5 p. 1895 kuoli Marxin työtoveri **Friedrich Engels**, tieteellisen sosialismin etevimpiä teoreetikkoja.

STRE-248

1 T. Maire	16 P. Aulis
2 P. Veli	17 L. Verner
3 L. Veera	
4 S. Maria	18 S. Lemmitty
5 M. Salme	19 M. Maunu
6 T. Sikstus	20 T. Samuli
7 K. Lahja	21 K. Sulho
8 T. Sylvi	22 T. Iivari
9 P. Natalia	23 P. Auvo, Signe
10 L. Lauri	24 L. Pärttyli
11 S. Sanna	25 S. Loviisa
12 M. Klaara	26 M. Ilma
13 T. Alfonso	27 T. Toimi
14 K. Onerva	28 K. Tauno
15 T. Marjatta	29 T. Iines
	30 P. Eemeli
	31 L. Arvi

MUISTIINPANOJA

ELOKUU 1917

Myrskyisä kuukausi maailman politiikassa. Kalkisea maissa maailmanhistoriallisia suuria tapauksia.

Englannin Työväenpuolue asettuu kannattamaan rauhaa. Työväenpuolueen kongressissa suurella enemmistöllä hyväksyttiin päätöslauselma, jossa päätetään, että Työväenpuolue lähettää edustajiaan Kansainväliseen Sosialist'kongressiin Tukholmaan. Päätös syntyi vastoin hallituksen kantaa. Hallituksen ja Työväenpuolueen välit kärjistyvät. Työväenpuolueen ministeri Henderson eroaa hallituksesta.

Englannin työväestön, samoin kuin muittenkin maiden osottama rauhankanta, lupaantueksaan ottamaan osaa Kansainväliseen sosialistikongressiin, osotti kongressista paluvan voimakkaan rauhantekijän. Tämän johdosta liittolaismaiden hallitukset keskinäisellä sopimuksellaan kielsivät matkapassit edustajilta tähän kongressiin.

Ranskan sosialistit ensi kertaa sodan aikana äänestivät hallitukselle annettavaa luottamuslausetta vastaan.

Suomen eduskunta hajotettiin Venäjän väliaikaisen hallituksen määräyksestä sen johdosta, kun se hyväksyi itsehallintolain. Eduskunnan sosialistit eivät talvu päätökseen. Yritetään eduskuntaa koolle.

Canadaassa hyväksyttiin asevelvollisuus. Hallituksen aikaisemmista lupauksista huolimatta pakkopalvelus otetaan käyttöön.

Katolien kirkon paavi lähettää sotiville maille rauhanehtyksen, kehottaen niitä lopettamaan sodan ja alkamaan rauhanneuvottelun.

American Socialist lopullisesti suljetaan postista. Suomessa kokoomussenaatti eroaa. Helsingissä yleislakko.

Espanjassa voimakasta vallankumousliikettä. Moskovassa kokoontuu yleisvenäläinen neuvottelukokous. Taantumuksellinen. Mitään käytännöllisiä tuloksia ei kuitenkaan syntynyt.

SYYSKUU

Syyskuun 3 p. 1859 syntyi Jean Jaures, joka sotakiikkoilijan toimesta murhattiin nykyisen sodan alussa.

—PEU—248

1 S. Gottfrid	16 M. Mielikki
2 M. Toora	17 T. Elisabet
3 T. Serafiina	18 K. Tyne
4 K. Mooses	19 T. Fredriikka
5 T. Mainio	20 P. Augusta
6 P. Sakari	21 L. Matteus
7 L. Regina	
8 S. Taimi	22 S. Mauri
9 M. Evert	23 M. Tekla
10 T. Kaleva	24 T. Alvar
11 K. Valma	25 K. Kullervo
12 T. Aleksanteri	26 T. Cyprianus
13 P. Jorma	27 P. Kaino
14 L. Ida	28 L. Lennart
15 S. Runo	29 S. Mikael
	30 M. Nyirikki

MUISTIINPANOJA

SYYSKUU 1917

Yhdysvaltain sotavastaista liikettä ryhdytään hallituksen taholta ahdistamaan. Kaikkialla maassa toimitetaan yhtä aikaa kotitarkastuksia ja vangitsemisia. Mm. sosialistipuolueen keskusvirastossa, Chicagossa, Ill., tehtiin kotitarkastus.

Kansanneuvostoilta kiellettiin eri valtioissa oikeus kokoontua konferenssiinsa. Lopulta onnistui neuvoston pitää kokous Chicagossa, Ill., majurin luvalla, vastoin kuvernöörin kieltoa. Sotaväkeä määrättiin hajottamaan kokous, mutta ennenkuin sotaväki saapui, oli kokous jo pidetty.

Venäjäliä yritetään vastavallankumousta. Kenraali Korniloffin johdolla yritetään syöstä väliaikainen hallitus ja tilalle asettaa "rautainen" diktaattorivalta. Yritys täydellisesti epäonnistui ja päinvastoin lisäsi työväestön valtaa, pakottaen hallituksen erinäisiin myönnytyksiin. Vastavallankumousyrityksen välittömänä seurauksena oli myös Venäjän julistaminen tasavallaksi.

Työväestön saadessa Venäjällä enemmän voimaa painostaakseen hallitusta, oli siitä seurauksena Suomeenkin nähdyn se, että hallitus jo osittain teki eräitä myönnytyksiä, kuitenkin vielä tunnustamatta eduskunnan hyväksymää itsenäisyyslakia.

Venäjän työväetö kutsui koolle vallankumouksellisen työväestön yleiskongressin. Kongressi kokoontui Pietarissa syyskuun 27 päivänä.

Yhdysvaltain kongressissa hyväksyttiin ns. "vihollismaiden kauppalaki", johon sisällytettiin mm. se, että vieraskielisten sanomalehtien Yhdysvalloissa on tehtävä postimestarille käänne kaikista kirjoituksista ja uutisista, joissa kehoitellaan sotaan ja sen yhteydessä olevia kysymyksiä. Samalla määrätään laissa se, että jos ylipostimestari kieltää joltakin lehdeksi, englanninkielisetkin, postioikeudet, niin lehteä ei saa levittää millään tavalla. Tärkeän kautta tulee ylipostimestarista maan ylisensuuri.

Suomen eduskunta kokoontui väliaikaisen hallituksen kiellosta huolimatta.

LOKAKUU

Lokakuun 3 p. 1896 kuoli William Morris, englantilainen marxilainen sosialisti, runoilija, taiteilija, käsityöiläinen, agitaattori.

248

1 T. Valio	16 K. Sirkka
2 K. Ludvik	17 T. Luukas
3 T. Hyväneuvo	18 P. Aleksei
4 P. Frans	19 L. Uljas
5 L. Inkeri	20 S. Kasper
6 S. Bruuno	21 M. Birger
7 M. Birgitta	22 T. Irja
8 T. Hilja	23 K. Severi
9 K. Ilona	24 T. Aallotar
10 T. Josefiina	25 P. Hilda
11 P. Otso	26 L. Amanda
12 L. Valfrid	27 S. Hellä
13 S. Mielipäivä	28 M. Simo
14 M. Elsa	29 T. Alfred
15 T. Helvi	30 K. Kustaava
	31 T. Artturi

MUISTIINPANOJA

LOKAKUU 1917

Venäjäin työväestön yleiskongressi koolla. Suurella enemmistöllä edustajat äänestävät kokoomushallitusta vastaan. Muodostetaan väliaikainen parlamentti ym.

Salaisesta diplomaattisista paljastuu niukkoja tietoja, jotka viittaavat jonkinlaisia alustavia rauhanpuuhia olevan tekeillä. Mitään virallista vahvistusta ei saavu. Yhdysvalloissa aletaan lakkauttaa sosialistilehtiä.

LOKAKUU 1916

Tanskan ministeristöön nimitetään tunnettu sosialidemokraatti Stauning. Puolue sallii hänen ottaa toimen vastaan, sillä pidetään välttämättömänä työväenmiehen ministeristöä oloa siitä varalta, että porvaristo pyrkisi johtamaan maan sotaan.

New Yorkissa puhkeaa voimakas raitiotieiläisten lakko. Virkavalta hyökkää lakkolaisten kimppuun. Useita lakkolaisia vangitaan ja syytetään "salallittoutumisesta".

Bayonnissa, N. J., suuri lakkotaistelu. Yhteentörmäyksiä. Lakkolaisia tapetaan ja haavotetaan.

Saksan sotasosialistit, joilla oli puoluehallinnon, sosialistisen parlamenttiryhmän ym. kontrolli, onnistuu anastaa puolueen pää-käänenkannattaja "Vorwärts" käsiinsä. Lehdessä sosialistinen sotavastainen kanta muutetaan sotasosialistien tarkoituksia palvelevaksi.

Yhdysvalloissa käydään tuimaa vaalitaistelua presidentin vaaloja varten.

MARRASKUU

Marraskuun 17 p. 1858
kuoli Robert Owen,
kuuluisa englantilainen
utopistinen sosialisti.

~~—~~248

1 P. Pyh. miest p.	16 L. Aarne
2 L. Topias	17 S. Eino
3 S. Erland	18 M. Maks
4 M. Hertta	19 T. Aili
5 T. Malakias	20 K. Jalmari
6 K. Kustaa Adolf	21 T. Hilma
7 T. Eugen	22 P. Silja, Cecilia
8 P. Aatos	23 L. Klemetti
9 L. Teuvo, Teudo	24 S. Lempi
10 S. Martti Luth.	25 M. Katri
11 M. Martti	26 T. Dagmar
12 T. Konrad	27 K. Hilikka
13 K. Kristian	28 T. Steen
14 T. Oihonna	29 P. Aimo
15 P. Leopold	30 L. Antti

MUISTIINPANOJA

MARRASKUU 1916

Yhdysvaltain presidentin ja kongressimiesten vaalit. Porvaripuolueitten äänimäärät presidenttiehdokkailleen jotenkin tasaväkiset. Presidentti Wilson voittaa verrattain pienellä enemmistöllä republikaanien ehdokkaan Hughesin. Sosialistien ehdokas Benson sai ääntä.

Venäjäniä duuma uskalttaa kohottaa päätään. Rohkeilla toimenpiteillä hallitus saadaan talvutetuksi erinäisiin myönnytyksiin. Mm. pääministeri Styrmer erosi duuman pakotuksesta.

Maailmankuulu sosialistikirjailija Jack London kuoli marrask. 22 päivänä 1916. Oli 40-vuotias.

Australiassa yleisöinnestyksellä päätetään asevelvollisuuskysymyksestä. Pakkopalvelus hylätään 1,146,000 äänellä 1,035,000 ääntä vastaan.

Washingtonin valtiossa, Everetissä, tapahtuu verinen puhevapaustalitelu. 4 henkilöä sai surmansa ja 40 haavottu.

Patersonin lakon johdosta syyttömästi vankeuteen tuomittu sosialisti P. Quinlan vihdoinkin vapautetaan.

American Federation of Laborin vuosikonventio. Konventio on yksi edistyneimpiä kokouksia mitä mainittu työväenliitto on pitänyt.

JOULUKUU

Joulukuun 16 p. 1827 syntyi Fredrik Dreler, jota pidetään Tanskan ensimmäisenä sosialistina, lääkäri, kirjailija.

248

1 S. Oskari	16 M. Adele
2 M. Beata	17 T. Raakel
3 T. Vellamo	18 K. Abraham, Aapo
4 K. Aira	19 T. Nikolai
5 T. Selma	20 P. Iisakki
6 P. Niilo	21 L. Tuomas
7 L. Agaton	
8 S. Kyllikki	22 S. Rafael
9 M. Anna	23 M. Israel, Isko
10 T. Juudith	24 T. Aatami, Eeva
11 K. Taneli	25 K. Joulupäivä
12 T. Tuovi	26 T. Tapani
13 P. Lucia	27 P. Johannes
14 L. Jouko	28 L. Viatt. last. p.
15 S. Heimo	29 S. Rauha
	30 M. Taavi
	31 T. Sylvester

MUISTIINPANOJA

JOULUKUU 1916.

Suomen venäläistyttäminen kärjistyy. Ministerineuvosto päättänyt pakottaa venäjänkielen Suomen virkakieleksi.

Venäjän duumassa myrskyisiä istuntoja. Ministerivaihdoksia.

Englannissa kekkitetään hallitusvoimia. Asetetaan viisihenkinen sotakabinetti. Pääministeri Asquith eroaa. Uudeksi pääministeriksi tulee Lloyd George.

Saksa ja Itävalta antavat hämmästyttävän julistuksen. Ilmottavat olevansa valmiit pikaisiin rauhanneuvotteluihin.

Vähän myöhemmin Yhdysvaltain presidentti antaa sotiville maille julistuksen, jossa kehottaa rauhaan. Rauhanehtojen pääperusteeksi ehdotetaan rauhaa ilman valloituksia ja korvauksia. Saksan luovutettava Belgia ja anastamansa alueet. Puola itsenäiseksi kuningaskunnaksi. Balkanin kohtalo ratkaistava yhteisessä neuvottelukokouksessa. Sotivilta mailta tulee kielteisiä vastauksia. Illyvillä toiveilla odotettua rauhanannon ei saavukaan.

Yhdysvalloissa alkaa entistä kiihkeämpi sotakiilto. Sotaherrat alkavat vaatia pakkopalvelusta jne.

Canadassa toimitetaan sotilasiässä olevien miesten rekisteraus. Pääministeri vakuuttaa työväestölle, että pakkopalvelusta ei tule, vaan että tarkoituksena on saada selville maassa olevien sotilasiässä olevien henkilöiden lukumäärä tuotannon järjestämiseksi.

MERKKIVUOSIA

Vuosi 1919 vastaa vuotta 5378—79 juutalaisten ajanlaskun mukaan, joka alkaa uuden vuoden (5379 maailman luomisesta) 23 p:nä syyskuuta 1918. Muhamettilaiset laskevat aikansa siitä kun Muhamet muutti Meakaasta Medinaan v. 622 j. Kr. 13 p:nä tammikuuta 1919 alkaa muhamettilaisten vuosi 1336.

Vuosi 1918 on järjestyksessä 1963:s juliaanisen kalenterin, 333:s gregorianilaisen ja 218:ta parannetun kalenterin voimaan saattamisesta, 548:s ruudin keksimisestä, 426:s Amerikan löytöistä, 309:s kaukoputken, 260:s helikopterin, 220:s höyrykoneen keksinnöstä, sekä 81:n sähkömagneettisen sanomalaitoksen toimeensaattamisesta lukien

TÄRKEIMMÄT LAILLISET JUHLAPÄIVÄT YHDYSVALLOISSA JA ERI VALTIOISSA

1 p Tammikuuta uudenvuodenpäivä kaikissa muissa valtioissa, paitsi Kansasissa.

12 p. Helmikuuta Lincolnin syntymäpäivä useimmissa pohjoisissa valtioissa.

22 p. Helmikuuta Washingtonin syntymäpäivä kaikissa Yhdysvaltain valtioissa.

19 p. Huhtikuuta patriottien päivä Mainen ja Massan valtioissa.

30 p. Toukokuuta hautainkukituspäivä kaikissa pohjoisissa valtioissa.

4 p. Heinäkuuta Yhdysvaltain itsenäisyyden julistuksen muistopäivä kaikissa Yhdysvaltain valtioissa.

Työpäivä kaikissa Yhdysvaltain valtioissa ensimmäinen maanantai Syyskuussa.

12 p. Lokakuuta Columbuksen päivä useissa Yhdysvaltain valtioissa.

Kiitospäivän julistaa Yhdysvaltain presidentti vietettäväksi kunakin vuotena, tavallisemmin Marraskuun viimeiseksi torstaiksi. Kiitospäivää vietetään kaikissa valtioissa.

SUOMALAINEN SOSIALISTI- JÄRJESTÖ

Tilastollinen katsaus suomalaisesta sosialistijärjestöstä;
sen taloustilasta ja saavutuksista.

Tänä aikana, jolloin tapahtumain vilkas kulku rientää eteenpäin pikamarsseissa, kehittäen ja luoden uusia kohtaloita, joiden maininkelhin järjestömmekin joutuu ajan varrella, lienee virkistävää järjestömmen jäsenille luoda silmäys, mistä alettiin ja missä ollaan ja mitä on saatu aikaan.

SOSIALISTINEN LIIKE YHDYSVALLOISSA.

Saadaksemme selville minkäläisten aatteitten ja vaikutusten alaiseksi siirtokansamme on joutunut täällä mantereella, on meidän ensiksi luotava lyhyt silmäys sosialistiseen liikkeeseen Yhdysvalloissa yleensä.

Sosialistinen liike Yhdysvalloissa voidaan sanoa alkavaksi v. 1877, jolloin Amerikan vallankumoukselliset työläiset, yhdessä saksalaisten poliittisten pakolaisten kanssa perustivat Socialist Labor Partyn — Sosialistisen työväen puolueen. Tosin sosialistisia työtä oli tehty jo ennen sisällissotaa, mutta se oli enemmän utopistista ja etupäässä kohdistui kommunistien siirtolain perustamiseen. Socialist Labor Party perustettiin alkuvuodet vaikeissa oloissa. Sen elinjuuria raateli anarkistinen aines, joka ajettiin po's Internationalista. Kun tämä puolue oli ailtuisena anarkistien temmellyskenttänä, jossa mikään vakava järjestäytyminen ei käynyt päinsä, erkasi siitä suuri osa sellaisia jäseniä, jotka käsittivät, että työläisten on vallattava poliittinen valta lujan ja järkiperäisen järjestäytymisen kautta. Useampia yrityksiä puolueen perustamiseksi tehtiin, mutta ne pian hajoivat joko sisäisten rettelöitten tai ulkopuolisen painostuksen vaikutuksesta. Kun sitten vuonna 1901 perustettiin Sosialistipuolue, liittyi siihen heti melkein kaikki valvetuneet työläiset, jotka kannattivat työlästen itsenäistä poliittista toimintaa. Siltä lähtien on Sosialistipuolue saavuttanut poliittista valtaa jatkuvasti ja sen jäsenmäärä on osoittanut varmaa kasvua; ollen nykyisin 83,862.

Kysymys taloudellisista järjestöistä on ollut kiihkeän keskustelun ja väittelyn alaisena emäpuolueessa koko sen olemassaolon ajan ja sieltä tämän väittelyn mainingit ovat toisinaan ulottuneet suomalaiseenkin järjestöön. Vuodesta 1905 on taloudellisella areenalla Amerikan työväenliike-

keessä ollut kaksi kilpailevaa uniota; Amerikan Federation of Labor ja Industrial Workers of the World. Näiden uuden välinen kamppailu on saanut aikaan vakavia vaurioita sosialistipuolueessakin.

SOSIALISTINEN LIIKE AMERIKAN SUOMALAISTEN KESKUUDESSA.

Sosialistinen liike Amerikan suomalaisten keskuudessa voidaan määritellä alkavaksi 1890 luvun loppuvuosina. Sitä ennen kirkolliset vanhoilliset, kuten papit, lakimiehet, lääkärin ja pilkkuliikemiehet olivat johtoasemissa yhteispyrinnöissä. I^o olivat määrävissä asemissa kirkokunnissa, raittius- ja nuorisoseuroissa ja oli näillä sen aikaisilla yhteispyrinnöillä vahva uskonnonlainen leima. Pappi, tai joku hurskas ruokatavarakauppias oli aina juhlatilaisuuksissa puhumassa ja antamassa vakavuutta ohjelmalle. Toinen osa siirtokansastamme vajosi toiseen äärimmäisyyteen. He votehtivat kapakoissa ja mallausauioissa, joissa silloin tällöin tapella nahistettiinkin oikein verissäpäin.

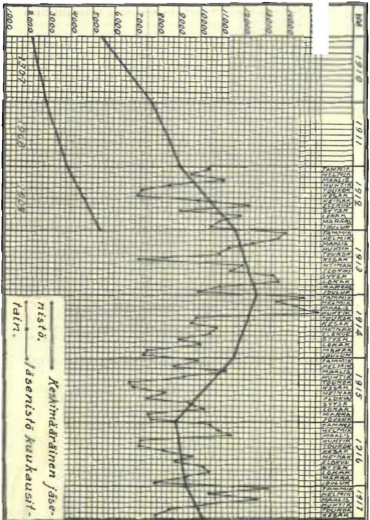
Olloon vielä mainittuna, että nämä sen aikaiset siirtokansamme johtajat rikastuivat ja nauttivat "maan lihavuudesta" ja pitivät asemistaan erittäin hyvin. Ja olihan heillä syytökkin.

Valtiollisten olojen kärjistyttyä Suomessa aivan sietämättömiksi, tuli sieltä silloisen siirtolaistulvan mukana paljon sellaisia henkilöitä, jotka olivat jo olleet työväenliikkeessä mukana Suomessa. Heidän joukossaan oli puhujia, laulajia, soittajia, näyttelijöitä ja muita kyvykkäitä toimihenkilöitä, ja heidän tulostaan tšekäläiset yhteispyrinnöt reipastuivat ja saivat virkistävästä vaihtelua. Seurauksena tästä oli, että vanhoillinen aines, joka enemminkin oli ollut johtoasemassa, jäi nyt syrjään. Jotkut heistä "alla päin paholla nälkin" vetäytyivät syrjään, mutta suuri enemmistö heistä all'oi katkeran taistelun näitä uusia tulokkaita, "kansanvillittelijöitä" vastaan. Tämä taistelu kehittyi huippuunsa vuosina 1907--8 niinkutsuttujen "Tuudasponsien" ja kansankokousten muodossa, joiissa yritettiin suomalaisia sosialisteja maalata amerikkalaiselle väestölle ja erittäinkin työnantajille, arvokiteiksi, nihilisteiksi, y. m. Joillakin palkkakunnilla vapaamielisempi aines valtaasi käsiinsä raittius- ja nuorisoseurat ja alkoi toimia työväenyhdistysten nimellä mutta useimmilla palkkakunnilla erkanivat työväenliikkeen kannattajat pois vanhoillisista yhdistyksistä ja perustivat itsenäisiä työväenyhdistyksiä. Näiden työväenyhdistysten silloinen ohjelma oli idealistinen. Sosialismi käsitettiin vain kaunistelun aatteeksi. Ainoastaan harvat sen alkuiset toverit käsittivät sosialismin taloudellisena välttämättömyytenä ja luonnollisena seurauksena kapitalistisesta maailman järjestyksestä. Mitään yhtenäistä, ehjää

ohjelmaa ei näillä yhdistyksillä ollut. Ensimmäisenä pyrkimyksenä yhtenäisyyteen paino oli Gardnerissa, Mass. v. 1902 pidetty kokous, josta oli mukana useampia idänvaltioitten työväenyhdistyksiä. Tässä kokouksessa perustettiin "Imatraliitto", jonka viimeinen elossa oleva yhdistys Brooklynsissä, N. Y. taistelee elämää ja kuoleman kanssa. Ensimmäinen Amerikan suomalaisten työväenyhdistysten edustajakokous pidettiin Clevelandissa, Ohio, v. 1904, lokak. 4—5 päivinä. Ennen tätä kokousta oli eri yhdistyksillä ollut vakavan keskustelun alaisena: liitytäänkö Amerikan sosialistipuolueeseen, vai ollaanko edelleenkin itsenäisenä liittona. Nämä keskustelut ja väitökset, "suuntariidat", kansainvälisen sosialismin ja itsenäisen kansallis-idealistisen liiton kannattajain välillä selventivät käsityksiä niin paljon, että Clevelandin edustajakokouksessa suurella äänen enemmistöllä päätettiin liittyä Amerikan sosialistipuolueeseen. Tämän kokouksen työ rajottui etupäässä alkuvaihteluihin ja oian huomattiin tarpeelliseksi pitää toinen edustajakokous sisäistä järjestelyä varten. Se pidettiin Hiberniassa, Minn. elokuussa v. 1906. Tässä kokouksessa tehtiin hyväinkin työtä, joskin siellä satuttiin tekemään erehdyksiäkin. Järjestön sisäiselle toiminnalle laadittiin perustus ja valittiin sihteeri hoitamaan järjestön sisäisiä asioita. Seuraavana vuonna, 1907, perustettiin kansallipuolueen päämajaan erityinen suomalainen keskusvirasto ja niiden alkuvaihtelujen jälkeen alkoi suomalaisen järjestön nopea edistyminen. Vanhollisista seuroista erkani valvutuneimmat jäsenet ja liittyivät sosialistiasioihin. Siellä heille selostettiin olevia oloja niiden todellisuudessa valossa ja muutenkin ohjelma siellä vastasi työväestön luokkahenkeä. Tämän tähden vanholliset alkoivat pitää kansankokouksia ja laatia parjauseponia suomalaisista sosialisteista. Mutta nämä eivät ehkäisseet sosialismin levenemistä.

Järjestön kasvun vuosi vuodelta nähdään seuraavasta taulusta: No 1.

Vuosi	Osaistoja.	Keskim. jäsenn
1906	53	2000
1907	133	2928
1908	160	3960
1909	160	5354
1910	173	7767
1911	217	9139
1912	248	11535
1913	260	12651
1914	227	11657
1915	212	8859
1916	224	9396
1917 6 kuukauden ajalla,	219	10089

Keskimääräinen jäsenistö.
 Jäsenistö kuukausittain.

Taulukko No. 2. S. S. Järjestin jäsenistöstä kesäk. 30 p. 1917.

Valtio	Osmastoja	Jäseniä	Suomal. asutus*)	Prosentti sosialist.
Ariz.	1	39	699	5
Cal.	9	440	3995	4
Colo.	2	62	1867	3
Conn.	6	159	1221	12
Idaho.	5	151	954	15
Illinois	4	428	3182	13
Indiana.	2	61	315	19
Maine.	4	67	1214	5
Md.	1	30		
Mass.	26	2552	16170	15
Mirh.	20	1269	55548	2
Minn.	32	1122	44463	2
Mont.	7	167	6623	2
Nev.	2	57	233	24
N. H.	10	210	1214	17
N. J.	6	205	2259	9
N. Y.	7	1069	11506	9
N. D.	3	54	2610	2
Ohio	9	518	7301	7
Ore.	4	323	7711	4
Pa.	9	483	3688	13
R. I.	2	26	462	5
S. D.	1	63	3075	2
Utah.	3	80	1535	5
Vt.	5	118	467	25
Wash.	18	717	13258	5
W. Va.	2	83	—	—
Wis.	10	336	9696	3
Wyo.	8	353	2154	16
29 valtiota.	219	11202	205420	6

Edellä oleva taulukko on mielenkiintoinen siitä, että siitä nähdään kuinka monta prosenttia kunkin valtion suomalaisesta asutuksesta on puolueen jäseniä. Kaikista parhaiten edustettuina ovat seuraavat valtiot: Vermont 25 pros., Nevada 24 pros., New Hampshire 17 pros., Wyoming 16 pros., Massachusetts ja Idaho 15 pros., j. n. c. Tiestä helposti voisi tehdä sellaisen johtopäätöksen, että näissä valtioissa on tehty tehokkaammin agitatorityötä. Mutta tällainen johtopäätös ei olisi oikea. Silhen, että prosenttimäärä on niin erilainen eri valtioissa, on monenlaiset tekijät vaikuttamassa. Ennistikin suomalainen asutus valtiot-

*) V. 1910 väestötilaston mukaan.

tain on otettu vuoden 1910 väenlaskutillastosta, joka on jo yli seitsemän vuotta vanha. Tänä päivänä suomalainen asutus eri valtioissa voisi osoittaa tykkäänään toista. Toinen salkka, joka suuressi vaikuttaa näitten prosenttinumeroiden erillaisuuteen, on se, että taloudelliset olot ovat hyvin erilaiset eri valtioissa. Näyttää, että niissä valtioissa, missä suomalaiset työskentelevät etupäässä teollisuuden palveluksessa, on prosenttimäärä huomattavan suuri, kuten esimerkiksi Vermont, Nevada, Indiana ja Wyoming. Ja taas sellaisissa valtioissa joissa asustaa paljon suomalaisia pikkuviljelijöitä, ja on vähemmän teollisuuslaitoksia, on prosenttimäärä pienempi; kuten esimerkiksi Minnesota ja Michigan. Vaikka näissäkin valtioissa on suurimmassa teollisuuskaupungeissa voimakkaalla osastolla, viepi maanviljelysseudulla asustava järjestymätön väestö prosenttia yhtäkaikkii pieneksi. Epäilemättä tällainen taulukko antaa ajattelulle ja johtopäätöksille alhetta ja voidaan siitä pitää oppaana agitatorien työmme järjestelylle. Näyttää kuin meidän olisi agitatorien työtä painokkaammin kohdistettava maanviljelysseudulle tulevaisuudessa.

Tulos sosialistisesta työskentelystä meidän on tyydyttävä. 208420 suomalaisesta siirtolaisesta on 5 pros. sosialisteja, eli 11,302. Tämä on hyvä saavutus, verrattuna toisiin kansallisuuksiin, joista yksitään ei jakaa tulla lähellekään tätä prosenttilukua. Esimerkiksi saksalaisista on vain 0.002 prosenttia sosialisteja, unkarilaisista 0.002; juutalaisista 0.001; italialaisista 0.0006 prosenttia j. n. e.

Taulukko siv. 32, josta näkyy järjestömme keskimääräinen jäsenmäärä sen perustamisesta asti ja myöskin kuukautinen jäsenmäärä vuodesta 1912 alkaen, on myöskään mielenkiintoinen. Pahoittelen vaan sitä seikkaa, että en ole tilaisuudessa osoittamaan kuukautista jäsenmäärää järjestön perustamisesta asti. Se on mahdotonta. siitä syystä, että muistilmanpanot niiltä ajoilta ovat niin hajanaisia ja sekavia, että niistä ei saa selville kuukautista jäsenmäärää.

Jäsenmäärä on jatkuvasti nouseut, aina vuoteen 1914, jolloin silloisten rettelöiden takia, noin kolme tuhatta jäsentä joutui eroon järjestöstä. Vuoden 1914 alkukuukausina nousi jäsenmäärä huomattavasti, johtuen siitä, että "radikaalit" ja sosialistit taistelivat ylivallassa osastoissa ja koettivat pitää jäsenmaksunsa maksettuna, että oli äänioikeus. Kaikista kuumiin ottelu näkyy kestäneen noin neljä kuukautta.

Kuten taulukosta näkyy, aleni jäsenmäärä huomattavasti v. 1914, sanottujen rettelöitten takia. Järjestömme oli kasvanut melkeinpä liian nopeasti ja kaikkea liian nopeata kasvua seurasi taantumus. Järjestömmekin nopea kasvaminen kävi päinsä sisäisen lujouden, eheyden ja syventymisen kustannuksella. Järjestömmee liittyi kaikellaista

Kuva, joka verrannollisesti osoittaa kuinka suuri osa Amerikan Sosialistipuolueessa on itse kutakin kansallisuutta. 1 amerikkalaisia, 2 suomalaisia; 3 saksalaisia; 4 juutalaisia; 5 etelä-slaavilaisia; 6 lithuenilaisia; 7 scandinavilaisia; 8 böömiläisiä; 9 unkarilaisia; 10 italialaisia; 11 lätkäläisiä ja 12 slovakkeja. Suomalaisia on sosialistipuolueessa niipaljon kuin lätkäläisiä, italialaisia, unkarilaisia, böömiläisiä, scandinavilaisia, lithuenilaisia ja etelä-slaavilaisia yhteensä. Verrattuna kolmeen, suomalaisen järjestön jälkeen suurempana järjestönä, suomalainen järjestö on niin suuri kuin saksalainen, juutalainen ja etelä-slaavilainen.

ainesta, mikä hyvin vuoksi, mikä minikin oman yksilöetunsa tähden ja he eivät jaksaneet kehittyä joukkojen mukana. Kun he joituivat moninaisten aatevirtausten ristituuleen, hällilyivät he sinne ja tänne ja viimein osa heistä jäi syrjään kaikkein joukkoliikkeestä.

Hauskaa olisi vielä syventyä tutkimaan syytä ja valkuttimilla n. l. k. k. f. i. s. e. n. ä. r. ä. j. o. n. a. k. i. n. v. a. r. m. o. i. n. a. k. u. u. k. a. u. s. i. n. a. s. ä. n. n. ö. l. l. i. s. e. n. l. a. s. k. e. e. h. u. o. m. a. t. t. a. v. a. s. t. i. j. n. e. m. u. t. t. a. t. ä. l. l. ä. i. n. e. n. a. n. a. l. y. s. e. e. r. a. u. s. e. i. k. u. u. l. u. t. ä. m. ä. n. k. i. r. j. o. i. t. u. k. s. e. n. t. e. h. t. ä. v. i. n.

Tämä tilasto ei ole niin täydellinen ja monipuolinen kuin haluaisin sen tehdä. Puuttuu kokonaan tilastoja osastojen toiminnasta, heidän omistamasta omaisuudesta, kirjastoista, alaseuroista ja komiteoista, mies- ja naisjäsenistä, kuinka paljon on järjestömmme jäseniä taloudellisten järjestöjen jäseniä, monellako on kansalaispaperit, j. n. e. Itäpiirissä on kylläkin piirikomitean taholta kerätty tyydyttävän tarkkaa tilastoa, mutta toisista piireistä ei sellaista vielä ole joten numerot niistä olisi tehtävä arvion mukaan. Arviolta tehtyjä numeroita en kumminkaan halua esittää, sillä niiden paikka ei kuulu tilastojen piiriin. Järjestömmme orgaanien taholta toivottavasti lainataan tälle seikalle enemmän huomiota tulevaisuudessa ja mahdollisesti voidaankin jo seuraavana vuonna julaista selkkaperäinen tilasto koko järjestömmme asemasta.

Vielä en malta olla ma'nitsematta eräästä mielestäni hyvin tärkeästä seikasta, joka olisi toveritellen tarkasti huomioon otettava. Se on tilastojen, faktojen kerääminen. Tällä en tarkoita tilastoa ainoastaan oman järjestömmme keskuudessa ja omasta järjestöstämme, vaan tilastoja yleensä. Tarkat luotettavat numerot paljastavat melko monta kertaa hyvinkin tärkeitä seikkoja. Ne ovat luokkatalustelijalle samaa kuin kompassi merenkulkijalle.

Henry Askell.

KÖYHÄLISTÖN DEMOKRATIA JA DINTATUVURI

Demokratia, kansanvaltaisuus, on nykyisten maailmantapahtumain pyörteisä mainituin asia. Jokainen nykyinen valtiomieskin siitä puheessaan mainitsee. Komentavat kenraalit siihen viittaamalla hyökkäyskäskyjään antavat. Sanomalehdistö kirjottaa siitä joka päivä. Rojalistisena tunnettu sanomalehti- ja aikakauskirjallisuuskin on langennut tähän aikakautemme "taikataljaan".

Mutta maailman kansojen mielissä se ei ole muotiasia. Se on syöpynyt kansajoukkojen mieliin syväle. Maailman proletariaatin vereen on se imeytynyt. Tähän asti on se ollut vain tavoiteltava, mutta epämääräisessä tulevaisuudessa ollut pyrkimysperä. Nykyiset maailman suurtahtumat ovat sen tuoneet lähemmäksi rajuilla ryöpyillään. Se on kohonnut läheneväksi todellisuudeksi maailmansodan raunioista. Se on tulemassa eläväksi lihaksi ja vereksi — toimivaksi todellisuudeksi. Se on nousemassa välttämättö-

mänä pakkona. Ja siksi siitä nykyisten valtaher-
rain neuvospöydissäkin puhutaan — kuin lähene-
västä onnettomuudesta, vaikka sanat julkisuu-
dessa ovatkin ilmasevinaan toista.

Maailman työväestö, köyhälistö, tulee tämän
toteuttamaan. Nykyisten päivien tapahtumat ajau-
tuvat sitä kohti yhä kiihtyvässä vauhdissa. Ja
työväestö saattaa toteuttaa näiden tapahtumain
luomalle perustalle ensi kerran tunnetun historian
aikana todellisen demokratian. Niin kauan kuin
luokkayhteiskunnat ovat olleet olemassa, ei sitä
ole ollut.

Mutta puhutaan kansanvaltaisuuden nyt jo
vallitsevan tai oikeammin on sanottu sen vallin-
neen jo aikoja sitte. Olihan porvariston valtaan
nousu tapahtunut kansanvaltaisuuden merkeissä.
Tottahan sekin on. Se oli porvariston demokra-
tiaa, silloisen porvariston demokratiaa. Nyky-
aikaista porvaristoa, suurkapitalisteja, ei silloin
ollut. Mutta sitä mukaa kuin suurkapitalismi ke-
hittyi, luopui porvaristo varhaisemmista demok-
ratiansa aatteista, joita nimitämme nykyään
pikkuporvarillisen demokratian aatteiksi. Huo-
limatta siitä, että kapitalistisissa tasavalloissa
niiden historiallisissa dokumenteissa puhutaan por-
variston nousuajan demokratian aatteista, on val-
tiollinen toiminta kuitenkin olemukseltaan aivan
toista. Ja porvariston demokratiasta puhuttaessa
ei ole kysymys suinkaan taloudellisesta demokra-
tiasta, joka vain merkitsee todellista demokratiaa.
Se ei sisältynyt siihen.

Katsokaamme nyt kuitenkin miten nykyai-
kaisen demokratian, joksi sitä on nimetty, työ-
väestön pyrkimykset todellisen demokratian to-
teuttamiseksi sopeutuvat:

Meillä on Amerikassa kansanvaltainen hallitus,
kuten sanotaan. Sehän on täällä jokapäiväinen
vallitseva tosiasia, kuten amerikalainen usko.
Yhteiskunnalliset ja valtiolliset laitoksemme pe-

rustuvat kansanvaltaisuudelle. Meillä on kansanvaltaisuus m. m. kunnallisen elämän perustana. "Amerikalaisuus on kansanvaltaisuutta", muistan jostakin lukeneeni. Luultavasti oli se amerikalaisen politikoitsijan tuttu fraasi. — Vähän vaivaa kysyvä tarkastus osottaa kuitenkin miten asiantilaita todellisuudessa on. Me havaitsemme helposti vallitsevan seuraavan tilanteen: Suuret pääomayhtymät kontrolloeraavat täydellisesti maan valtiollisia laitoksia. Mutta väestön mielissä — vain mielissä — vallitsee porvariston nousujan aikuiset aatteet individualistisesta demokratiasta. Sellainen on tilanne. Ja tämä väestön mielissä tiukasti asustava käsitys ei näytä lainkaan olevan haitaksi järjestyneen ja keskittyneen pääomamahtin vallalle, päinvastoin. Sen vallitessa ei väestön keskuudessa herää järjestymis- eikä keskittymispyrkimys etujansa ajamaan pääomamahtia vastaan. Individualistinen käsitys juuri estää sen heräämästä.

Tämän tilanteen vallitessa nousee yleisesti ristiriitoja sosialistista työväentoimintaa vastaan käytännöllisessä politiikassa, sillä luokkataisteluun toimintansa perustavat työäisjärjestöt katsovat kansanvaltaisuuden asioitakin eri kannalta.

Yhtciskunnan ja valtion elimet, joissa demokratian on määrä ilmetä, ovat sosialisteille **valta-asemia**, joitten valtaamiseksi **taistellaan** tarkotuksella käyttää niitä työväenluokan etujen mukaisesti. Tämä näkökanta eroaa individualistisesta pikkuporvariston demokratiasta paljon. Se ei eroa vain opillisessa saivartelussa, vaan käytännöllisessä elämässä ja toiminnassa.

Valaiskaamme asiaa tutulla amerikalaisessa kunnallistoiminnassa useastikin ilmenevällä tapahtumalla:

Kunnallisessa vaalitaistelussa valitaan kaupungin majuriksi sosialistien asettama ehdokas. Majuriksi valittu on joku entinen pappismies tai joku

muu sellainen, joka ei ole jaksanut syventyä sosialismiin eikä työväenliikkeeseen luokkataisteluliikkeenä. Hänen mielestään on se vain jonkunmoista oikeutettua ihmisystävällisyyden liikettä, armeliaisuuden työtä. Hänen käsityksensä perustana on vielä yksilöllisihanteellinen käsitys murtumattomana.

Tämä yksilöllisesti suureksi itseänsä käsittävä majurimme päättääkin nyt antaa rajattomat oikeudet yksilölliselle nerolleen — vilpittömässä tarkoituksessa, miksi emme sitäkin uskoisi. Hän ei välitä kaupungin sosialistiosastojen mielipiteestä, joka esiintyy osastojen välitsemän keskuskomitean kautta. Keskuskomitea päättää, että majurimme on meneteltävä niin ja niin, mutta se ei jaksa saada majurimme neron suostumusta. Hän päättää toimia itsenäisesti. Ristiriita majurin ja puolueen paikallisen keskusjärjestön kanssa tulee yhä jyrkemmäksi ja päättyy lopulta siihen, että majurimme saa lähtöpassit puolueesta. Ja niin lisää hän tuollaisten epäonnistuneitten "sosialistipolitikoitsijain" kirjavata joukkoa.

Mutta omasta mielestään ei hän ole sellainen. Hän on omasta mielestään kansanvaltaisuuden puolesta taistellut suuruus, poliittinen marttyyri, jonka puolueklikki sellaiseksi teki. Hän on järkeilyt näin: Minä en ole majurina ollessani ainoastaan jonkun pienen klikin, joka nimittää itseään sosialistipuolueen paikalliseksi keskuskomiteaksi, palveluksessa, minä olen koko kaupungin väestön palveluksessa. Minun on otettava lukuun koko väestö, vieläpä vastustajanikin. Sehän on kansanvaltaisuuden ensi ehto. Selvä kuin päivä. Ja niin esiintyy hän sosialistipuolueen keskuskomiteaa vastaan — todellisen kansanvallan taistelijana. Ja kapitalistien sanomalehdistö ylistää häntä nyt — vaikka vaalien aikana mustasi hänet paholaista mustemmaksi — maasta taivaaseen. Hän on nyt "rohkea kansanvallan puolustaja puoluepoosuja

vastaan." Ja sellainen työläinen, joka ei tunne yhteiskunnan luokkatunnetta, käsittää asian olevan niin. Hän yltyy manaamaan kirottuja sosialisteja, jotka eivät noudata tämän maan kansanvaltaisia laitoksia, vaan pyrkivät niitä muuttamaan.

Miten tässä jutussa oikeastaan kävi? Voittiko siinä todellinen kansanvallan asia. Ei voittanut. Jäinvastoin se joutui tappiolle. Kaupungin kapitalistien edut siinä voittivat, ne, joitten puolesta kapitalistinen sanomalehdistö taistelee. Suotta se ei iloa pitänyt. Tapahtui näet niin, että työväestö menetti kontrollin tuon virkailijan toimien ohjaamisessa. Ja silloin kuin työväestö sen menetti, hyötyi siitä pääomamahti. Silloin kuin ei väestöjoukkojen etuja ole ajamassa mikään kiinteästi järjestetty keskus, jää kenttä avoimeksi kiinteästi järjestetyn pääomamahtin haltuun. Pääomamahti kontrolloeraa sellaisia asioita maanalaisesti, ja julkisuudessa esitetään se käyvän väestön vapaan tahdon mukaisesti. Väestön etujen puolustaminen sellaisen keskusorganin kautta taas on avoin, julkinen asia ja sitä käyttää kapitalistinen lehdistö näennäisenä valttinaan "kansanvaltaisuuden puolesta". Tämä tehdään hyvin tuntien väestön mielissä vallitsevat individualistiset käsitykset, jotka täten joutuvat ristiriitaan työväestön edustaman kehittyneimmän ja olojen pakon vaatiman käsityksen kanssa.

Pikkuporvarillisen demokratian uskon vallitessa voi järjestynyt ja salaisesti hallitseva pääomamahti mainiosti tulla toimeen. Pikkuporvarillinen demokratia perustuu ihmeelliseen taikasaan: yksilölliseen vakaumukseen yhteisissä yhteiskunnallisissa ja valtiollisissa asioissa, joka käytännöllisenä asiana merkitsee sen tai tämän ehdokkaan yksilöllisesti parempana pitämistä vaaliuurnalla.

Pääomamahti ei luota yksilöllisyyden järjestämättömyyteen politiikassa. Kapitalistit tietävät,

että yhteiskunnan ja valtion toimintaelimet ovat **valta-asemia**, joilla luokkaetuja voi suojata ja edistää. Kapitalismin nykyiseen kehitysasteeseen ei sovellu pikkuporvarillinen demokratia. Sen aika on jo mennyt. Se meni silloin kuin yksilöllinen vapaakilpailu poistui yhteiskunnan taloudellisesta elämästä. Nyt on tullut kehittymisen kausi taloudellisessa elämässä ja sama on laita myöskin politiikassa.

Ja samalla tavalla kuin järjestäytyminen ja keskittyminen on kapitalistiluokan nykyisten tarpeitten mukaista, on se myöskin työväenluokan etujen ja tarpeitten mukaista. Se on välttämätöntä. Työväestö ei voi tulla toimeen individualistisilla toiminnalla. Kiinteä yhteistoiminta, solidariteetti, on sen tämän päiväinen ohjelma. Siihen sen menestyksellinen taistelu vain voi perustua.

Järjestäytymistä tarvitaan taistelussa valta-asemien valloittamisessa. Mutta järjestymistä ja keskittymistä tarvitaan myöskin niiden käsissä **pitämisessä ja kontrolloeraamisessa**. Hyödytöntä se muuten olisi kokonaan — ja järjestöntä. Työväestö ei voi kansanvaltaisuutta toteuttaa muutoin kuin järjestyneisyyden — luokkajärjestöjensä — kautta. Niiden avulla se vain voi asioita kontrolloerata. Niiden kautta se vain voi toimintatavoistaan päättää. Järjestymättömänä yksilöitten laumana ei se sitä voi tehdä.

Mutta sehän ei ole kansanvaltaisuutta, demokratiaa, saattaa menneen pikkuporvarillisen demokratian unehnoitsija, jonka onnettomuus on siinä, ettei se käsitä aikansa luokkayhteiskuntaa, huudahtaa. Sehän on — diktatuuria!

Sopiipa kysyä: kenelle voi työväenluokan etuja edustava toimitsija olla vastuuvollinen, ellei työväestölle? Ja edelleen: miten muuten voi työväenluokan tahto ilmetä ellei työväestön järjestöissä? Kiihtyessään ja lähetessään sitä aikaa,

jolloin todella tulee kysymys vallan siirtymisestä ratkasevasti kapitalistiluokalta työväenluokan käsiin, kehittyä luonnollisesti työväenluokan diktatuurinkin. Sehän ovat kaikki sosialismin ja luokkataisteluliikkeen tunnetuimmat tutkijat myöntäneet ja laskeneet välttämättömäksi tukokseksi.

On kuitenkin ollut olemassa sosialistisessa työväenliikkeessä niitä, jotka eivät tämänlaisen tilanteen välttämätöntä syntymistä myönnä. He näkevät nykyaikaisessa demokratiassa, kuten he rakastavat sanoa, sen tekijän, joka auttaa lievenvää "kasvamista sosialismin", työväenluokan valtaan. "Työväenluokan diktatuuri on vain utopistisen vallankumousunelmoitsijan ajatuksen tuote," he sanovat.

Mutta todellisuudessa onkin asia päinvastoin, mitä utopistisuuteen tulee. Nykyaikainen demokratia "lieventävine vaikutuksineen" vallanomistukseen nähden on vain utopia. Vai mitä osottaa nykyinen maailmansota? Mitä se on? Se on kapitalistiluokan diktatuurin jättiläistodistus, oikean militaristista valtaa käyttävän diktatuurin. Me emme tiedä ovatko nämä utopistit tästä todellisuuden opetuksesta mitään oppineet. — Tähän voisimme vielä lisätä, että rauhankin aikana on kapitalistiluokan diktatuuri oikeastaan vallinnut, sillä kapitalistiluokan käsissä on ollut yhteiskunnan väestön elämisen ehdot, yhteiskunnan rikkauudet. Niin on ollut "kansanvaltaisimmissakin maissa". Vaikka työväestö järjestyneellä taistelullaan onkin saavuttanut jonkunlaista "perustuslaillisuuden tasapainoa" yhteiskunnassa, on ratkaiseva valta kuitenkin kapitalistiluokan käsissä. Ja työväestö on edelleen ollut kädestä suuhun eläjain joukkoa. Eihän diktatuurikaan ole todellisuudessa muuta kuin määrättyjen voimasuhteitten määrätty tilanne jonakin aikana.

Köyhälistön demokratia on nykyään taistelundemokratiaa. Tämän taisteludemokratian avulla

— vallankumouksen ja työväenluokan diktatuurin kautta — kulkee työväestön voittoisa tie kapitalismin kukistumiseen. Silloin vasta toteutuu todellinen demokratia, kansanvalta. Se syntyy luokkayhteiskunnan poistumisessa.

Nykypäiväiset maailman suurtapahtumat ajavat maailman köyhälistöä taistelua kohti. Se ei ole voinut ratkaisevaa ajankohtaa saavuttaa ennen. Kapitalismin itsensä kehitys sen vasta voi edellyttää

Tässä taistelussa on työväenluokan turvauttava vain omaan luokkavoimaansa.

Eemeli Parras.

Saaliin kimpussa.

Piirteitä lohikalastuksen kehityksestä Columbialla

Viimeisen kymmenen vuoden ajalla on kehitys maailman teollisuudessa harpannut jättiläisaskelin eteenpäin. Sen muistettava vaikutus ei ole rajoittunut ainoastaan muutamille tuotannonaloille, vaan se on kosketellut kaikkia inhimillisen elämän aloja. Käännetpä silmäsi mihin tahansa, kaikkialla huomaat suunnattoman kehityksen jälkiä.

Tuo kehitys on muuttanut lohikalastuksenkin Columbiajoella kokonaan toisenlaiseksi kuin mitä se oli kymmenen vuotta sitten. Se on keittänyt ulapalla kelluvan kalanlehen — lohituotannon varsinaisen ylläpitäjän — työtavoissa on tapahtunut suuri muutos. Pingotettuun purjeeseensa silmällevä verkolla kalastaja alun toistakymmentä vuotta sitten ei osannut uneksiakaan, että tänäpäivänä purjevene Columbialla on harvinaisuus — leikkilisten juttujen esine — jonka tavatessaan ulapalla "piittallemassa" kalastajat ylpeänseksästi hymyillen ihmettelevät, että jotkut viitsivät vielä mokomalla "rikillä" itseänsä kiusata. Mutta silloin ei vielä tiedetty kuinka käytännöllinen ja vaivojasäästävä on moottorikoneella varustettu kalastus-

vene, joka nykyään tiedetään ja yleisesti kalastajien kesken todeksi tunnustetaan.

Tämä kalastusvenelaitteen kehittyminen onkin ollut se tekijä, joka, on muuttanut kalastuksen laadultaan ja pyyntitavultaan kokonaan toisenlaiseksi. Lähempi silmäys tuohon kehitykseen lienee mielenkiintoinen, varsinkin niille, joille Columbian lohikalastus on vähemmän tunnettu.

KALASTUS COLUMBIALLA ALUN TOISTAKYMMENTÄ VUOTTA SITTEEN.

Noin neljätoista vuotta sitten oli moottorikoneella varustettu kalastusvene Columbiassa tuntematon. Silloin jo kyllä oli siljillä käyviä koneita, mutta niitä ei osattu asettaa palvelemaan verkolla kalastajia.

Keittimöjen suurenmat alukset jo silloin kulkivat konevoimalla; samoin joillakin rikkaimmilla, katiskoilla kalastajilla ("tröppäreillä") lienee ollut moottoriveneitä, joilla he kulkivat edempänä olevia pyydyksiään kokemassa. Mutta verkolla kalastajan veneeseen moottorikoneen ei uskottu soveltuvan; siksi käyttivät kalastajat veneensä liikkeelle saamiseksi aikaseen keksittyjä välineitä: airoja ja purjetta, — tavallisimmin vain yhtä isonlaista purjetta. Purjevereellä kalastaminen oli vaivaloista ja usein hengenvaarallista hommaa. Silloin kun oli kova tuuli — se ei olkakaan mikään harvinaisuus Columbiassa — oli aina vaara turjolla. Ellei peräsimessä seisova "kapteeni" purjehtijassa ollut ailtuiseksi varuillaan, voi venellä hetkellä tahansa pyllähtää kumoon. Oikein kovalla tuulella purjehtijassaan hän ei voinut hetkeäkään hellittää purjeen pingotusnuorasta, sillä vihurin tullessa siitä piti löysätä, koska peräsimen avulla ei voinut saada venettä kyllin nopeasti pois tuulesta; vihurin ohi mentyä, oli purjetta vedettävä jälleen lähemmäksi, jos mieli määrättyyn suuntaan kulkea.

Pimeällä yöllä, jolloin veden aaltoiluusta ei voinut edeltäpäin arvioida tuulen puuskien tuloa, muodostui purjehtiminen oikeaksi hengenvaaralliseksi urheiluksi. Usein kävikin niin, että myrskyisinä öinä kalastajain veneitä kaatui ja veneessä olijat hukkuivat.

Mutta jos purjehtiminen kovilla tuuilla oli hengenvaarallista, niin kuitenkin siirtyminen palkasta toiseen kävi nopeasti. Tyvneellä sitävastoin purjeen avulla ei päässyt mihinkään; täytyi turvaantua soutamiseen. Se oli ankaraa työtä, varsinkin silloin kuin oli pitempi matka soudettava. Usein thyttyi soutaa viisi, jopa kymmenenkin mailia yhtäkyyttä — joskus lievästi vastavirtaakin. Useimmiten kuitenkin kalastajat sovittoivat kulkunsa virtojen mukaan. Vastavirtaan soutaminen silloin kun vest on kilvaimmassa juoksussaan onkin Columbiassa ihmisvoimain

tuhlausta, sillä kovimmillakaan ponnistuksilla ei voi päästä tummaakaan eteenpäin, päinvastoin virta vie kalastajan mukanaan kaikesta huolimatta, ellei hän laske ankkuria, tai suda raniakosteikkoon.

Edellä lueteltujen vastusten lisäksi purjeveneellä ei voinut kalastaa siten, kuin kalastajalle parempaan saaliiseen nähder olisi ollut tarpeellista. Monasti täytyi vetää verkko ylös silloin kuin siihen runsaimmin alkoi kaloja käydä. Niin oli asianlaita, etenkin niin sanottujen illayön korkeita vesiä kalastettaessa. Viimemainittujen vedenvaihteloiden vallitessa verkot tavallisesti lasketaan ulos auringon laskiessa, jolloin vesi vielä nousee. Pimeän tultua aikaa

Rantanuotta.

verkkoon käydä lohia, kalankäynti tullen sitämukaa paremmaksi, jota lähemmäksi aika ehtii virran seisahdumista. Virran kääntynyt juoksussaan jälleen alaspäin, alkavat lohet kiivaasti pyrkiä ylöspäin, ja silloin ne käyvät verkkoon kaikista parhaiten. Mutta kun sattui olemaan tyyni, täytyi kalastajain purjeveneitten aikana kiiremmitten vetää verkkonsa ylös juuri silloin kuin tuo parha'n kalankäynnin aika oli tulossa; muutoin virta vei heidän veneensä vastustamattomasti jokisuun tyrskyihin, joihin jouduttua yön pimeydessä oli varma kuolema edessä.

Syyspuolella kalasuskautta, jolloin virrat Columbiassa käyvät kiivaiksi, ja jolloin on paljon tyyni öitä, täytyi kalastajain tyytyä yhteen laskuun kussakin, joko nousu-

tal laskuvedessä, sillä joen muodostuman vuoksi täytyy verkko vetää ylös kun virta on sitä määrätyn matkan kuljettanut. Mitä kalastaja sai tuosta yhdestä laskusta, siihen hänen täytyi tyytyä, eikä saalis sitten runsas tai niukka, koska tyyneellä ei voinut päästä takasin uudelle laskulle. Suotuisalla tuulella luonnollisesti tilanne oli paljon edullisempi kalastajalle.

Purjevenelten epävarmuus esti myös kalastuksen jokisuulla, jossa kevätkesällä olisi ollut paras saalis tarjolla. Vain muutamat rohkeimmat kalastajat uskalsivat Columbian suun tyrskyihin. Melkein aina he toivatkin sieltä runsaita saaliita.

Kalastajin asuntoja Astoriassa.

Yleensä purjeveneellä kalastaminen oli hengenvaarallista ja vaivaloista työtä. Niinpä vuonna 1906, jolloin vielä olivat purjeveneet yleisesti käytännössä, hukkui Columbialla kesäkalastuksen kuluessa — tuon vajaan neljän kuukauden kuluessa — 78 kalamiestä. Useimmat hukkivat sentähden kun heidän veneensä kaatui, joko purjehtimassa joella, tai jokisuun tyrskyissä, joihin he paremman raallin toivon uskalsivat, ja vain harvat siten, että horjahdivat vahingossa yli laidan.

KALASTUS COLUMBIAN SUULLA NYKYÄN.

Tuosta vaivaloisesta ja hengenvaarallisesta purjeveneestä kalastajat ovat vähinerein luopuneet sen jälkeen kun

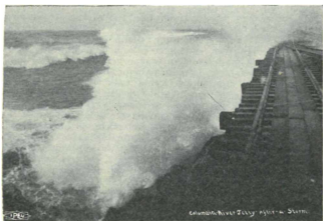
tullu todettua, että moottorikone sopii mainiosti verkolla kalastajankin veneeseen.

Ensimmäiset moottorikoneella varustetut kalastusveneet olivat yksinkertaisesti laitettuja. Niissä oli verkko keulapäähän venettä ja kone peräpäässä. Silloin kuin verkko oli veneessä — kuten välimatkoja kulettaessa — pakkausi keula olemaan liian raskas verkon painosta, joten vene oli taipuva sukeltamaan pahemmassa aallokossa. Verkon laskettua ulos, nousi keula taas liian korkealle ja perä painui alas; täten oli tuulisella ilmalla venettä vaikea saada pysytettyä suotuisassa asemassa verkkoa ylös vedettäessä. Peräsin noissa ensimmäisissä moottoriveneissä oli irtonainen, samoin kuin purjeveneissäkin, ja oli se nostettava veneeseen kun verkkoa alettiin laskea. Verkon laskeminen niinkään edelleen suoritettiin soutamalla. Kovalla tuulella tämä vaati soutumieheltä ankaria ponnistuksia; ja enimmäkseen verkkoa ei voinut laskea muutoin kuin myötätuuleen.

Tuolla tavalla järjestetty moottorivene oli joissakin kohdin vielä hankalampi kuin purjevene. Tyyneellä ilmalla sillä kyllä pääsi kulkemaan pois tiehensä, mutta kovalla tuulella se oli paljon vastuksellisempi ja raskaampi alroilla hoitaa kuin purjevene. Ei sitä ollut kumma, vaikka kalastajat tuomitsivatkin ensimmäiset moottoriveneet miinhinkään kolpaamattomiksi. Kaiken muun lisäksi niissä oli vielä sekin vika, ettei konetta saanut käyntiin aina silloin kuin tarve olisi vaatinut. Viimeksimainittu epäkohta kuitenkin johtui pääasiallisesti siitä, etteivät kalastajat kyllin tarkasti tunneet moottorikoneen systeemiä.

Mutta pian ensimmäisten moottoriveneitten ilmaantumisen jälkeen opittiin asettamaan kone keskelle venettä. Se osottautui heti alussa moninverroin käytännöllisemmäksi. Koneen ollessa keskellä venettä, verkko sopi peräpäähän, kuten purjeveneissäkin. Koneen ja verkon välille varattiin noin kaksi ja puoli jalkaa pitkä ja koko veneen levyinen tila kaloja varten; keulaan taas jäi miehille hyvä nukkumatila, jota ensimmäisissä moottoriveneissä ei riittänyt lainkaan. Peräsin niinkään asetettiin kokonaan toisenlaiseen asentoon. Sensijaan, että se purjeveneissä, samoin kuin ensimmäisissä moottoriveneissäkin oli irtonainen, asetettiin se nyt kiinteästi veneen perän alle suurempien aluksien systeemin mukaan. Nuorat johdettiin keskelle venettä kiinnitettävään sauvaan tai rattaaseen, joten sama henkilö voi helposti hoitaa konetta ja ohjata veneen kulkua samalla aikaa.

Tuolla tavalla järjestetty vene osottautui olevan kaikin puolin käytännöllinen ja helppo hoitaa. Sillä kalastaminen rajotti alrojen käytön hyvin vähään. Verkonkin nyt voi laskea osaksi koneen avulla. Tarvitsee vain panna

Columbian rantatyrskyt.

Pelastusjoukkue Shkkelillä.

kone hiltää kymmäin, niin se kuljettaa venettä eteenpäin juuri sen verran kuin verkon laskemisessa on tarpeellista; lisäksi voi verkon laskea yhtähyvin vastatuuleen kuin myötätuuleenkin. Joa on kova vastatuuli verkkoa ylös vedettäessä voi silloinkin käyttää konetta apuna, panemalla potkurin pyörimään takaperin, jolloin se kyllä antaa verkon niin paljon löysää kuin sen ylösvetäjä tarvitsee.

Vuimemainittuunlainen moottorivene on monien etusuksiensä vuoksi vakiintunut verkolla kalastuksessa Columbiassa. Vuoksen koluessa on sitä kuitenkin yhä paranneltu. Sitäpä on veneen keulapäähän rakennettu noin kuusi ja puoli jalkaa pitkä ja tarpeellisen korkea, lasella

Hengenpelastusaseman miehistö.

Ja ovella varustettu hytti, johon sopii venekuntaan kuuluvat pari miestä sateen suojaan ja nukkumaan lepoalkoina. Sen lisäksi useat veneet ovat varustetut sähkövalolla ja ilmasähkölle. Ilmasähköt tekevät veneen turvalliseksi. Vaikka vene täyttyy vedellä, voi sen pumpata tyhjäksi ulapalla, jos ei ole erittäin ankarassa aallokossa, sillä ilmasähköt estävät veneen uppoamasta.

Veneitten kehityksen mukana itse kalastuskin on muuttunut toiserlaiseksi. Sensijaan, että purjevenelitten aikana vain muutama uhkarohkeat kalastajat uskalsivat jokisuun tyrskyihin, kelluu siellä nykyään satoja veneitä joka päivä, varsinkin kevätkesällä, jolloin siellä on parhaat saaliit tarjolla. Eikä kalastajat nykyään ollenkaan pelkää

mennä avonaiselle merelle, päinvastoin Columbian alajuok-
 sun kalastajien päivittäinen kalastusalue, niin kauan kuin
 on jossa samaa tulvavettä, on jokisuun tyrskyjen läpi
 avoimelle merelle. Enimmäkseen kuitenkin on jokisuun
 matalikolla niin ankara hyökyaallokko, että kalastajain on
 pakko heittää verkostaan irti ja ajaa tavallista laivaväylää
 pitkin merelle verkkojaan vastaanottamaan. Mutta usein
 kalastajat pyrkivät verkkojensa perään suorinta tietä;
 silloin ei ole harvinaista, että veneitä kaatuu ja kalastajia
 hukkuu, sillä jokisuun tyrskyt ovat niin voimakkaat, että
 isompikin alus, kuin tavallinen kalastajavene, on niiden
 seassa kuin pieni lastu.

Kalastajain monilukisuus jokisuulla, pakottaa heidät
 yhä vaarallisemmille paikoille. He uhmailevat luonnon
 suunnattomia voimia tavalla, jota yksikään kuolevainen
 ei usko toisen kertomana, ellei ole omin silmin ollut näke-
 mässä kalastajain rohkeita yrityksiä. Ei siis ole ihme,
 vaikka monet kalastaja vaipuu Columbian tyrskyihin ikui-
 sesti. Ihmeempi on, ettei heitä useampia huku kesän-
 mittaan, sillä sadat heistä katsovat jokapäivä kuolemaa
 suoraan silmiin.

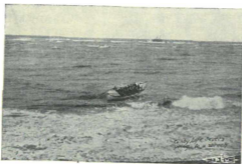
Jokisuun tyrskyihin epäilemättä hukkuisi kalastajia
 paljon enemmän, ellei kummallakin rannalla jokisuulla
 olisi hengenpelastusasemaa. Varsinkin pohjoispuolella ole-
 va Cape Disappointment'in hengenpelastusmiehistö tekee
 suuren palveluksen kalastajille kesänmittaan. Sadat kalas-
 tajat jokaisena kesänä saavat kiittää juuri tuota miehistöä
 siitä, että ovat saaneet verkkonsa takaisin, ja monet siitä,
 että ovat vielä elävien joukossa.

Hengenpelastusveneet ovat kehittyneet mivan yhtä
 paljon kuin kalastusveneetkin. Kymmenen vuotta sitten
 ne olivat pienehköjä soutuvenettä; nyt ne ovat isompan
 kokoa varustetut uudenlaisilla laitteilla: puolentoista-
 tonnin painoisella metallikönnillä, ilmasäiliöllä ja neljän-
 kymmenen hevosvoimaisella moottorikoneella. Raskas köli
 estää veneen sivuttain kaatumisen ja ollen välkännellä
 varustettu, sillä voi vaaratta ajaa hirvempäänkin aallok-
 koon. Vasta sitten kuin aallokko käy niin hurjaksi, että se
 voi heittää veneen päittäin ympäri, on pelastustyö mahdo-
 ton. Tuollainen vene tekee mahdolliseksi kalastajain omai-
 suuden ja henren pelastamisen vielä silloinkin kuin kalas-
 tusveneellä ei voi yrittääkään niitä pelastaa. — Noitten pel-
 lastusasemien perustaminen ja ylläpitäminen on suureksi
 hyödyksi luonnon voimien kanssa kamppaileville kalas-
 tajille.

Asettamalla moottorikone palvelemaan kalastajaa, ke-
 hittyi verkolla kalastamisen rinnalle eräs toinen kalastuk-
 sen laji, nimittäin uistimella kalastaminen. Vain muutamia
 vuosia sitten Columbian suulla ei tiedetty uistimella kalas-
 tamisesta mitään. Yhosenä luulona oli, ettei Columbialle

nouseva lohi lainkaan tartu uistimeen. Mutta tuo harha-
luulo johtui siitä yksinkertaisesta syytä, ettei kukaan ollut
koettanutkaan uistella. Purjeverneellä sellainen kokeile-
minen oikeastaan ei kätynytäkään päinsä. Vasta sitte kun
useita vuosia oli kalusteltu moottoriverneellä, alettiin ko-
keilla eikä se Columbiainkin lohi tarttuisi uistimeen, ja tart-
tuihan se, ei tosin joella, vaan merellä lähellä jokisuuta.

Nykyään on merellä lähellä Columbian suuta noin tu-
hatkunta alusta, ellei enemminkin joka päivä kesäiseen ai-
kaan uistelemassa, kun vain ilmat sen sallivat. Siellä on
kaiken koloisia ja näköisiä aluksia; verkkokalastajan ve-
neestä pienempää kokoa oleviin laivoihin saakka. Ne ris-
televät merellä kuin sankka väkijoukko suurkaupungin
kaduilla. Kalejalain sanvat, toisinaan runsaastikin, jopa

Pelastusjoukkue apuan rientämässä.

niinkin suuressa määrässä, että verkolla kalastaminen,
varsinkin kevätkesällä, pakkaa jäämään alakynteen. Useat
vorkolla kalastajat ovatkin jättäneet verkon kokonaan pois
ja ryhtyneet yksinomaan uistelemaan. Uistimella kalasta-
misessa on se etu, ettei pyyntivehje läheskään maksa niin
paljoa kuin verkko. Lisäksi uistelija saa yöt nukkua rau-
hassa, sillä yöllä lohi ei nälä uistinta: sitävastoin vorkolla
kalastajan täytyy olla etupäässä öisin liikkeellä.

Uudemmanaikaisin kalastusneuvoihin kuuluu myös
n. s. pussinuotta. Se eroaa tavallisesta rantanuotasta siinä,
että sitä ei vedetä maalle, vaan sitävarten laitettuun aluk-
seen pussinuotta-alukset ovat moottorikoneella varus-
tettuja, tavallisesti noin 40—50 jalan pituisia, umpikansisia.
Peräkannella, kääntöyksen lavan päälle, on asetettu nuotta.
Se laaketaan ulos ajamalla hevosen kengän muotoinen kier-
ros, jolloin nuotta automaattisesti soluu veteen. Sen jäl-

keen aluksessa olevan koneiston avulla nuotan päät vedetään yhteen, samoin pohja renkaitten läpi juoksevan köyden avulla vedetään yhteen. Täten nuotasta todellakin muodostuu pussi, johon on vangiksi jäänyt kaikki ne kalat, jotka sattuvat olemaan kierroksen sisällä.

Kuvia Columbiaalta.

Syyskuolella kestää, jolloin lohet ulvat suurissa parvissa, pussinuotat ovat saaneet usein runsaita saaliita. Mutta tuonalaista alusta ja nuottaa köyhät eivät kykene saamaan, sillä ne maksavat useita tuhansia dollareita. Pussinuotilla Columbiaaie ovat kalastaneet enimmäkseen itävaltalaiset ja italialaiset. Tavallisesti omistaa aluksen

ja nuotan noin seitsemän tai kahdeksan miehen muodostama yhtiö. Täten jokainen aluksessa työskentelevä mies on samalla myös osakas. Vuonna 1916 oli Columbialla tuolaisia pussinuottia noin parikymmentä. Useat niistä olivat tulleet Buget Soundin satamista Columbialle kesäkalastuskauden ajaksi. Tuppautuen samoille vesille kuin rantanuottokin, saivat ne hyviä saaliltoja. Mutta tästäpä eivät tykänneet tällaiset rantanuottia omistavat keittimöyhtiöt. Ne hommasivat lainlaatijakunnassa viime talvena lain, joka kieltää pussinuotilla kalastamisen Columbiajoella. Lain määräykset eivät kuitenkaan ulotu jokien uitorimakse, joten pussinuotilla kalastetaan nyt merellä, lähellä Columbian suuta. Mutta mitkäpä siltä — niillä saadut kalat tuodaan Columbia-joen keittimöihin kannutettaviksi, joten tällaiset keittimöyhtiöt kaloista lopultaikin voiton kisoivat.

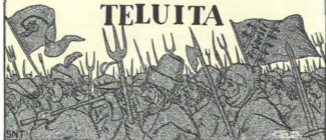
Keittimöiden parannettu koneisto tekee niille mahdolliseksi ottaa vastaan kaloja monta kertaa enemmän kuin ennen. Sen kautta ovat kalakapitalistien voitot lisääntyneet vuosi vuodelta. Kalastajille, joka pance henkensä aittiksi lohien pyydystyksessään, kapitalistit makeavat vain pienen murto-osan lohien todellisesta arvosta, ja itse — näkemättä mitään valvua ja tarvitsematta antautua hengenvaaraan — he kääriivät kokoon miljoonia.

Kalastajan aineellin näennäinen itsenäisyys on houkuttellut yhä useammat palkkaorjat yrittämään tehdä elämänsä kalastuksella. Täten on Columbia-joki, vieläpä merikin lähellä jokisuuta käynyt ahtaaksi, ja se on synnyttänyt kilpailun kalastajain välille. Jokainen koettaa parhaansa, saadakseen mahdollisimman runsaalla saalilla, välttämättä toisesta mitään. Kieltämättä tämä seikka suuresti ehkäisee kalastajain järjestymistä. Heillä on kyllä uno, mutta siihen kuuluu vain pieni osa Columbian kalastajista; sentähden unoilla ei olekaan paljoa merkitystä. Keittimökapitalistit määräävät kalkan niinkuin edulliseen parhaaksi näkevät ja kalastajain huonosti järjestyneinä on tyydyttävä siihen. Kaikista itsenäisyysluottelulustaan huolimatta kalastajat ovat kapitalistien m'ellivallasta riippuvaisia.

Vain kiinteän järjestäytymisen avulla kalastajat voivat saada paremman maksun kaloista ja enemmän määrävallata ammatissaan, mutta täydelliseen itsenäisyyteen he eivät voi päästä niin kauan kuin yksityisomistus on vallitsevana. Vasta sitten kun yhteiskunnallinen omistus pääsee määräväksei tekijäksi, on kalastajakin todella vapaa ihminen.

A. N. Koskela.

USKONNON VERHOSSA KÄYTYJÄ TALOUDELLISIA TAIS- TELUITA

Täytyy olla tarkka silmä, jos mieii laajakoisistakaan maailmanhistoriaa kuvailevista porvarillisista teoista keksiä edes vilahduksia tapahtumain kulkua todellia ohjanneista taloudellisista tekijöistä, joiden selostaminen kuitenkin pitäisi olla etualalla kaikessa järjellisessä historioimisessa. Mutta eihän vallassa olevain luokkain palveluksessa olevain historioitsijain tarkoituksena olekaan luoda tosiperäistä kuvaa mailman tapahtumista, vaan tosiasjain kustannuksella maalata ihailtavia yli-ihmisiä niin maallisista majesteeteista kuin kirkkoruhtinaistakin, sommitella kokoon saatuja heidän muka jaloista teoistaan ja häväistä niitä, jotka sortoa ja riistoa vastaan ovat uskaltaneet kapinoida.

Suuremmoisimpia sekasotkuja, mitä porvarilliset historiansepustajat ovat koskaan keittäneet, on heidän esityksensä n. k. uskonpuhdistuksesta.

Se on mieletön tarina muka protestanttisten jumalanlasten ja katolisten pahlaispenikoiden välisestä taistelusta, jossa pääpyhimyksenä esiintyvät Martin Luther ja Kustaa Adolf sekä pääpahlaisena Rooman paavi ja Wallenstein.

Sen tosiasian, että esim. pääpahlainen paavi suosi "uskon sankari" Kustaa Adolfin hyökkäystä Saksaan — sen he mieluummin jättävät kokonaan mainitsematta, niin seikkaperäisiä kuin kuvauksissaan muutoin ovatkin olevinaan. Sen mainitseminen voisi pilata huolella rakennettua koreaa kuvaa. Mahdollisimman sievästi on myöskin sivuutettava se tosiasia, että molempien taistelevien riveissä oli sekä katolilaisia että protestantteja, sillä huomion kiinnittäminen sellaisiin seikkoihin ei olisi tarkoituksenmukaista silloin, kun on tuo suuri taistelu taloudellisista eduista saatava näyttämään kahden eri uskonnon väliseltä kamppailulta, jossa kysymyksessä oli muka ainoastaan se, mitä tietä tästä surun ja murheen laaksosta parhaiten taivaaseen päästäisiin tai se, onko rukoukset luettavat latinaksi, vaiko kansan kielellä.

Kuitenkin jo vilkaisu mainittuihin tosiasioihin riittää saamaan järki-ihmisen vakuutetuksi siitä, että kysymyksessä oli muutakin kuin "uskon puhdistaminen" ja että se "muu" oli päätekijä ja usko sivutekijä.

Martin Luther ei ollut ensimmäinen eikä ainoa "uskonpuhdistajista", vaikka hän kohosi näennäisesti muita korkeammalle sen hyökyaallon harjalla, joka uuden ajan alussa vyöryi katoilaista kirkkoa vastaan.

Sen hyökyaallon nosti historian näyttämölle ilmaantunut uusi mahti.

Kehityksessä takapajulle jääneenä, feodaalisena laitoksena ei katolinen kirkko enää voinut suorittaa riistäjäluokille niin arvokkaita palveluksia kuin ennen, mutta pyrki siitä huolimatta

yhä niiden kanssa riistosaalista tasailemaan, vieläpä viemään siitä parhaan osan. Ranskassa, Espanjassa ja Englannissa oli nousevan porvariston vapautuminen kirkon kuristuksesta tapahtunut jo aikaisemmin. Saksan vuoro tuli viimeksi, sillä olojen muuttuminen kapitalistisiksi tapahtui siellä myöhemmin kuin mainituissa maissa.

Yhteiskunnalliselta katsantokannaltaan Lutter oli pikkuporvari. Hän alkoi ruoskimalla ruhtinaiden loistokasta elämää, joka ei voinut olla herättämättä ahtaissa oloissa elävissä pikkuporvareissa katkeraa kateutta. Hän jyräsi koronkiskureita ja suurliikkeitä vastaan ja pauhasi palvelusväen laiskuudesta. Katolisen kirkon uskollisia poikia oli hän vielä, kun hän antautui väitteilyyn paaville ane-kaupalla varoja keinottelevan munkin kanssa. Ei hän aavistanut siitä isoa riitaa tuievan. Mutta hän oli iskenyt arimpaan paikkaan kuin luulikaan. Pikku riidasta kehittyi iso riita. Ennen pitkää oli katuminen ja takaisinpaluu vaarallisempaa kuin taistelun jatkaminen. Oli pakko mennä eteenpäin. Välit katolisen kirkon kanssa katkesivat kokonaan. Nyt täytyi kohdistaa koko energia agitatsiooniin paavin kirkkoa vastaan. Ja agitatsiooniaseita ei puuttunut, sillä katolinen kirkko rasitti kaikkia kansan luokkia.

Saksa oli tähän aikaan hajaantunut lähes kahdeksantuhanteen eri yhteiskuntamuodostumaan. Ne olivat melkein itsenäisiä, vaikkakin niiden nimellisenä päämiehenä oli Habsburg-sukuinen keisari, joka samalla oli Espanjan sekä sen laajojen siirtomaiden, Alankomaiden ja Itävallan yliherra. Mainituista pikkuyhteiskunnista seitsemän oli vaaliruhtinaskuntia, joiden hallitsijoilla oli oikeus toimittaa keisarin vaali, ruhtinaskuntia oli kahdeksankymmentä, loput olivat hiippakuntia, kaupunkija, ritaritiluksia ja luostareita. Ruhtinaiden ja keisarin välillä vallitsi taistelu valtiasta. Kun

keisari laajoja suunnitelmiaan varten olisi tarvinnut runsaasti rahoja, olivat ruhtinaat ylen kitsaita niitä myöntämään, peläten vahvistavansa keisarin mahtia liiaksi, jota paitsi heidän oli tāsattava työtä tekevän kansan osan työn tulokset myöskin katolisen kirkon kanssa.

Lukemattomia olivat ne keinot, joiden avulla katolinen kirkko osasi panna kullan virtaamaan Saksasta Roomaan. Yhtä paljon kuin se harmitti pikkuporvareita, yhtä paljon suututti se työläisluokkia sekä ruhtinaita ja läänitysherroja, joista oli tullut maakaapitalisteja, villan, viljan y. m. tuottajia maaorjuuteen painamansa talonpoikaisväestön riistämisen avulla. Paitsi tuo Roomaan painuva suunnaton kultavirta, olivat myöskin hengellisten herrojen ja luostarien laajat tilukset sekä kirkkojen suuremμοiset aarteet omiaan kiihottamaan ruhtinaiden saaliinhimoa tänä aikana, jolloin kapitalismi oli kohottanut kullan ja hopean ihmeitä tekeväksi kaikkivoivaksi jumalaksi.

Kuitenkin pysyttelivät ruhtinaat erossa taistelusta katolilaista kirkkoa vastaan ottelun alkuaikoina. Taistelu arvelutti heitä ja syistä, jotka osottautuivat päteviksi. Niin tervetullut kuin heistä katolisen kirkon mahdin kukistaminen olisikin ollut, tuntui se kuitenkin kovin uskalletulta, sillä se olisi voinut vaikuttaa liiaksi rohkaisevasti niihin, joita hekin riistivät.

Pohjavoimana siinä ottelussa, jolla katolisen kirkon mahti Saksassa muserrettiin, olivat talonpojat. Heidän liittolaisinaan esiintyi kaupunkiväestö, osa alemmaa aatelistoa ja erikoisen huomattavana tekijänä kaivostyöläiset. Kaikkien näiden sotajalalle nostamisessa teki m. m. Luther voimakasta agitasionityötä, kiihottaen saarnoin ja lentokirjasten avulla taisteluun jumalatonta kirkkoa ja antikristusta paavia vastaan. Ja sana lankesi hyvään maahan. Talonpojat olivat näke-

vinään Lutherissa oman miehensä, asiansa pelotoman puolustajan. Mutta surkeasti he pettyivät häneen nähden.

Kun tuloksena Rooman kirkon mahdin murtamisesta oli ainoastaan se, että ruhtinaat, Lutherin reseptin mukaan, saivat haltuunsa kirkon entiset rikkauudet, mutta mitään lievennystä ei tullut niiden asemaan, jotka taistelun kuorman olivat kantaneet ja lievennyksen toivossa taisteluun nousseet — kun tämä kävi selväksi, silloin tapahtui se, mitä ruhtinaat olivat pelänneet: talonpojat suuntasivat aseensa ruhtinaita kohti. Kun kerran yksi riistäjä oli kukistettu, miksi ei vapautua toisista yksin tein.

Silloin teki Luther pesäeron kapinallisista ja liittyi ruhtinaiisiin. Ruhtinaat taas puolestaan olivat ihastuneet lutherilaiseen uskonpuhdistukseen, se kun antoi heille mainion tilaisuuden puhdistaa kirkot himoamistaan aarteista ja ottaa haltuunsa niiden laajat tilukset.

Se tapa, jolla Luther nyt raivosi äskeisiä kannattajiaan vastaan ei löydä vertaistaan miltään aikakaudelta. Se lähenteli mielipuolisuutta. Mitään kumouksellisia eivät kapinoivain talonpoikain vaatimukset olleet. He vaativat ainoastaan vapautusta maaorjuudesta, takasin heiltä riistettyjä oikeuksia yhteisiin maihin, metsiin ja kalavesiin sekä joitakin veronhuojennuksia. Mutta tämä oli kamalaa ja jumalatonta Lutherin mielestä, joka nyt oli löytänyt varsinaisen elämäntehtävänsä hallitsijain kätyrinä, jolle toimelle hän koko loppuikänsä pyhitti. Varsinkin vaatimus maaorjuuden poistamisesta raivostutti Lutheria. "Mitä se merkitsee? Se on samaa kuin että kristillinen vapaus tehtäisiin ruumiilliseksi. Eikö Aaprahamilla ja muilla patriarkoilla ja profeetoilla ollut maaorjia? Lukekaa, mitä Paavali sanoo palvelijoista, jotka hänen aikanaan olivat maaorjia. Siksi on teidän tekonne vastoin evankeliumia ja ryö-

värein teko..." Näin pauhasi tämä "vapauden apostoli" ja hänen "jumalan sanan selityksensä" kaikui suloisena soittona ruhtinaiden korvissa. Kapinoitsevat talonpojat julisti hän helvetin omiksi poikkeuksetta ja ijankaikkisen autuuden vakuutti hän saavuttavan varmasti jokaisen, joka lyö kuoliaaksi moisen esivaltaa vastaan niskoittelevan olennon, missä ikänä hänet sitten tapasi-kaan. "Niitä pitää iskeä, kiduttaa ja raastaa armotta," räähkyi hän. "Ken kaatuu taistelussa hallituksen edestä, on pyhimys jumalan edessä", tiesi Luther. Ja kun hän arveli, että jotkut voisivat pitää hänen innostustaan liiallisena jumalan miehelle, kirjoitti hän seuraavaan tapaan: "Hiiteen sääliväisyys! Tässä pitää esivallan purra, pistää, räähkätä ja murhata, niinkuin jumala on säätänyt". Ja yhteiskunnallisen ihanteensa ilmaisi hän seuraavin sanoin: "Aasin täytyy saada seipästä ja kansaa pitää väkivalloin hallita". Ja kun sitten ruhtinaat, katoliset ja protestanttiset yhteisvoimin olivat kapinan saaneet verivirtoihin upotettua, riemuitsi Luther kuin hornan henki. Hän oli ylpeä siitä, kun oli osannut niin hyviä neuvoja antaa, vaikka itseasiassa ruhtinaat eivät murhaamiseen ja alaluokan jäsenten kiduttamiseen neuvoja kaivanneet. He olivat siinä mestareita. Heidän kostonsa oli perinpohjainen. Lotringenin herttua teurastutti 18,000 aseensa riisunutta talonpoikaa, jotka olivat olleet kylin yksinkertaisia luottaakseen hänen armeliaisuuteensa, yhden esimerkin mainitaksemme. Mutta verenjanoissaan hourupäisenä riehuva Luther rehenteli: "Minä, Martin Luther, olen lyönyt kapinalliset, sillä minä olen käsenyt lyödä ne. Kaikkien niiden veri tulkoon ylitseni".

Tällä kokokäänteellään, jonka Luther talonpoikaiskapinan aikana teki, ansaitsi hän riistävien luokkien ikuisen jumaloimisen ja pelasti nahkansa siltä kohtalolta, joka m. m. tuli hänen aikaisem-

man liittolaisensa, kapinallisille loppuun saakka uskollisena pysyneen Tuomas Mynzerin osaksi.

Jos me työläiset haluamme yksilöjen nimiä tältä aikakaudelta mielessämme pitää, sopii muistaa nämä kaksi: Martin Luther ja Tuomas Mynzer. Edellinen inhoittavimpana riistäjäluokan käytyrinä, jälkimäinen uupumattomana sorrettujen luokkien esitaistelijana.

Jo nuorena antautui Mynzer yhteyteen kommunististen uskonlahkojen kanssa. Hän oli opiskellut jumaluusoppia ja saavuttanut tohtorin arvon, mutta riistäjäluokkain palvelijaa hänestä ei tullut. Jo vähän yli kaksikymmentävuotiaana puuhasi hän salaliittoa Saksan korkeimman kirkkoruhtinaan kukistamiseksi. Aikaisemmin kuin Luther hylkäsi hän latinan jumalanpalveluskielenä ja alkoi saarnata Saksaksi maallisia ja hengellisiä riistäjiä vastaan. Hän kirjoitti käsikirjan Saksankielistä jumalanpalvelusta varten, mutta Luther hommasi sille painattamiskiellon ruhtinaaltaan. Sillä häntä harmitti se, että joku toinen oli tässä kuten monessa muussakin uudistuksessa ehtinyt edelle häntä, joten hänellä ei ollut muuta neuvoa kuin tulla perässä, mikä kävi kovasti hänen kunniansa päälle.

Aluksi vetosi Mynzer ruhtinainden ihmisyyteen ja hyvään tahtoon riiston lopettamiseksi, mutta pian huomasi hän sen turhaksi. Silloin alkoi hän saarnata vallankumousta. Kirkkoreformaattorista tuli valtiollisten ja yhteiskunnallisten uudistusten voimakas agitaattori. "Ruhtinaat on väkivalloin kukistettava, sillä he ovat vain pyöveleitä ja verenimijöitä". Eikä päämääränä ollut sen vähempi kuin kommunismi. Sen hän selvästi lausui.

Kun merkkejä tulevasta talonpoikain kapinasta alkoi ilmaantua, tapaamme Mynzerin innokkainpana kapinaankiihottajana. Ruhtinainden vainoomana, joiden verikoirana Luther tässäkin

jahdissa esiintyi. kulki hän paikasta paikkaan, järjesti talonpoikia, kaivosmiehiä ja kaupunkilaisköyhälistöä tulossa olevaan suureen otte'uun. Hän saarnasi, kirjoitti kapinaan yllyttäviä lentokirjasia, laati ja levitti väestölle ohjeita ampu-maaseiden ja kuulien valmistamista varten. Luther santarmimaisella innollaan koetti hommat hänen kirjoituksiaan takavarikoitavaksi ja hävitettäväksi ja Mynzerille karkotustuomiota sieltä missä hän milloinkin liikkui.

Mynzer edusti n. s. uudestikastajain lahkoon jyrkintä suuntaa, joka hyväksyi väkivallan, lievemmän suunnan sen hyljätessä.

Uudestikastajat hylkäsivät lasten kasteen Raamattuun perustumattomana ja tahtoivat asettaa käytäntöön kommunismin Raamattuun perustuvana järjestelmänä.

Samoin kuin taistelussa katolista kirkkoa vastaan Raamattu ja "jumalan sana" olivat ne auktoriteetit, joista kapinoitsijat hakivat tukea vaatimuksilleen, samoin oli näissäkin köyhälistön itsenäisissä kapinaliikkeissä. Niillä oli voimakas uskonnollinen värytys. Ja se oli luonnollista siihen aikaan. Ei kapinallisilla silloin kuten nykyään ollut taloustieteen aseita käytettävissään. Jumaluusoppi oli keskiajalla vallannut kaiken ajattelun. "Uskonpuhdistuksen aikana ei puettu ajatuksia lainopillisiin, vaan jumaluusopillisiin muotoihin. Yhteiskunnallinen liike esiintyi sentähden ulkonaisesti sitä jumaluusopillisempana, sitä enempi käyttäen jumalansanaa ja Kristuksen käskyjä, mitä jyrkemmin kumouksellinen se oli." — (Kautsky).

Talonpoikain kapinan kukistamisessa ruhtinaat käyttivät yhtä paljon viekkautta ja petosta kuin veristä julmuuttakin. Niin valtava kuin kapinaliikkeen nousu olikin, puuttui kapinoitsijoilta kuitenkin tarpeellista etujensa yhteisyyden tunnetta. Kukin ryhmä piti silmällä vain oman

piirinsä asioita. Tätä käyttivät ruhtinaat taitavasti hyväkseen. Ryhmä toisensa perästä saatiin laskemaan aseensa tekemällä niille juhlallisia parannuslupauksia, joita ei ajateltukaan täyttää. Kapinoitsijat olivat kyllin yksinkertaisia luotakseen ruhtinaiden lupauksiin. Mutta meillä ei ole syytä sitä ihmetellä — meillä, jotka olemme nähneet, miten työlästä Suomen kansalla vielä muutama vuosi sitten oli saada päähänsä se ihmeellinen asia, että Nikolai II, keisari ja suuriruhtinas, voisi rikkoa hallitsijavalansa. Sehän tuntui mailman uskomattomimmalta asialta! Ja kuinka monta lakkotaistelua vielä tänä päivänä työläiset antavat kapitalistien murskata samalla menettelytavalla.

Kapinaliikkeen saadessa lopullisen kuolin-kunsa joutui Tuomas Mynzer ruhtinaiden vangiksi. Mitä julmimmat kidutukset sai hän nyt kärsiä ennenkuin hänen päivänsä päätettiin. Rääkkäyksen toimittivat sekä katoliset että protestanttiset ruhtinaat yhteisesti jumalan nimeen kaikessa veljellisyydessä. Ja Lutherin kunnioitettu työtoveri hurskas Melanchton otti tehtäväkseen häväistä Mynzerin muistonkin kirjoittamassaan sepustuksessa, joka on esittävinään Mynzerin elämäkertaa, mutta on törkeimpiä valhekokemuksia, mitä on koskaan kokoonkyhätty. Sitä kuitenkin porvarilliset historioitsijat vielä tänäkin päivänä kopioivat, m. m. suomalaisessa tohtori Voionmaan kirjoittamassa "Sosialidemokratian vuosisadassa" sen vaikutus tympäseväinä esiintyy, puhumattakaan niistä historioista, jotka eivät edes ole olevinaankaan esitettyjä köyhälistöläisessä hengessä.

Talonpoikaikapinan ja samoihin aikoihin esiintyneiden kaupunkilaisköyhälistön kapinain kukistuttua ruhtinaiden uskonpuhdistusinnostus pääsi varsinaiseen vauhtiinsa. Lutherilaisuus rupesi leviämään huolimatta siitä, että kansan laa-

jat pohjakerrokset asettuivat yhtä ynsäälle kannalle lutherilaisuuteen kuin katolilaisuuteenkin nähdän saatuaan kokea lutherilaisuuden todellisen merkityksen. Mutta eipä siinä niiden miellipide tullut kysymykseenkään. Ei tarvinnut kansan miehen läpikäydä mitään sielullisia taisteluita, sillä niistä piti huolen ruhtinas. Ruhtinaan kääntyyssä oli alamaisten pakko seurata mukana mitata mutkitta. Ja ruhtinaan sieluun teki katolisen kirkon ja papiston omaisuus valtavasti herättävän vaikutuksen. Yksi toisensa jälkeen heistä huomasi kuinka jumalatonta katolilaisuus on ja kuinka ylevää ja jumalalle otollista on puhdas lutherilaisuus. He siis "kääntyivät" ja käänsivät kirkkojen aarteet omiin kassa-arkkuihinsa ja asettuivat itse kirkkojen päämiehiksi. Vajaassa puolessa vuosisadassa valtasikin näin "evankeliumi" suurimman osan Saksaa. Samat syyt saattoivat "evankeliumille" voiton Tanskassa ja Ruotsissakin, johon Suomi myös kuului. Ankara rahantarve sai näet Kustaa Vaasankin sieluntuskaan, joka ei hälvennyt muuten kuin lutherilaisuuden avulla. Hän myös sai hyvän saaliin.*).

Kuudennentoista vuosisadan puolivälissä, erään sen aikuisen laskelman mukaan, oli Saksassa katolilaisia ainoastaan yksi kymmenes osa koko väestöstä, seitsemän kymmentä ollen lutherilaisia.

*) Kuinka tuottava ruhtinalle lutherilaisuuteen kääntyminen oli, huomaamme jo siitä, että köyhästä Suomestakin Kustaa Vaasa sai yli kuusisataa kirkon tilusta ja sen lisäksi kirkkojen kulta- ja hopeaastian ja koristeet. Jotkin hän armotta rosvoel. Tuomiokirkosta yksin sai hän 1529 tuotia hopeaa. Saalis vietiin kuninkaan aarreholviin Tukholmaan välittämättä kirkkorosvouden maassa herättämistä tyytymättömyydestä. Sitte tuotiin lutherilaisuus Suomeen, joten kelpaa kyllä mistään mitään tietämättömän suomalaisen kirkon kerjan puhua pyhäällä kunnioituksella siitä perittyä lutherilaisesta uskonnosta. Isä itseään ei nimä pyhän perinnön haltuunsa saanti ihastuttanut sen enempää kuin oli heidän isäänsä ihastuttanut väkivalloin maahan tuotu katolilaisuus aikolnaan. — K. A. S.

rilaisia ja kaksikymmentä pros. eri lahkokuntiin kuuluvia. Lutherismin näin vallitessa Saksaa levisi kapitalistisesti kehittyneimmissä Euroopan maissa, joissa porvaristo jo oli suurimpana tekijänä, kansanvaltaisempaa kirkollista järjestelmää edustava kalvinismi, jolla Saksan pikku-itsevaltioiden alueilla ei ollut mitään menestymisen

“Eikö jo hänen naamastaankin näe, että hän on uskon sankari.”

mahdollisuutta. Se olikin antanut sanavaltaa muillekin kuin ruhtinaille, jonka vuoksi ruhtinaiden herkkä omatunto helposti huomasi sen jumalattomuuden ja kallistui lutherismiin, joka täydellisesti vastasi ruhtinaiden pyrkimyksiä. Tämä seikka määräsi näiden uskontojen levenemisen, eikä suinkaan se, kumpi ihmisistä tuntui todemmalta, sekö että herranehtoolliskakku ihan todella on Kristuksen ruumista ja viiniryppy

Kristuksen verta niinkuin Luther opetti, vaiko se, että ne ainoastaan Kristuksen ruumista ja verta merkitsevät, kuten Calvin vähemmän verenjanoinena opetti. Ne olivat sivuseikkoja, vaikkakin porvarilliset historioitsijat niistä pääkysymyksen tekevät, että näyttäisi siltä kuin aatteet tapahtumain kulkua ohjaisivat eikä taloudelliset tekijät.

Kun vielä Espanjassa ja itse Italiassakin hortutettiin paavin auktoriteettia, niin alkoi jo tosiaankin ajastaan jällelle jääneellä katolisella kirkolla olla hätä kädessä. Ja "hätä käskää härän juosta". Nyt syntyikin katolisen kirkon piirissä tarmokas uudistusliike. Pantiin toimeen sarja reformeja, joilla räikeimpiä epäkohtia poistettiin tai siliteltiin. Jesuiittain äsken perustettu järjestö suoritti siinä valtavan työn. Siitä järjestöstä kehittyi katolilaisuuden suurin voimatekijä. Se sai aikaan katolisen kirkon siirtymisen feodaliselta pohjalta kapitalistiselle pohjalle. Se ryhtyi taistelemaan Saksan valloittamiseksi takasin katoliselle kirkolle. Ja sillä oli yrityksessään loistava menestys. Korkeamman sivistyksensä ja etevän poliitikoimistaitonsa avulla valtasivat jesuiitat koulut tökerön luterilaisen papiston käsistä. Opettajina tulivat jesuiitat niin kuuluisiksi, että luterilaisetkin lastensa parasta katsoen ottivat ne pois niistä tyhmyyden tyyssijoista, joiksi luterilaiset koulut olivat muodostuneet ja lähettivät jesuiittain oppilaitoksiin. Ruhtinaat taivutettiin takasin katolilaisuuteen taloudellisilla eduilla. Tätä jesuiittain takasinvalloitustyötä edisti suuressa määrässä väestön muuttuminen yhä suopeammaksi katolilaisuudelle sitä mukaa kuin maa luterilaisen uskonpuhdistuksen jälkeen painui yhä syvemmälle taantumuksellisuuden ja raakalaisuuden tilaan. Alue toisensa jälkeen solahti jesuiittain käsiin. Luterilaisuus meni taaksepäin riontomarssissa. Kuten aikaisemmin luterilaisuuden levitessä, merkitsi nytkin katolilaisuuteen taka-

sin palatessa ruhtinaan kääntyminen samalla uskonnon muutosta hänen alamaisilleen Augsburgin "uskonrauhassa" v. 1555 katolisten ja lutherilaisten valtaherrojen kesken tehdyn päätöksen mukaisesti, joka lyhyesti ilmaistiin latinaisilla sanoilla "Gujus regio ejus religio", suomeksi: kenen alue, sen uskonto, ja jonka päätöksen lutherilaiset "omantunnon vapauden" kannattajat olivat siellä saaneet aikaan.

On parasta tässä suppeassa esityksessä sivuuttaa seikkaperäinen selonteko siitä, kuinka taistelu kärjistyi aseelliseen yhteentörmäykseen, samoin kuin on sivuutettu selostus niistä valtiopäivän ja kirkolliskokousten päätöksistä, joita taistelun kestäessä tehtiin molempien riitapuolien kesken ja rikottiin sen kuin ennätettiin.

V. 1618 tapahtui Böhmissä ensimmäinen aseellinen yhteenotto siinä suuressa taistelujen jaksossa, joka tunnetaan kolmikymmenvuotisen sodan nimellä ja joka tuhosi enemmän kuin kolme neljännestä Saksan väestöstä. Taistelun päätuloksena oli katolisen Ranskan kohoaminen mailman herruuteen katolisen Espanjan tilalle. Habsburgien mailmanvaltius oli ikuisiksi ajoiksi mennyt. Alankomaat ja Sveitsi irtaantuivat lopullisesti Saksan valtakunnasta, josta Ruotsi sai kappaletta Itämeren rannalta. Saksan pikkuruhtinaat kohosivat rajoittamattomaan itsevaltiuteen ja kansa painui entistä suurempaan kurjuuteen.

Kaksitoista vuotta kolmikymmenvuotisen sodan alkamisen jälkeen astui sotanäyttämölle myöskin Ruotsin kuningas Kustaa Adolf ja näytteli sen sankariroolinsa, jolla hän on saavuttanut lutherilaisen mailman ihailun "jalona ja epäitsekäänäänä uskonsankarina". Hän ryhtyi "taisteluun katolilaisuutta" vastaan liittolaisenaan katolinen Ranska sekä Turkki, jota myöskään ei voitane väittää kovinkaan lutherilaiseksi ja lisäksi, kuten

alussa on jo mainittu, nauttien katolisen kirkon päämiehen, paavin, "siveellistä kannatusta".

Ranska ja Turkki olivat Habsburgien perivihollisia, joten oli heidän etujensa mukaista liittyä lutherilaiseen "uskon sankariin", jota itseäänkään ei suinkaan ajanut taisteluun uskonnolliset syyt, vaan pelko, että Habsburgien onnistuisi luoda Saksasta yhtenäinen valtio, joka Itämereen ulottuen ainakin jakaisi Ruotsin kanssa Itämeren herruuden, jollei sieppaisi sitä siltä kokonaan. Ruotsin silloisen politiikan päämääränä oli saada rajoittamaton valta Itämeren alueella, jonka rannoista muut jo olivatkin sen hallussa, paitsi eteläinen osa ja se pieni pala, jonka Tanska käsitti.

Paavilla taas oli ollut oma pieni nurkkapolitiikkansa ajettavana Habsburgeja vastaan, jotka pyrkivät supistelmaan omaksi edukseen paavin maallista valtaa s. o. riistomahdollisuuksia Italiassa. Habsburgien heikontaminen sopi hyvin paavien politiikkaan. Se oli paaville, jona silloin oli Urbanus VIII, kylliksi pätevä aihe kieltäytyä siitä ainoasta palveluksesta, jota häneitä vaadittiin ja joka oli sodan julistaminen uskon sodaksi ja Kustaa Adolfin julistaminen kirkonkiroukseen. Hän selitti vain, ettei sota ollut uskonsotaa. Näin riisti hän Habsburgeilta sen paljon merkitsevän asean, jonka uskonkiihko olisi muodostanut sotainnostuksen lietsojana heidän alueillaan — ajatelkaamme vain, millä menestyksellä hallitsevat luokat nyt käyttävät sotainnostuksen luomiseen huutoa "kansanvallasta" ja "pienien kansojen oikeuksista".

Paavin menettely on selittämätön arvoitus sille, joka pitää kiinni historian idealistisesta käsityksestä näkee ainoastaan katolilaisuuden ja protestanttisuuden välisen taistelun noiden aikojen tapahtumissa. Mutta historian materialistisen käsityksen valossa se ei ole mikään ihme. Eikä se ollut käsittämätöntä silloisille hallitseville

luokillekaan, jotka olivat selvillä ajan politiikasta. Paaavin menettelyn syyt kyllä käsittävät ne, jotka uskonnollisia kysymyksiä osasivat itsekin käyttää saalistustarkoituksiinsa. Hallitsevien kesken osatiin ottaa uskonto samalta kannalta kuin sen otti myöhemmin m. m. Preussin kuningas Friedrich, joka kenraaleilleen antamissaan ohjeissa lausui: "Viholista on syytettävä kaikkein katalimmista aikeista maata kohtaan. Jos se on protestanttinen kuten Saksi, silloin on näyteltävä lutherilaisen uskonnon suojelijan osaa; jos maa taas on katolinen, silloin ei saa puhua muusta kuin suvaitsevaisuudesta. Mitä teille vielä jää, on uskonkiihko. Jos jonkun kansan voi kiihottaa omantunnon vapauden takia, voi saada sen uskomaan, että sitä sortavat papit ja uskovaiset, niin voi tähän kansaan varmasti pa'jokin luottaa; tämä on oikeastaan, että etujenne vuoksi on teidän pantava taivas ja helvetti liikkeelle".

Tätä valtioviisautta noudatti myöskin Kustaa Adolf. Siitä hänen paraattipuheensa ja virsien veisauttamisensa. Mutta hänen meidän päivillemme säilynyt kirjevaihtonsa Ruotsin valta-herrain kanssa puhuu vain valloitus suunnitelmista ja kylmästä etupo:itiikasta; uskonnollisiin filosoferauksiin niissä ei ole mustetta tuhlattu. Eikä sopinutkaan. Sillä jos hän Ruotsin valtualueen silmissä, jonka asialla hän oli, olisi alkanut uskonnon ritarilta näyttää, olisi hän varmasti saanut pikaisen kutsun saapua takasin kotimaahan jäädyttelemään pois päästään sopimattomia houreita. Sillä ruotsalaiset junkkerit kontrolloeräsivät palvelijansa kuninkaan toimia melko tiukasti.

Tänä aikana, jolloin Amerikankin suomalaisen kirkollisen väestön keskuudessa on vietetty lutherilaisuuden 400-vuotisriemujuhlaa ja papisto on jutellut kauniita tarinoita myöskin siitä jumalaa pelkääväisestä sankarijoukosta, joka Saksan maalla taisteli ihmeellisellä innostuksella "puh-

taan opin puolesta" alkaen ja lopettaen taistelunsa rukouksilla ja virren veisuilla — tänä aikana on soveliasta viitata siihen, mihin suuntaan se ihmeellinen innostus todellisuudessa ohjautui. Kielämättä o*i* Kustaa Adolfin joukoissa toisinaan isostikin innostusta, mutta ei innostusta hartaushetkien viettoon, vaan rosvoamiseen. Kustaa Adolf itse oli ensiluokkainen rosvopäällikkö kaikessa tekopyhydessään. Armottomasti ryösti ja pakkoverotti hän kaikkia, jotka kynsiinsä sai. Kaupungeilta kiristettiin suunnattomia summia ja satamapaikoissa kannettiin raskaita tulliveroja. Mitä pitemmälle sotaa jatkui, sitä enemmän sen rahastaminen tapahtui siitä maasta kiskotuilla ryöstövaroilla, jonka "suojelijana" muka esiinnyttiin. V. 1630 olivat sotamenot noin yhdeksän ja puoli miljoonaa taalaria, armeijan miesluvun ollessa 40.000. Kolme vuotta myöhemmin oli miesluku lähes viisi kertaa suurempi, mutta Ruotsin valtion myöntämä sotamääräraha lähes viisi kertaa p*e*n*e*m*p*i eli noin kaksi miljoonaa taalaria. Sotapäälliköilleen jakeli Kustaa Adolf ryöstösaa-
listi runsaalla kädellä ja kaikki mikä oli sen arvoista kuletettiin Ruotsiin maasta, jota suojele-
massa oltiin. Osansa sai myöskin sotilaat, joista alussa puolet oli ruotsalaisia ja suomalaisia, suu-
reksi osaksi väkivalloin sotaan pakoitettuja, mutta joiden enemmistön pian muodosti sotaväkeen raastettu saksalainen väestö sekä kaikenlaisiin kansallisuuksiin kuuluvat palkkasotilaat, jotka palvelivat siinä armeijassa, jossa kulloinkin oli parhaat ryöstömahdollisuudet. On vaikea sanoa, mitä erotusta oli "evankeliumin" puolesta taistelevalla sankarijoukolla ja rosvojoukolla. Protestanttiset historioitsijat eivät o*e* säästäneet värejä maalatessaan Wallensteinin sotaväen harjoittamia ryöstöjä ja julmuuksia, mutta tosiasia on, ettei Ruotsin kunniakas armeija jäänyt näistä ollenkaan jällelle sillä alalla. Eikä ollut väliä sillä,

olivatko uhrin protestanttisia tai katolilaisia. Yhtä hillittömästi ryöstettiin protestanttisilla alueilla kuin katolisilakin, lukuunottamatta niitä poikkeuksia, jolloin niin sanoaksemme diplomaattiset syyt pakottivat Kustaa Adolfin ja hänen päälliköitään hillitsemään sotilaiden mellastusta. Mutta ne olivat harvinaisia poikkeustapauksia.

Niistä kidutustavoista, joita uskonsankarit käyttivät kiristääkseen tietoonsa rahojen ja arvoesineiden säilytyspaikat uhreiltaan, ansaitsee erikoisesti mainita eräs "evankeliumin" puolustajain tekemä keksintö. Se oli sellainen, että uhri sidottiin kiinni ja hänen suuhunsa ajettiin "Ruotsin juomaa", joka ei ollut toki nykyistä "Ruotsin juomaa" punssia, vaan lantavettä. Tällä siistillä tempulla kuului olleen tehoisa vaikutus, kun sitä tarpeeksi kauan jatkettiin. Tai kiskottiin esille kieli uhrin suusta, pistettiin kieleen reikä ja pujotettiin siihen sotakonin häntäjouhi, jota sitten hiljalleen liikutettiin edestakasin. Tuloksetisesti käytettiin myöskin seuraavaa keinoa: kaksi uhrin sormeja sidottiin yhteen, tukittiin pyssynrassi siten sormien rakoon ja hangattiin sitä nopeasti edestakasin kunnes nahka ja liha oli palanut luuta myöten. Kokeenalaisena voi olla joku, jonka kohtelivat naisia, laulaa Topelius isänmaallis-romantuntun vapautta" oltiin suojelemassa.

Siitä, miten nämä "evankeliumin" puolustajat kohtelivat naisia, laulaa Topelius isänmaallis-romantisessa laulussaan, että "Nunnilta suokot ne vietihin, hei". Se on sievästi sanottu, mutta ei sitä sentään suukkoihin tyydytty. Lukemattomat tytöt ja naimisissa olevat vaimot, katoliset ja protestanttiset, heittivät henkensä jouduttuaan "uskon sankarien" sukkosteltaviksi. Petomaisimmat raiskaukset kuuuivat päiväjärrjestykseen. Jos kysymyksessä oli omaisuuden kiristys, tarjosi juuri se seikka, että uhri oli nainen, tilaisuuden keksiä erikoisia raakuuden ja törkeyden mestarinnäytteitä

Niin puolustettiin lutherilaisuuden asiaa ja sen muistoksi sopii kylläkin viettää riemujuhlia.

Kun hätääntyneet protestanttisten a'ueiden asukkaat pyysivät Kustaa Adolfia suojelemaan heitä uskonsa suojelijain julmuuksilta, vastasi Kustaa Adolf kynnillisesti, ettei asiaa voi auttaa, sillä "sotilaat eivät ole luostarisisaria".

Eikä hän ollut sitä itsekään.

Mutta se ei estänyt häntä sel'aisen osaa näyttelemästä.

Vastineensa tuonlaatuisella jumalisuudella on nykyajan riistäjäruhtinaiden "kansanvaltaisuus" ja "vapaus"-harrastuksissa. "Vapaus" ja "kansanvalta" kelpaavat nyt riistopyyteiden verhoksi sen sijaan, että siihen ennen käytettiin uskontoa. Ja aivan samoin kuin kapinalliset kansankerrokset muinoin eivät voineet tunnustaa hallitsevain luokain uskonnollista innostusta muuksi kuin tekouskonnollisuudeksi, samoin nykyajan kapinalliset luokat eivät voi riistäjäinsä kansanvaltaisuus-harrastuksia pitää muuna kuin tekokansanvaltaisuutena, jolla kaikkea muuta kuin kansanvaltaisia pyrkimyksiä koetetaan verhota.

Muinoin etsivät kapinalliset väitteelleen tukea Raamatusta ja joutuivat siten esiintymään kiihkouskonnollisina lahkoina, joita katoliset ja protestanttiset valtaherrat yhtä verisesti vainosivat.

Nykyään on kapinoitsijoilla käytettävissään yhteiskuntatieteen ja taloustieteen terävät aseet.

Se aika, jolloin taloudelliset taistelut käytiin uskonnon verhossa, on mennyt. Jo Ranskan suuri vallankumous pantiin toimeen puhtaasti maallisissa merkeissä.

Ne yritykset nykyajan työväenliikkeen liepeillä, joiden tarkoituksena — kuten esim. meikäläisissäkin piireissä tunnetulla Bouck Whitellä — olisi saattaa työväestön vapautustaistelu uudelleen uskonnollisiin muotoihin, ne ovat kajastuksia

noilta menneiltä ajoilta, eikä niillä nykypäivinä ole mitään yhteiskunnallista merkitystä. Niitä puuttuu nyt kokonaan yhteiskunnallinen pohja, joka niillä oli vielä uuden ajan alussa, kapitalismin lapsuusaikoina.

K. A. Suvanto.

Kapitalistien sinetti Saksan talonpoikaissodan ajoilta.

Minun on nälkä, hyvät ystävät. Meille, minun perheeni luokse, on nälkä saapunut vieraaksi. Se tuli jo aikoja sitten, enkä minä sitä ollut huomaa minä. Lapseni ovat laihoja ja heidän selkänikamansa paistavat rääsyn läpi. Minun sieluni ihan nyyhkii, kun katselen heitä, mutta minä en voi mitään. Kun he katselevat minua, mutta eivät puhu mitään, tunnen kuinka jokin kouristus käy kavtta ruumiini. He eivät tiedä, kuinka syyttäviä heidän silmäyksensä ovat.

Eilen minä näin kuinka vanhimman poikani sielua loukattiin.

Huomasin, kuinka nälkäisiä ja ahneita silmäyksii hän heitteli varakkaan naapurini lasten leikkilapioon, jossa on kiiltävä terä. Hänen laihat sormensa silittelivät kiiltävää terää ja hänen silmissänsä oli kuin jotain pyhää.

Silloin minä vannoin, sellaisen lapion minä sinulle vielä ostan, poikani, ja sinä saat sillä lapioida joka aamu.

Kun varakkaan naapurini lapset huomasivat nälkäisen poikani, tulivat he hänen luoksensa. He eivät ottaneet lapiota pois, vaan sanoivat: ei siltä voi ottaa pois, kun se on noin likainen. Antakaa sen lapion olla, se on sen liannut.

Sillä tavalla he häpäisevät minua ja minun lapsiani. He eivät tiedä, kuinka kipeätä se kaikki tekee. Jos he olisivat lyöneet lapiollaan ja jos he olisivat sylkeneet hänen hiuksiinsa, en olisi niin pahastunut. Mutta he eivät tehneet sitä. He väistivät poikaani kuin tautia, kuin ulostusta. He eivät tiedä, että minun pojallani on herkkä mieli ja eivät voi ymmärtää, että hänkin rakastaa koko pojanrakkaudellaan kiiltävää lapiota. Kun hän saapuu luokseni, sanoo hän silmillään: ne löivät minua niin kipeästi, isä. Etkö sinä voi minua puolustaa kun minä olen sinun poikasi?

Ja minun kasvoni varmaankin parahtavat hänelle: en voi puolustaa sinua.

Vaimoni kasvot hymyilevät minulle kun lähdän aamulla työhön. Hän laittaa kaksi leivänpalaa ja huonoa kahvia matkaani; vuosikymmenen ajan on hän siten minua evästännyt. Emme me heitä hellii jäähyväisiä toisillemme emmekä toivota hyvää huomenta. Emme tahdo sellaisilla kiusata toisiamme.

Ja kun minä menen kaivokselle, hirtahtaa kaivosyhtiön lihava muuli minulle kuin vanhalle tutulle; me olemme niin monivuotisia tuttavvia.

Me olemme yhdessä kuljetelleet soraa kuopan reunoita vaunuun, siten edestakasin päivästä päivään, vuodesta vuoteen. Tuossa on jälki, joka muulin kavio on syventämyt ja siinä vieressä on pienempi jälki: se on minun jälkeni. Päivällistunnilla vien muulin syömään. Se syö hyvää ruokaa ja minä harjaan sen selän ja annan sille vettä. Sillä ei ole intohimoja ja siksi se nukkuu ja tekee työtä; se ei jatka sukuansa, kuten minä teen, ja minä olen siitä iloinen, sillä minä olen ihminen, sillä on kaunista ja ylevää olla ihminen ja tuntee voimansa. Minä aukaisen eväskääröni ja alan syödä; käsissäni on ruostetta, sitä on ihan joka paikassa, sillä minä en voi itseäni saada puhtaaksi; minä luulen, että sitä on minun sisälänikin. Mutta muuli on puhdas ja pomo tulee ja sanoo että tämä mies se osaa hoitaa muuliansa. Ja minä tunnen ypeyttä kun minun muuliani niin hyväillään.

Olen yksinkertainen ihminen enkä tiedä miksi olen tällainen kuin olen.

Kun minä näen lapseni, tulee minun ikävä ja minä kiroilen itsekseni; he eivät osaa leikkiä ja kun he menevät kouluun, heittävät toiset lapset rapaa heidän vaatteilleen. He ovat kuin vanhoja ukkoja. Eivät he itke eivätkä valita, vaikka heitä lyödään, eivätkä he lyö edes takaisin. He kärsivät nälkää, sen minä itse tiedän, mutta he varmaankin ajattelevat, että niin sen tuleeikin olla. Suuri elämänsuru raatelee heitä näin pieninä, ja minä pelkään, että heille tapahtuu joku onnettomuus.

Vanhimman poikani vien jonain päivänä kaivokseen.

Minä muistan ajan, jolloin isäni vei minut kaivokseen ja sanoi, että tämä poika on hieman heikko, mutta kyllä se muulinajajaksi kelpaa. Ja minusta tuli muulinajaja. Sitten kuoli isäni; hän mureni ja hiiltyi hiljalleen kuin hiillos; hänen hiuksensa putoilivat pois, hänen hampaansa valuivat ruuan mukana ja hänen poskiansa söi

nälkä. Mutta hän ei kuollut tapaturmaisesti, se oli hänen onnensa — hän sai kuolla kotonaan.

Siitä saakka olen ollut kaivoksessa. Ja vien sinne poikanikin. Se on kauheata, ja minä soisin löytäväni hänelle paremman elämän kuin on itselläni, mutta mistä minä sen löydän?

Hän tulee viettämään suurimman osan elämänsä muulin kanssa, hän ruokkii sitä, hän taputtelee sitä, ja raataa sen kanssa kuten minäkin. Kun muuli tulee vanhaksi, viedään se kuopan reunalle ja ammutaan, kun se sairastuu, hyväilee lääkäri sitä kaikenlaisilla nimillä ja antaa lääkkeitä; ne antavat pojalleni uuden muulin ja hän kävelee sen rinnalla ja jakaa muulinelämänsä sen kanssa.

Hän tulee kuihtumaan kuten minäkin, hän mietiskelee ja mietiskelee, sillä hän on yksinkertainen eikä voi löytää ratkaisua. Hän syö italialaisissa ravintoloissa "spaghetia", arvotonta ja likaista roskaa; hän syö tuota makaroonia kuin nuoraa, sitkeätä ja katkerata kuin oma kärsimyksensä. Joskus hän arvelee olevansa voimakas ja elämä pulppuaa raikkaana; hän menee naimisiin naisen kanssa. He synnyttävät uusia muulinajajia maailmaan ja näivettyvät. Sitten muuli potkaisee häntä tai kuolee hän muuten; hänen leskensä saa puhdistaa vaunuja ja hänen lapsensa saavat myydä sanomalehtiä ja kengännauhoja.

Kun tulen kotiin illalla, näen varakkaan naapurini lapset leikkimässä. He ovat iloisia ja leikkivät ja heidän ihonsa on raikas; he ovat ihania kuin unelmat.

Mutta minun poikani ei leiki eikä hän ole iloinen; hän istuu nurkassa ja elämän kovat tuulet puhaltavat hänen sieluunsa.

Sillä tavalla elämä vierii.

Jos muuli ei saa ruokaa määrääjoilla, potkaisee se minua ja heiluttaa korviaan ja katselee minua kirkkailla silmillään tutkivasti; mutta kun minulla ei ole ruokaa, en minä potkaise enkä heiluta kor-

viani ja minä menen nurkkaan nyyhkyttämään. Lapseni kärsivät nälkää ja kuihtuvat, ja minä ka-
dehtin muulia.

* * *

Ja niin minä eräänä aamuna sanon pojalleni: olen jo vanha mies ja minä kuolen pian; sinun tulee oppia elättämään itsesi ja veljiäsi. Ja hän vastaa kuin vanha mies: kyllä minä tulen muulin ajajaksi.

Me katselemme toisiamme silmiin ja olemme olevinamme iloisia ja onnellisia, kun hän on tullut niin suureksi pojaksi. Mutta sisimmässäni tunnen, kuinka vapisen ja kuinka elämäni voima pakenee. Tämä on minun uhrini, ajattelen itsekseni; niin kalliita uhreja minä annan.

Mutta sitten parahtaa poikani itkemään ja lausuu luonnottoman kovalla äänellä:

— Kun minä kasvan suureksi, rupean kuninkaaksi taikka prinssiksi.

Hän itkee kauan; se on vanha satu, jonka hän on lukeut kuninkaasta ja prinssistä, kuinka prins si suoritti urhoolisen työn ja sai prinsessan ja puolet valtakuntaa. Mutta minä pelkään, että hänen satunsa on jo päättynyt, vaikka se ei vielä alkanutkaan. Minäkin luin kerran prinssistä, mutta sitten kaivosyhtiön muuli hirnahti minut hereille, eikä satuni koskaan toteutunut.

Minä en voinut valmistaa pojalleni satua enkä satuelänää. Minä en uskaltanut edes kovettaa hänen sieluansa; nyt tarvitseisi hän kovaa sielua. Minä pelkään, että hänestä ei tule koskaan kova ihminen — hän ei koskaan voi tulla prinssiksi.

Ja kun me aamulla menemme kaivokselle, tulee kivihiiilen ja tomun kattamaan hankeen kahdet jäljet, isot ja pienet; ne pienemmät jäljet ovat kappale sydäntäni, kappale minua itseäni, kappale turhaa elämää; jokainen askel raatelee minua, ja kun näen hänen pienen eväsnyyttinsä, sanon minä,

pelästyen omaa ääntäni: perkele. Poikani katsoo minua ja luo silmänsä alas; hän ymmärtää niin hyvin minua, muulinajajaa.

Näen, kuinka hän tottumattomana käsittelee ohjaksia, kuinka häntä neuvotaan, kuinka häntä opetetaan muulia kohtelemaan. He murskaavat yhden muulin takia hänen lapsimielensä.

Illalla me palaamme.

Hän ei puhu mitään, sillä meidän kodissamme ei paljoa keskustella. Mutta sitten tulee hän luokseni, kietoo kätensä kaulaani ja sanoo: perkele. Hän itkee. Hänellä on niin kova nälkä.

Ja minä alan kertoa hänelle: oli kerran prinsesi, joka teki urheen työn, mutta hän keskeyttää ja sanoo: parempia satuja, isä, minä haluan parempia satuja.

Mutta kun hän menee ulos, kuulen kuinka varakkaan naapurini lapset pilkkaavat häntä ja laulavat: muu muu muuli, muuli muuli muu.

Sielä oppii hän todellisen sadun.

Kalle Rissanen.

Vallankumous Englannin teollisuudessa ja työväenjärjestöissä

Nykyinen maailmansodan puhkeaminen tapasi Englannin teollisuuden sangen takapajulla olevassa tilassa, verrattuna esim. Yhdysvaltain ja Saksan teollisuuteen. Vaikka Englanti on tehdasteollisuuden kotimaa, se ei ole jaksanut seurata kehityksessä nuorempia teollisuusmaita. Tähän teolliseen taantumukseen on ollut vaikuttamassa monet tekijät, mutta suuri, ehkä suurin syyllinen siihen on ollut maan ammatillinen liike.

Unioiden kehitys Englannissa on tapahtunut kokonaan toisella tavalla kuin useimmissa muissa nykyaikaisissa teollisuusmaissa. Useimmissa maissa teollisuus on ollut pitkälle kehittynyttä ennenkuin työväenliikettä on ilmaantunut. Tämä on jo alusta alkaen luonut uudenaikaisemman hengen unioidiin, niissä on ilmennyt jonkinlaista luokkaliikettä.

Englannin ammatillinen liike on yhtä vanha kuin sen teollisuuskin. Monilla tuotantoaloilla se on lähtösin käsiteollisuuden aikaisista ammattikunnista, joiden henki vielä nytkin elää varsinkin voimakkaana useissa järjestöissä. Sen jälestä unioid ovat kehittyneet rinnan teollisuuden kanssa. Sukupolvien varrella ne ovat luoneet ahtaat puitteet teollisuustuotannon harjoittamiselle varsinkin koneteollisuuden alalla. Unioiden säännöt tarkalleen määrittelevät mitä koneita milläkin alalla saa käyttää ja hyvin usein kielsivät uusien automaattisten koneiden käytäntöönottamisen. Ne jyrkästi kielsivät tieteellisen työnjohdon, tarkalleen määrittivät mille ammattialalle minkä kappaleen valmistaminen kuului. Ylityön tekeminenkin kiellettiin kokonaan työttömyyden pelosta ja ammattitaidottomien miesten ja naisten työ oli myös täydellisesti kiellettyä useilla työaloilla. Unioid määräsivät pitkät oppiajat teollisuudessa, jossa, jos olisi otettu käytäntöön usiaikaiset koneet, ei olisi tarvittu ammattitaitoa laisinkaan.

Jos teollisuuden harjoittajat tahtoivat ottaa uusia koneita käytäntöön, muuttaa työtapoja, teettää ylityötä tai millä muulla tavalla tahansa poiketa pois unioiden säännöistä, merkitsi se lakkoo jossakin vississä tehtaassa tai koko teollisuuden alalla. On luonnollista, että tällaiset rajotukset ehkäisivät edistystä teollisuudessa.

Tuli sitten maailmansota, joka asetti ennen kuulumattoman suuria vaatimuksia tuotannolle. Aseita ja ampumatarpeita, sotilasten vaatteita, kuljetusvälineitä, laivoja y. m. oli rakennettava alati lisääntyvässä mittakaavassa. Sodan ensimmäisinä kuukausina Englannin teollisuus ei läheskään kyennyt tyydyttämään maan siviiliväestön ja armeijan tarpeita. Oli turvaututtava toisten maiden, erikoisesti Yhdysvaltain apuun. Mutta samalla kertaa hallitus ryhtyi järjestämään kotimaista tuotantoa. Se kutsui konetehtailijat, so-

tatarpeiden valmistajat ja laivatelakoiden omistajat yhteiseen neuvotteluun miettimään keinoja, joilla voitaisiin tuotantoa lisätä. Tehtailijat lupasivat lisätä tuotantoa, jos vaan unionit luopuvat koneiden ja ammattitaidottoman työvoiman käytöstä ja erikoisesti naisten työssä pitämistä ja ylitöiden rajottamista koskevista säännöistään.

Neuvottelut tällöin tulivat unionien tai paremmin unionien johtajien ja hallituksen väliseksi. Hallitus vaati näitä järjestöjä tekemään niin suuren uhrauksen, jonkaalaista se ei ollut vaatinut vielä yhtäkään muulta kansaluokalta. Se vaati niitä luopumaan kaikista säädöksistään, jotka ne olivat miespolvien ajalla jäsentensä turvaksi rakentaneet.

Unionien virkailijat suostuivat jäsenistön protesteeratessa. Hallitus ja parlamentti sekä työnantajat juhlallisesti lupasivat ja kirjallisesti sopivat palauttamaan sodan päätyttyä voimaan kaikki ne säännöt ja työtavat joista työläiset nyt vapaaehtoisesti luopuivat. Unionien antautuminen oli perinpohjainen. Ammattiunionisääntöjen kumoamista ei pantu käytäntöön yksistään sodankäynnille välttämättömillä teollisuusaloilla, mutta kaikkialla, yli koko teollisuuden, sillä huomattiin teollisuusalojen olevan niin suuressa määrässä riippuvaisia toisistaan, että sääntöjen voimaan jääminen joillakin sangen vähämerkitykselliseltä näyttävässä teollisuudessa, aiheuttikin vaikeuksia muualla.

Sääntöjen poistaminen mukanaan toi teollisuusvialankumouksen. Uusia automaattisia koneita otettiin käytäntöön, ammattilaisten tilalle otettiin työhön puoleksi ammattitaitoisia miehiä ja kokonaan ammattitaidottomia miehiä ja naisia. Siellä missä työn ennen suorittivat yksinomaan ammattitaitoiset miehet, nykyisin on vain yksi ammatitaitoa omaava henkilö kymmentä jopa viittätoistakin kokonaan ammattitaidotonta työläistä

Tällä vallankumouksella on kauaskantoinen vaikutus Englannin työväenliikkeeseen. Sidney Webb kirjassaan "The Restoration of Trade Union Conditions" lausuu, että unioiden sääntöjen kumoaminen ei ole vähentänyt vaan päinvastoin lisännyt unioiden jäsenmäärää. Mutta unionit ovat ainakin hetkekköisesti lakanneet olemasta järjestöjä, jotka monopoliseeraavat jonkun vissin työn suorituksen jollekin määrätulle työläisryhmälle. Ne eivät ole voineet sodan ajalla asettaa työnantajille muita ehtoja kuin sen, että heidän palvelukseensa tulevien työläisten on kuuluttava järjestöön. Näin on vanhoista ammattikunnista äkkiniäisen teollisuusvallankumouksen pakottamana tullut työläisten hyökkäys- ja puo'ustusjärjestöjä.

Nyt herää kysymys siitä voidaanko ennen sotaa voimassa olleet säännöt ja työtavat palauttaa käytäntöön? Hallitus, parlamentti ja useimmat työnantajista ovat lupautuneet palauttamaan status quo'n (sotaa ennen vallinneen tilanteen) voimaan. Mutta työnantajat huomattuaan uuden järjestelmän edut, nyt jo avoimesti tunnustavat olevansa haluttomia palaamaan teollisuutta ahdistaviin oloihin, ja selittävät sen olevan maan edun kannalta katsottunakin kokonaankin epäviisasta ja tuhoisaa. Englanti, he selittävät, ei voi menestyksellisesti kilpailla toisten nykyaikaisten teollisuusmaiden kanssa, joiden teollisuus on sodan ajalla edistynyt yhtä suuressa määrässä kuin Englanninkin, jos vain Englannin tehtailijain on uudelleen otettava käytäntöön entiset toimintatapautta rajoittavat säännöt.

Ja hallitus, vaikka se kuinka vilpittömästi tahtoi, ei kuitenkaan kykene pakoittamaan teh-

tailijoita tähän. Ensinnäkin kokonaiset tehtaat ja teollisuusalat ovat uuden järjestelmän vallitessa muuttaneet muotoaan. Ne ovat laajentuneet moninkertaisiksi ja niiden koneistot ovat muuttuneet. Näitä tehtaita ei voida supistaa entiseen kokoonsa ja hyödylliseksi osottautuneita uusia koneita ei tulla poistamaan. Vanhojen sääntöjen perusteella ei näinmuodoin voida määritellä minkä työn suorittaminen kuuluu tälle ja minkä tuolle ammattilaiselle ja missä työssä saa pitää ammattitaidottomia työläisiä, naisia ja alaikäisiä lapsia.

Työväenjärjestöt kaikesta huolimatta tulevat vaatimaan ja painostamaan entisen olotilan palauttamista. Ammattilaiset vaativat, että ne säännöt, jotka menneisyydessä turvasivat heitä ammattitaidottomien työläisten kilpailua, tieteellistä työjohtoa, ylityötä ja työtä säästäviä sekä työprosessia yksinkertaistuttavien koneiden käytäntöön ottamista vastaan, ovat jälleen pantavat voimaan. Heitä lannustamassa tähän on pelko alati uhkaavasta palkkojen polkemisesta ja työttömyydestä. He myös näkevät järjestöjään uhkaavan vaaran siinä kun eivät enää voikaan hallita työpajaa siinä määrässä kuin ennen. Työläisten pelko ja vaatimukset ovat aivan oikeutettuja.

Kun tehtailijat ovat haluttomia ja hallitus voimatoin käytäntöönottamaan entisiä sääntöjä, niin se luonnollisesti tulee herättämään suurta tyytymättömyyttä työväestössä ensinnäkin niitä johtajia kohtaan, jotka saattoivat heidät tällaisen suunnattoman petoksen uhreiksi. Toiseksi se synnyttää suurta suuttumusta työnantajia kohtaan, jotka heidät pettivät ja hallitusta kohtaan, joka, vaikka pyhästi lupasi, ei kuitenkaan estä petosta. Tämä suuttumus voi johtaa sarjaan katkeria lakkoisteluja, mutta ei ole lainkaan uskottavaa, että näillä lakkoilakaan voidaan takaisin palauttaa sitä, mikä on kokonaan hävinnyt.

Näiden lakkojen on kuitenkin viitoitettava tie

uusiin, uusia olosuhteita vastaaviin sopimuksiin järjestöjen ja työnantajien (yksityisten tai hallituksen) välillä. Mutta uusissa sopimuksissa ei tulla määrittelemään kuinka kauan työläisen on oltava opissa ennen kun hänelle maksetaan ammattilaisen palkka, niissä ei säädetä mikä työ kuuluu millekin ammattilaiselle, mitä koneita saadaan käyttää kullakin työalalla, kutka niitä saavat käyttää ja minkälainen on se työprosessi, jonka avulla mikin työ suoritetaan. Tällaiset sopimukset kuuluvat menneisyyteen. Uusissa sopimuksissa määritellään millä ehdoilla jonkun tehtaan, teollisuus- tai tuotantoalan työläiset myyvät työvoimansa työnantajille. Niissä määritellään ennenkaikkea työpäivän pituus, työläisten palkkojen suuruus, rangaistuskorvauksen maksaminen ylityöstä, työläisten työstä erottamista koskevat menettelytavat j. n. e. Sanalla sanoen järjestöt, jotka menneisyydessä sopimuksillaan turvasivat pientä ryhmää teollisuudessa, tulevat koko teollisuuden työväestön etujen turvaajiksi. Järjestöjen on myös avattava ovensa kaikille työläisille, sillä niiden voima tulevaisuudessa tulee olemaan jäsenmäärän suuruudessa ja jäsenten tietoisuudessa, eikä suinkaan siinä, että jäsenet omaavat jonkun ammattitaidon. Uudet automaattiset koneet ja uudet työtavat ovat hävittäneet ammattitaidon siinä merkityksessä, mikä sillä oli ennen sotaa, joten työläiset eivät voi siihen enää luottamustaan asettaa.

Mutta tämä vallankumous ei heikennä työläisten järjestöjä, kuten jotkut pelkäävät, mutta suuresti voimistuttaa niitä. Se avaa koko maan työväenluokalle tien järjestymiseen ja muuttaa ammattikuntaliikkeen luokkataisteluliikkeeksi.

Se ei myöskään johda, kuten Webb väittää, jonkunlaisen kansallista etua tavoittelevan sodan jälkeisen luokkarauhan solmimiseen työntekijäin ja työnantajain välille, jossa sopimuksessa halli-

tus olisi kolmantena osallisena. Uusia sopimuksia, joista edellä jo mainittiin, ei saavuteta hallituksen väliintulolla, eivätkä työnantajat anna niitä tunti-essaan olevansa jossakin kiitollisuuden velassa järjestyneille työläisille siitä, kun ne sodan ajalla luopuivat ahtaista, tuotantoa rajoittavista säännöistä. Työnantajat Englannissa samoin kuin kaikkialla muuallakin ovat voitonjanoisia. He eivät suosiolla suostu noudattamaan minkäänlaisia työläisten riiston tielle asettamia esteitä. Minkäänlainen kohtuuden noudattaminen ja "tapojen parantaminen", vaikka sitä kuinka saarnattaisiin, ei tule kysymykseenkään. Sopimukset näinmuodoin saadaan vain luokkavoimalla ja niitä ylläpidetään luokkavoiman kautta.

Ja työväestö ei voikaan tehdä minkäänlaista pitempiaikaista luokkarauhaa. Se on jo tämän sodan ajalla kyl'in selvästi käynyt ilmi. Se, mikä tyydyttää työläisiä tänään, tai johon työläiset voimain puutteessa olivat pakoitettuja tyytymään, ei tyydytäkään enää huomenna tai ylihuomenna, jolloin vaatimukset ja tarpeet ovat kasvaneet ja jolloin työväestö tuntee, ja tietää itsensä kyllin voimakkaaksi saamaan sen, mitä tahtoo. Luokkataistelu näinmuodoin tulee jatkumaan ja kiihtymään. Lakkojen runsaus tulevaisuudessa riippuu kokonaan työläisten järjestöjen voimasuhteista. Jos Englannin työväenjärjestöt nopeasti mukautuvat uusiin olosuhteisiin, niin kasvavat ja voimistuvat, jossa tapaksessa tulee olemaan väheemmän lakkoja. Hyvin järjestyneet työläiset voittavat jo lakon uhallakin. Jos järjestöt toiselta puolen ryhtyvät taistelemaan kehitystä vastaan vanhan ammattikuntahengen vaikutuksesta, silloin lakkoja tulee sodan päätyttyä olemaan paljon.

* * *

Teollisuusvallankumouksella on myös kasvaintainen vaikutus Englannin työväenluokan po-

litilliseen liikkeeseen ja poliittiseen toimintaan. Englannin vanha työväenpuolue, johon suurin osa Englannin parlamentissa olevista työväen edustajista kuuluu, muodostuu ammattiunioista. Mitä uniot ovat olleet, sitä on ollut työväenpuoluekin. Vanha työväenpuolue ei ole tunnustanut luokkataistelua ja kapitalismin poistamisen välttämättömyyttä, enempää kuin uniotkaan. Uniot ovat vaatineet kohtuullisen palkan kohtuullisesta päivätyöstä ja ne ovat mielihyvällä suoneet työnantajille oikeuden riistää itselleen osan jäsentensä työtuloksista, edellyttäen ettei voitto ole kohtuuton. Työväenpuolueen edustajat ovat parlamentissa ajaneet samaa kohtuullisuuspolitiikkaa, mitä uniot taloudellisella alalla. Ei ole montakaan vuotta kulunut siitä kun työväenpuolue konventsioonissaan päätti ryhtyä vaatimaan rautateiden valtionhaltuun ottamista. Radikaaliset ainekset Englannin työväestössä tervehtivät sitä silloin suurena edistysaskeleena.

Tämä kaikki johti työväenpuolueen tukemaan ensin liberaalista puoluetta ja sitte liberaalista hallitusta, joka oli ottanut ohjelmaansa joidenkin työläisten turvaamista koskevien toimenpiteiden ajamisen. Tämä yhteistoiminta ja hallituksensa tukena oleminen taas puolestaan heikensi lukun puolestakin heikkoa työväenpuolueen parlamenttiryhmää. Sen voima olisi ollut paljon suurempi, jos edustajat olisivat olleet luokkatietoisia ja ne olisivat säilyttäneet parlamentissa vapaat kädet hallitusta ja kaikkia toisia porvaripuolueita kohtaan.

Taloudellisissa järjestöissä tapahtuva muutos puhaltaa uutta henkeä työväenpuolueeseenkin. Ensinnäkin on odotettavissa työväenpuolueen edustajien luvun huomattava lisääntyminen seuraavissa rauhanaikana toimitettavissa vaaleissa. Toiseksi itsessään työväenpuolueen parlamenttiryhmässä tulee tapahtumaan muutoksia. Tähänasti työvä-

enpuolueen edustajat, itsenäisen työväenpuolueen edustajia lukuunottamatta, ovat olleet vanhoillisten unioiden vanhoillisimpia virkailijoita. Heitä ei ole erottanut liberaaleista muu kuin pelkkä nimi. Useat heistä ovat saaneet kiittää parlamentin jäsenyydestään liberaalista puoluetta, joka vastapalkkioksi työväenpuolueen antamasta kannatuksesta, ei ole lainkaan asettanut ehdokkaita joistakin sellaisista vaalipiireistä, joita on katsottu voimakkaiksi työläisten piireiksi. Näille ehdokkaille ovat näinmuodoin antaneet kannatuksensa sekä työläiset että liberaaliset porvarit.

Nyt jos kerran unioiden tulevat vallankumouksellisiksi, ne tulevat vaatimaan, että niiden parlamenttiedustajat ovat luokkatietoisia. Yhteistointa hallituksen kanssa loppuu. Vuosikymmeniä voimassa ollut luokkarauha rikkoutuu. Englannin vanha parlamenttikin, joka tähän asti on niin vähän kuulunut vallitsevan järjestelmän arvostelua, tulee luokkataisteluaareenaksi.

Ne, jotka ovat ennustelleet tuhoa Englannin työväenliikkeelle sen johdosta kun unioiden luopuivat ahtaista säännöistään, tulevat pettymään. Työväenliike kehittyy ja muuttaa muotoaan, mutta se ei häviä ennen kuin on suorittanut historiallisen tehtävänsä.

Y. Mäkelä.

Voiko sosialisti olla luopio

Toisinaan, tosin ani harvoin, tapahtuu se "ihme", että kauemmankin aikaa sosialistisessa liikkeessä mukana ollut, jopa sen esitaistelijain joukossakin ollut, meluten kääntää selkäänsä ajamalleen liikkeelle ja koettaa hangotella sitä vastaan. Tätä tapahtuu niin harvoin, että käytännöllinen tarve, pakko ei suinkaan pakottaisi asiaan kajoamaan, vaan asian oma olemus siihen velvoittaa, tekee siihen kajoamisen suotavaksi.

Sosialismin sisintä olemusta, historian materialismia, tuntemattoman mielestä ei ole mitään merkillistä siinä, että "muuttaakin" aatteita ja puolueita. Tällaisen mielestä onkin aivan käsittämätöntä, miksi niin vähän sosialismiin "langenneista" enää koskaan luopuu sitä kannattamasta. Eihän ole lainkaan harvinaista, että ihmiset muuttavat aatteita, uskonnoita ja onhan aivan tavallista että porvarillisissa puolueissa tapahtuu luopumisia. Kun sosialistitkin ovat puoluelaisia, niin miksei hekin yhtenäen souda ja huopaa?

Tähän ovat pätevät syyt olemassa.

Sosialismin oppi, historian materialismi, eroaa niin täydellisesti, perinpohjaisesti kaikista historiallisista ja nyt olevista aatteista, opeista ja uskonnollisista käsityksistä, että koskaan ihmiskunnan historiassa ei ole mikään aate niin huomattavasti eronnut toisista. Vaikkakin historiallisena aikana on ollut useita toisistaan eroavia

aatteita ja käsityksiä ja vaikka niiden omaajat eroa ovat pitäneet kerrassaan sovittamattomana ja suurena, niin ne kaikki ovat olleet n. k. individualistisia käsityksiä ja itseasiassa hyvin lähellä toisiaan, verrattuna siihen eroon mikä on olemassa historian materialismin ja kaikkien yksilöllisten käsitysten välillä. N. k. porvarillinen luonnon materialismikin on hyvin kaukana historian materialismista, on sille tärkeimmissä kohdissaan aivan vastakkainen.

Historian materialismi elämäkatsomuksena niin täydellisesti, tyhjentävästi ja tyydyttävästi vastaa elämän arvoituksen, siinä rehellinen totuuden etsijä saa niin järkevän ja rauhoittavan vastauksen ongelmiin, että hän siihen niin erottamattomasti sulautuu. Joka kerran on päässyt "sisälle" historian materialismiin, niin hän ei voi olla sitä kannattamatta, tunnustamatta ja kunnioittamatta, vaikkapa sattuisikin se poikkeus olemaan, että hän ei luokka-asemansa takia voi kannattaa sosialistipuoluetta sen käytännöllisen tarkoituksen takia. Kun sosialistit varsinaisesti levittävät tätä elämän käsitystä, niin jo yksistään tästä syystä rehellinen elämän ongelmien etsijä tuntee mitä suurinta kunnioitusta ja kiitollisuutta sosialisteja, sosialistipuoluetta kohtaan.

Mutta samalla kuin historian materialismi on elämän katsanto, se myös on käytännöllistä tarkotusta palveleva yhteiskunta-taloudellinen oppi ja **juuri tässä sen kaikista valtavien vaikutus onkin, mikäli on kysymys työväestöstä.** Ja eihän porvaristo yhteiskunnallisen asemansa takia pääse historian materialismia niin paljoa ymmärtämään, että se voisi sen elämän katsannokseenkaan onnata. Ainoastaan perin harvoja poikkeuksia voi olla olemassa.

Sosialismin oppi on **työväestön, pohjajoukon oppi, sen evankeliumi.** Se tieteellisellä, järkähtämättömällä varmuudella kykenee osottamaan yh-

teiskuntataloudellisten lakien kulun, että nykyistä tuotantotapaa täytyy seurata sosialistisen, että työväestö nousee valtaan, toteuttamaan tuon muutoksen, poistamaan luokat ja ne syyt jotka luokkien olemassaolon tekevät mahdolliseksi. Kun yhteiskuntataloudellinen kehitys jo on kulkenut sille asteelle, että työväestö alkaa olla asemassa tuon historiallisen muutoksen toteuttamaan, kun se voi käsittää tämän ja kun sitä niin raskaasti painaa rykyisen järjestelmän kirous — niin kummako onkaan, että se niin kiintyy, sulautuu sosialismiin, näkee siinä pelastuksensa. Ja suuret kansajoukot eivät voi tietoisesti kavaltaa omaa asiaansa. Eipä rehellinen yksilökään, työväenluokan jäsen, voi ruveta taistelemaan sitä vastaan, jonka hän pitää itselleen ja luokalleen edullisena.

Siinä, että sosialismi on työväestön "vapah-taja" piilee se salaisuus että työläiset eivät voi olla sille luopioita. Kun se lausuu porvaristosta järjestelmineen kuolemantuomionsa, niin tässä on syy siihen että sitä ei voi porvaristo olla kannattamassa, käytännöllisessä merkityksessä.

Että on olemassa sosialistipuolue, siihen on luonnolliset syyt olemassa, sillä elämmehän luokkayhteiskunnassa, jossa täytyy olla eri luokilla ominaiset harrastuksensa, pyrkimyksensä. Työväestöllä täytyy olla omat pyrkimyksensä, oma puolueensa, joka ajaa vain työväestön asiaa ja johonka ei voi kuulua toisten luokkien jäsenet. Asian luonnosta seuraa että työväestön puolue on n. k. sosialistipuolue, ja että samalla kuin se taistelee tämänpäiväisten työläisten etujen puolesta, se levittää työväestön keskuuteen historian materialismin oppia.

Työläisten luokka-asema määrää että hän ei voi olla kuulumatta **sosialistipuolueeseen** niin pian kuin hän alkaa käsittää sosialismin opin. Tässä syy siihen, että työläinen ei voi olla luokkapuo-

luoensa luopio sen paremmin kuin luopio sosialismin opeille.

Sosialistipuolueen käytännöllisessä luokkataistelussa saattaa nousta esille kysymyksiä mikä menettelytapa on kaikista edullisin ja siihen nähden ilmetä eroavia mielipiteitäkin, kuten sosialistisen liikkeen historia sen osoittaa. Mutta historian materialismista selvillä oleva työläinen ei koskaan tästä syystä eroa sosialistipuolueesta ja ala taistelemaan sitä vastaan, sillä hän käsittää että hän puolueesta eroamalla ei voi palvella sosialismia, että suuret kansajoukot aina ovat oikeamassa kuin erimieltä oleva yksilö ja että jos satuisikin sellainen tapaus, että yksilö on oikeamassa kuin joukot, niin hän, historian materialistina, tietää että joukot ennen pitkää omaksuvat hänen käsityksensä.

Luopioita sosialismille ja sosialistipuolueelle voivat vain olla sellaiset jotka koskaan eivät ole päässeet täydellisesti, perinpohjaisesti ymmärtämään sosialismia, epärehelliset, hylkiömäiset yksilöt, joita on sangen vähän, ja sellaiset jotka ovat jollain tavalla menettäneet normaalin harkintakyvyn, joita myöskään ei ole useita. Olla luopio, merkitsee kokolailla toista kuin vastustaa sosialismia ja sosialistipuoluetta. Sosialistipuoluetta voi vastustaa luokkatiedoton työläinen, porvari, luokkasyistä, ja sellainen joka ei jaksa käsittää sosialismia mitään kannalta. Viimemainittua tuskin ansaitsee asettaa vastustajain joukkoon, sillä hän ei kykene sen paremmin vastustamaan kuin palvelemaankaan sosialismia.

Siis rehellinen ja luokkatietoinen työläinen ei voi olla sosialistiluopio. Luopiota on kohdeltava säälien tai halveksuen, sillä hän on joko tietämätön raukka tai lurjus. Sitä vastaan voitane väittää että tietämätön ei voi olla luopio, mutta tässä on kysymyksessä sellaisista, jotka ovat kaikesta huolimatta riveissämme olleet.

K. Aine.

Vallankumouskuvia Suomesta

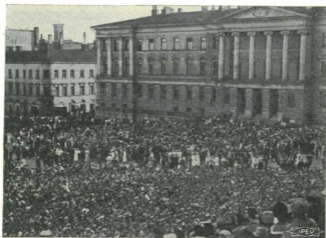
Metallityöläisten mielenosoitukselle lähtö 8-t. työvälvän puolesta

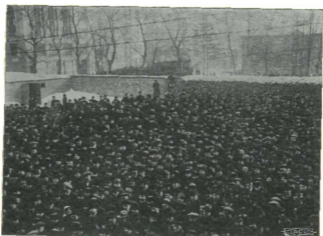
Sotaväki vastaanottamassa Helsingin asemalla Venäjän vallankumouslähettä.

Vappumielenosoittaja Mäntymäellä, Helsingissä.

**Senaatin torilla odotetaan Eduskunnan päätöstä 8-t. ja
kunnallislajeista**

Ensimmäinen joukkokokous vallankumouspäivinä. — Helsingin Työväentalon pihalla 18. 3. -17.

Mielenosoituskulkue 8-tunnin työpäivän puolesta.

Ensimmäinen punalippu Silta-
saarella vallankumouspäivinä.

"Työmiehen" talon edustalla
skobeleffii kuulemassa.

Vallankumousohrien hauta-
jaisaattue Helsingissä.

Osa Vappu-juhlakulkuetta
Helsingissä.

Vallankumouskokous Forssassa.

Forsan vallankumouspäiviltä.

Helsingin työlliset mielenosoitukselle khd:ään.

New Yorkin suom. Työväentalo

Pimeydestä suuria valoja kohden

Amerikan suomalaisen työväenliikkeen sivistyshistoriallinen merkitys, vaikkei sillä olisi mitään muuta merkitystä, on kaunis ja kirkas. Sen vaikutus siirtolaistemme kohottamiseksi sivistyksellisessä, jopa siveellisessäkin suhteessa on melkein ainoa mitä tunnetaan.

En suinkaan tahtoisi kieltää niitä hyviä tarkoituksia, mitä monen mielessä on ollut raittiusliikettä ajaessaan ja muita kansallisia yhtymiä hönmatessaan, mutta niistä—valittaen täytyy sanoa—

on säännöllisesti muodostunut työläissiirtolaisten mukana kulkeutuneitten valtiollisten ja taloudellisten petkuttajain pyydystimiä. Kymmeniin, kenties satoihin, nousee erinäisten kaivos- y. m. yhtiöiden luku, joiden asiamiehet ja johtajat ovat varavastan petkutusaikeissa häärineet "kansallisissa seuroissa", kääriäkseen kokemuksen ja tiedon puutteen vuoksi helposti petkutettavaksi taipuvilta työläisiltä kymmeniä, jopa satojatuhansia dollareita, ollen itse jo alusta-alkaen tietoisia siitä, ettei niissä yrityksissä kenellekään muulle ihmiselle koskaan mitään tule, paitsi heille itselleen.

Toinen ala, jolla nämä petkuttajat ovat menestyksellä toimineet, on valtiollinen. Ollen suhteissa milloin minkin viinaporvariroikan kanssa tai niiden valtiollisten asiamiesten kanssa, on raitius- ja kansallisseuroja johdettu säännöllisesti kannattamaan näitä vaaleissa, puhumattakaan siitä mitä muita yhteiskunnallisesti taantumuksellisia tarkoituksia ja kapitalistisen talouden rosvotoimia he johdattivat seuralaisensa kannattamaan niillä paikkakunnilla missä lukuisammin on äänioikeutta käyttäviä suomalaisia. Niitä taas on vanhemmilla suomalaisilla asutuksilla runsaasti, sillä samat herrat aikoinaan hommailivat kansalaisoikeuksiakin tukuttain, roskaisia aikeita ajava vain ammattipolitikoitsijain kautta. Näitä kansalaisoikeuksia ei useinkaan laillisessa järjestyksessä hankittu, vaan leivottiin äänestyskarjaa aina vaalien edellä kaikista niistä, jotka eivät ymmärtäneet äänioikeuden käyttämisestä mitään, vaan äänestivät asiamiesten valmiiksi laatimilla lipuilla.

Tämmöiseen keinotteluun ja petkutukseen perustuu useitten vanhempain Amerikan suomalaisten vakavaraisuus.

Hyvin ymmärrettävää tietenkäin on minkämoisiksi näitten herrain johtamat "henkiset harastukset" muodostuivat. Yrittelivät myös suomalaisia sanomalehtiäkin. Viheliäisempiä maa-

ilman sanomalehdistön historia ei tunne. Paitsi kirkkojen ja pappien seurakunta-asioitten käsittelyä, muuna sisältönä niissä oli edellä kosketellun keinottelun ja petkutuksen palveleminen.

Merkille pantavaa on, ettei vielääkään eriaikoina eläneitten porvariilisten kustannusliikkeitten toimesta ole käsillämme tuskin yhtäkään missään suhteessa aikamme sivistyksen tasolla olevaa teosta, puhumattakaan mistään itsenäisestä ja oman-suuntaisesta pyrkimyksestä kirjallisuuden luomisessa. Vanhin ja vakavavaraisin, jopa porvarillistemme parhain, "Suomalais-Luteerilainen kustannusyhtiö", pari vuotta sitten julkaisemassaan vaihekertomuksessa mainitsee, paitsi erinäisiä uskonnollisia lehtiä, on liike julaissut tunnettuja Suomessa käytännössä olevia luteerilaisen uskonnon oppikirjoja, sekä musiikiopin, Suomalais-Englantilaisen Sanakirjan, Lukukirjan Amerikan suomalaisille lapsille ja Amerikan Suomalaisen Kirkon vaiheita käsittelevän teoksen.

Amerikan elämää porvariiliselta kannaltakaan käsittelevää kirjallisuutta näitten kustannusliikkeitten toimesta ei ole ilmestynyt, ottamatta lukuun yhtä tai toista peräti vähäpätöistä ja aliarvoista vihkosta. Niiden toimesta, kuten Ashtabulassa, O. ilmestyneen "Amerikan Sanomain" kautta päivänvaloon pääsi joukko mitä kurjempia roskaromaaneita, unikirjoja, puoskarilääkäreitten sepustuksia j. n. e., joita vieläkin näkee porvarilehtiemme palstoilla kaupattavan.

Merkille pantava seikka sek in, että hyvin varustettua kirjakauppaa Amerikan suomalaisten keskuudessa ei ollut olemassakaan ennenkuin sosialistinen työväenliike pääsi jaloilleen. Tämän ohella edelleen sek in, että Suomen kustantajain yhdistyksen pääedustajana Amerikassa ovat sosialistiset sanomalehti- ja kirjallisuusliikkeet, jotka myyvät Suomessa ilmestyvää kirjallisuutta vuosittain noin 150,000 markan arvosta.

Tämä on yksinkertainen ja kuiva todistus siitä, että porvarillistemme piireissä ei ole minkäänmoisia mainittavia sivistyksen ja kirjallisuuden viljelemisharrastuksia.

* *

Paljon on olot muuttuneet Amerikan suomalaisten keskuudessa siitä alkaen kun työväenliike pääsi vauhtiin.

Vanhat pimeät menneisyyden jäännökset vieläkin toisinaan puhkeavat valittamaan, kun "entiset ajat ovat olleet ja menneet". Suomi-Synodin 25-vuotismuistolle omistettu — oikein "juhla-albumi" — kuvailtuaan sosialismin kauheutta, ja uusien solvausten keksimiskyvyn puutteessa viskattuaan iänikuiset syytökset "pappien hirttämisestä ja kirkkojen polttamisesta" y. m., sanoo "vanhoja hyviä aikoja" muistellen:

"Jos me sunnuntaina joimme, olimme me maanantaina kuitenkin paikallamme siellä missä tarvittiin ahkeraa, uskollista ja kovakouraista työmiestä". (Katso mainitun julkaisun siv. 168).

Tekeepä mieli tässäkin katsoo Amerikan suomalaisten "puukkojunkkariajan" kauneuksiin. Meidän ei tätä tehdessämme tarvitse käyttää edes omia lähteitämmeäkään, luodaksemme pöyristyttävän kuvan siitä inhimillisestä ja yhteiskunnallisesta alennustilasta missä suomalaiset elivät. Niitä on saatavissa m. m. kirkollismielisen Akseli Järnefeltin kirjasta "Amerikan Suomalaiset" ja erinäisistä muista kirkollisista lähteistä.

Ensiksikin voimme mainita sen surullisen tosiasian, että usean vanhemman suomalaisen asutuksen historian ensimmäinen lehti tietää kertoa kansalaisiamme asettuneen paikkakunnalle sen tai tämän lakkotaistelun aikana. Samat suomalaisten johtajat ja asiamiehet, joista y'empänä oli puhetta, väräsivät luonnollisesti rikkureita. Järjestyneit-

ten työläisten viha kohtasi kansalaisiamme kaililla niillä paikkakunnilla missä heitä tunnettiin.

Järnefelt kertoo surullisen tarinan n. s. "Kiipin" suomalaisista. Massalainen kongressimies oli sen kertonut Washingtonissa ystävilleen: Vuoden 1893 vaiheilla muutti kansalaisiamme lukuisasti mainitulle paikkakunnalle, Lanesvilleen ja Rockportiin, Massan valtiossa. Uudet tulokkaat asettuivat näillä paikkakunnilla asumaan omaan nurkkaansa. Viikot raatoivat ahkerasti työtä, mutta lauantai-iltana alkoi ryyppäily. Koko suomalainen siirtola joi — puhdasta alkoholia — juopuakseen sikahumalaan. Sitten alkoi tappelu. Siinä oli vaarassa sivullisetkin. Vahva ja ankara järjestysvallan päällikkö kokosi ympärilleen joukon muita voimakkaita miehiä. Seipäillä ja muilla välineillä varustettuna ryntäsivät humalaisten tappelijoitin kimppuun. Melkein koko suomalainen siirtola vietiin lauantai-iltasin kauntin vankilaan ja laskettiin vasta maanantai-aamuna vaapalle jalalle kun oli aika mennä työhön.

"Onko suomalaisilla tunteita?" Tällöisen kysymyksen asetti joku gloucesterilainen paikallisen sanomalehden vastattavaksi. Lehden toimitus puolestaan vastasi, että suomalaiset ovat kieltämättä oikeita ihmisiä ja heillä on ihmistunteitten idut, joista aikaavoihtaan kehittyä luonnollinen ihmistunne.

Näitten kuvausten jälkeen antaa Järnefelt meidän tietää, että "Kiipillä" oli näinä aikoina toiminna viisi suomalaista seurakuntaa ja kolme raittiusseuraa. Kirkonkirjoihin oli merkitty 1,800 henkeä.

Likaisessa rotkossa, lähellä sitä paikkaa missä Raivaajan nykyinen liiketalo Fitchburgissa sijaitsee, oli se paikka mihin ensimmäiset suomalaiset tällä paikkakunnalla asettuivat. Vanhat fitchburgilaiset kertovat, että he kokoontuivat katselemaan suomalaisten elämää kuin mitäkin musta-

laisleiriä, juopuneita ja riiteleviä miehiä, avo-
jal-
kaisia ja avorintaisia piirileikin tanssijoita piholla.
Yleisenä käsityksenä oli, että suomalaiset eivät
vielä kuulu sivistyskansojen luokkaan.

Kaikilta tahoilta kuulemme todistuksia mene-
neeltä pimeältä "puukkojunkkarikaudelta", että
suomalaiset ovat voimallisia ja väsymättömiä työ-
miehiä, miehiä jotka eivät asetele ehtoja palkan ja
työpäivän suhteen. Kaivos-, metsä- ja rautatie-
kämppien pomot puhuvat suomalaisista käsittelym-
me alaisena aikana kuin vetojuhdist, mutta missä
heidän inhimillisiin ominaisuuksiinsa kosketelta-
vaksi tulee, siinä tullaan tekemisiin "suuren juo-
pon ja pahan tappelijan" kanssa.

Muuan vuosien takainen muistelmä, minkä
lähdetä emme tiedä tähän merkitä, kertoo, että
Minnesotan tai Michiganin lainsäätäjäkunnassa
olisi ollut puhetta lain säätämisestä, minkä nojal-
la kapakoitsijoilta olisi kielletty väkijuomain kaup-
paaminen suomalaisille, kuten väkijuomain myynti
on kiellettyä intiaaneille.

Yksinkertaisista Pohjois-Suomen maalaisolois-
ta lähteneet, Suomen siirtolaisuuden parina ensi-
mäisenä vuosikymmenenä muuttaneet, joutuivat
kieletä taitamattomina, vieraisiin tapoihin tottumat-
tomina ja niihin hitaasti mukautuvina, melkein
täydellisesti yhteiskunnan ulkopuolelle. Petkutta-
jat, työnriistäjät, kapakoitsijat ja helvetillä peloit-
tajat tekivät parastaan kukin käyttäessään hy-
väkseen Suomen siirtolaisten ensimmäisiä joukkoja.
Moni joukosta sortui kokonaan. Yhteen aikaan
oli Michiganin ja Minnesotan mielenvikaisten
hoitoloissa ja vankiloissa suhteellisesti montaver-
taa enemmän suomalaisia kuin muihin kansalli-
suuksiin kuuluvia.

Pimeätä aikaa!

* *

Pyydämme nyt palauttaa lukijan mieleen tämän kyhäyksen ensimmäisen lauseen: Amerikan suomalaisen työväenliikkeen sivistyshistoriallinen merkitys, vaikkei sillä olisi mitään muuta merkitystä, on kaunis ja kirkas. Todellakin kaunis ja kirkas sen mustan taustan edessä, mikä kyhäykseemme merkityistä oloista ja asioista saamme.

Amerikan suomalainen sosialistiliike ryhtyi heti alkaessaan iskemään kirveellään pimeyden viidakon juuriin, tietäen hyvin, että tietämättömyys on se henkinen side, joka kytkee työläisluokan orjuuteen.

Yhteiskunnallisen ja valtiollisen vapauden aatteitten juurruttaminen oli se työala, johon täytyi täydellä voimalla käsiksi käydä.

Siltäkin kannalta katsottuna, että tässä tasavallassa jo voitettujen kansanvallan laitosten vajoamista syvälle kapitalistisen orjuuden rämeikköön, on varjeltava, mikä ei ole yhtään parempi kuin se orjuus mikä suuressa sisällisodassa kumottiin, on suomalaisten ja muitten siirtolaiskansallisuuksien pyrkimys valtiollisen ja yhteiskunnallisen vapauden vartiopalvelukseen asia, mitä ei saa liian pieneksi arvioida. Juuripa yhteiskunnallisessa ja valtiollisessa suhteessa takapajulla olevien maitten sivistymättömistä kerroksista tulleitten siirtolaisjoukkojen avulla Amerikan kapitalistiset riistäjäparoonit ovatkin yrittäneet pysyttää uutta orjuutta tähän maahan. Yhdysvaltain historia varmaankin kerran tulee kunnioituksella muistelemaan niiden siirtolaisjoukkojen työtä työväenliikkeen riveissä tässä maassa, joita taloudelliset ruhtinaamme valtiollisten palvelijainsa avulla viimeisen vuosikymmenen aikana ovat johdanneet kuin petoja ja sillä aiheuttaneet eräässä suhteessa monta epäsuotavaakin ilmausta näitten liikkeiden toiminnassa ja kehityksessä.

Suomalaiselle sosialistijärjestölle lankeaa

kunnia siitä, että se ensimmäisenä liitti itsensä joukkona, järjestönä Amerikan sosialistipuolueeseen. Tätä esimerkkiä monet muut kansallisuudet ovat noudattaneet, yhdistäen siten eri kansallisuuksia sosialistipuolueen kautta tärkeäksi "internationaaleksi" Yhdysvalloissa.

Puolentoista vuosikymmenen työ ei ole hukkaan mennyt valistuksen levittämisessä. Yhtenä kaikkein pimeinpänä siirtolaisjoukkona pidetty kansallisuus on kohonnut kaikkein edistysmielisten ihmisten silmissä arvokkaaksi, omasta tehtävästään ja tarkotuksestaan suurta huolta pitäväksi järjestyneeksi ryhmäksi, jonka julkista esiintymistä nekin usein kiittelevät, jotka muutoin sosialistisia tarkotusperiä vastustavat. Juhlamme, kokouksemme, kulkueemme ja toimemme, missä niitä nähdäänkin, herättävät suhteellisella suuruudellaan, täsmällisyydellään ja säännöllisyydellään kunnioitusta. Tästä olemme saaneet monta todistusta menneitten vuosien aikana. Juopotteleva elämä ja muu retkuilu on vähentynyt melkein niin vähään kuin se yleensä näissä oloissa voi vähentyä. Mitä puutteellisuuksia osastojemme ja yhdistystemme toiminnassa ilmeneekin, niin niissä yhtenä kunnioitettavana puolena on vaatimus hyvän, järjestyneen ja itsetietoisien työläisjoukon arvoa vastaavan esiintymisen noudattamisesta. Yksinpä raittiuden vaatimisessa on oltu ankarampia kuin monen raittiusyhdistyksen kokouksissa ja muissa yleisissä tilaisuuksissa. Päähtyneitä ei monenkaan osastomme talolla sallita. Missä niitä ilmaantuu, ankarat järjestyksen valvojat tietävät tehtävänsä. Ja jo tieto siitä, että sosialistiosaston talolla vaaditaan siivoa käytöstä ja esiintymistä, että jos tahtoo toverillista seuraa niissä taloissa, täytyy käyttäytyä itse arvokkaasti, on hyvä järjestyssääntö. Suuri enemmistö katsoo karsaasti ja vierovaisesti retkuilevia. Ollaksensa toveri tovereitten seurassa, on omalla käytöksellä lunas-

tettava toveriluotto. Liikkeeseemme liittyneet oppivat elävästi ymmärtämään, että mahtavaa kapitalistista järjestelmää vastaan nousvan työväestön täytyy historiallista kutsumustansa täyttää myös siveellisessä suhteessa terveellä hengellä ja tietoisella luokkaylpeydellä. Kirjallisuuden viijelemissä, lukemattomissa toimikunnissa, soitto-, laulu-, näytelmä- ja urheiluseuroissa aukeaa uusi hovin ja innostuksen maailma.

Menemmepä melkein kenenkä hyvänsä osoittemme toimivimpien jäsenten koteihin tai asuntoihin, näkee useita kymmeniä — jopa satojakin — nidoksia tieteellisessä ja kirjallisessa suhteessa parhaimpaan luokkaan kuuluvaa kirjallisuutta. Useat palvelijattaretkin, jotka muuttavat usein paikasta toiseen, kuljettavat raskasta kirja-arkkua mukanaan.

Toisissa tapauksissa käytetään kirjallisuutta myöskin kotien kaunistuksena, mutta suhteellisesti paljon sentään luetaankin. Väittelyt työpaikoilla, seurustelupiireissä ja kokouksissa kysyvät tietoisuutta. Toverikurin kirjottamaton sääntö määrää, että tyhmälle ja tietämättömälle nauretaan. Semmoinen pistää vihaksi. Täytyy siis lukea ja tutkia, voittaakseen aseman toveriensa ja ystäviensä seurassa ja palvellackseen sitä suurta asiaa, minkä työväenluokan täytyy viedä perille, sekä tämän luokan että yleensä ihmiskunnan pelastamiseksi.

Kirjallisuuden menekki Amerikan suomalaisten työläisten keskuudessa on suurempi kuin vastaava menekki Suomessa, jossa ahtaammat taloudelliset olot rajottavat kirjallisuuden hankintaa. Kustannusyhtiömme myyvät vuosittain noin \$60.000 edestä kirjallisuutta.

Näitten toimesta on kustannettu noin kymmenen vuoden aikana, etupäässä Amerikan yhteiskunnallisen elämän ja historian eri puolia valaise-

via teoksia ja julkaisuja, toista sataa nidosta sekä suuri määrä lentokirjasia.

Ja vaikka meidän sanomalehdistömme toimitamisessa on yhä vieläkin paljon puutteellisuuksia, todistaa jo sekin niiden olevan verrattomasti yläpuolella porvarillisia lehtiämme, että löytyy vain harvakseltaan semmoisia meidän liikkeemme ulkopuolella olevia, jotka eivät säännöllisesti seuraisi lehtiämme. Tuhannet ja taas tuhannet n. s. "vanhoillisetkin" suoranaisesti tilaavat niitä. Lehtemme ovatkin Amerikan suomalaisten lehtien joukossa ainoat, jotka jo jotenkin runsailla ja vakavilla varoillaan käyttävät hyväkseen Amerikan sanomalehdistön tavallisia uutislähteitä. Lehtiemme palveluksessa sitäpaitsi on toimittajia, jotka useitten vieraitten kielten kautta ammentavat tietoja ja muutoin pitkäaikaisen kokemuksen kautta opitulla sanomalehtimiestaidolla käsittelevät maailman asioita. Ja huolimatta siitä, vaikka meidän lehtemme eivät koskaan salaa sitä, että ne ovat sosialistisia työväenluokan lehtiä, niin porvarilliset liikemiehet käyttävät niitä ilmotuslehtinään paljoa enemmän kuin suomalaisia porvarilehtiä. Siihen pakottaa monenkertaisesti suuremmat lukijakunnat. Ken tahtoo olla liiketuttavuudessa suuren suomalaisen yleisön kanssa, hänen täytyy ilmottaa sosialistisissa sanomalehdissä, huolimatta porvarillisten lehtien lakkaamattomista valitusvirksistä, että liikemiehet tällä tavalla "elättävät sosialismia", jopa siitäkkin huolimatta, että sosialistisen liikkeemme mukana kulkee osuustoiminnallinen liike ja monet muut omat liikeyritykset.

Olemme kiivenneet vuosikymmenessä Amerikan suomalaisten sivistysrientejenkin johtajiksi. Monien vastusten ja vainojen läpi on kulkea täytynyt.

Runoilijamme Aku Päiviö kuvailee eräässä kauniissa runossaan suomalaisten työläisten ylös-

nousemusta. Sukuhistorioitaan ei Aatra, työmies, tuntenut. Vaeltanut oli tietämättömänä ja poljetuna. Kurjuuteen sortuneitten määrästä ei tietoa ollut. Kukin Aatra vain kantoi iestänsä ja sortajain iskut antoi anteeksi. Mutta sitten, kerran:

“Jyskää aivot Aatran päässä
Niinkuin tuurat talvijäässä,
puurtaa reikää, päästäksensä
ensin omaan itsehensä”.

Mutta yhä uudet ja uudet vastukset kohtasivat. Kun sai yhden pasman selville tuli vastaan uusi sekava vyhti, mutta:

“Yötä päivää aatos jyskää
Aatran päässä, että ryskää
paikat tämän vanhan rajan
ruostunehen aivopajan

“Ja kun mikä tekee tenän
kirjaan painaa Aatra nenän,
etsii viisautta sieltä
järjen avuks’ toisen mieltä.”

Näin pääsee selville Aatra lukujen ja kokemusten kautta siitä, että olkoon vaikka kuinka oikeuden puolella, kun valta on toisten käsissä, niin täytyy keksiä vallanvipusin oikeuden palvelukseen. Se vipusin on järjestäytymisessä. Tämän huomattaessaan kohoaa Aatra, työmies, korkealle jalustalle ja hän sanoo:

“Kun ei riitä yhden luku,
pannaan koko Aatran suku.”

Tämäpä juuri onkin työläisluokan ylösnousemuksen suuri oppi ja aate: yhteen liittyminen, luokkaveljeys ja tälle perustuva luokkasivistys, jo-

ka tähänastisten historiallisten kokemusten ja tietojen kautta voi samota edemmäksi ja kohota korkeammalle entisyyttä ja nykyisyyttä.

Tämä on se sivistys, joka korottaa kansan laajoja kerroksia kansanvaltaisuuden ja vapauden suureen rakentamistyöhön. Kaikkien tähänastisten hallitsevien luokkien sivistys on kohottanut näitä luokkia ylöspäin, painaakseen alas raatajaluokkia, tai korkeintaan kohottaakseen niitä sille valistuneisuuden astelle, mikä on välttämätöntä etuoikeutettujen luokkien materialistisille tarkoituksille.

Niitäkään pieniä rippeitä, mitä porvarillinen kansanvalistustyö kehittyneissä porvariyhteiskunnissa leivittää, ei ole siirtolaisten osaksi tullut. Hallitseva luokka haluaa käyttää siirtolaisia pelkästään raakoina välikappaleina. Röyhkeästi julistavat amerikkalaiset kapitalismin mahtavat äänenkannattajat, milloin joku porvarillisen kansanvalistuksen siirappisuus puhuu siirtolaisväestön valistamistarpeesta, että lukutaitokaan ei ole tarpeellinen niille, jotka kaatavat metsiä, raivaavat peltoja, käyttävät pikkaa ja lapiota, sillä selvästi on huomattavissa, että lukutaitoiset siirtolaiset kallistuvat helpommin kapinallisiin aatteisiin kuin taitoa omaamattomat.

Ensimmäisistä alkeista alkaen useimmat Amerikan suomalaiset ovat sivistyksen aarteista osansa ottaneet ilman porvarillisen yhteiskunnan suoranaista apua. Työväenliikkeen tarkoituksia ja tarpeita varten on täytynyt tunkeutua laajoillekin yhteiskunnallisen sivistyksen lakeuksille. Suuri tarkoitus luo suurta innostusta ja sitkeyttä. Erinäisissä ilmauksissaan "raajan materialismin" tarkoituksia palvelevalta näyttävä liike, joksi porvarillinen sivistyneistö sen mielellään leimaakin, on sisäiseltä olemukseltaan hienoin sivistysliike, suuriin ja lakkaamatta suureneviin työläisjoukkoihin vaikuttava liike.

Liikkeemme viholliset sanovat, ettei kaikella tällä ole näytettävä hyviä näkyviä tuloksia. Vastata sopii vain, että asiamme jo semmoisenaan on näkyvä tulos, jopa niin näkyvä, etteivät vastustajamme voi hetkeksikään silmistään sitä karkottaa.

Valituksiin, että meidän "kansallinen maineemme" on mennyt sosialistisen liikkeen vuoksi, että suomalaista työläistä vierotaan työpaikoilla liiallisen vaativaisuutensa tähden, jos nämät raukkamaiset valitukset vastausta kaipaavat, on sanottava, että suomalainen työläinen paremminkin on oppinut vieromaan ansioihin ja ehtoihin nähden kurjinta työtä, sillä hänen ihmisolentonsa kohoamisen ilmeisin merkki on juuri siinä, että hän yrittää taistella paremman puolesta. Ja lukemattomilla, melkein huomaamattomilla yhteisyrityksillä he ovatkin aineellisissaakin suhteissa päässeet paremmille oloille. Suuristakin yrityksistä kupari- ja terästrusteja vastaan, vaikka voimamme näissä ovat osottautuneet liian pieniksi, on nähtävänä enemmän hyviä kuin huonoja seurauksia. Mahtavat trustikuninkaat, tunnustamatta virallisesti yhdistynyttä voimaamme, sopimatta virallisesti tämän kanssa työehdoista, ovat kumminkin nähneet pakotuksen, mistä on seurauksena ollut "vapaaehtoinen" työ- ja palkkaehtojen parantaminen. On totta, että etumaiset taistelijat on armottomasti karkotettu. Mutta ne ovat siirtyneet enemmän järjestyneen työn ehtoja tunnustaville työaloille, harjaantuneet uusiin ammatteihin, ja monelle kupari- ja teräskuninkaitten karkotusmääräykset ovatkin olleet salapukuisia siunauksia.

Nämä miehet katsovat ylpeästi ylönsä raukkaisten ihmisten ruikutuksen ja sovelluttavat luokkatunnustukseen Jaakko Ilkan mahtavan opeutuksen:

"Ken vaivojansa vaikertaa,
on vaivojensa vanki;

ei oikeutta maassa saa
ken itse sitt' ei hanki."

Silmäillessämme Amerikan suomalaisten historian aineksia, näemme niissä pienen kuvan yleisestä työläisluokan historiasta.

Kapitalismi tempaa nyljettäväkseen aluksi avuttomia maaseutujen asujamia. Uuteen luokkaseemaansa tottumattomina, pelokkaina, arkailevina, vajoavat kammottavaan kurjuuteen. Vähitellen herää kaikissa yhtäläistä kiukun kytöä. Työpaikoilla syntyy yhteisvoimiin nojaavaa itsepuolustuksen suunnitelmaa. Tämä laajenee lähemmän ympäristön työläisiä käsittäväksi. Syntyy yhdistyksiä, sääntöjä, päätöksiä, joille annetaan lain merkitys. Aate leviää ja tehtävät suurenevat. Ei enää riitä vaikutus työpajassa, useissa työpajoissa ja yleensä yksistään työpajoissa. Täytyy päästä käsiksi kunnan, valtion ja koko maailman suuriin asioihin. Aikujan yksinkertainen työpajakysymys laajenee suureksi koko kansakunnan ja koko maailman luokkakysymykseksi.

Tässä kulkumme ja kehityksemme yleispiirteet.

Vihollistemme solvauksetkin osottavat, että tehtävä suuressa maailman työläisten liikkeessä on kohottanut Amerikan suomalaiset lyhyessä ajassa itsensä tunteviksi ihmisiksi, jotka eivät tyydy raa'an työjuhnan kaameaan kohtaloon.

F. J. S—ä.

Työväenlainlaadinta Yhdysvalloissa v. 1916

Paitsi Yhdysvaltain kongressia kokoontui lainlaatijakunnat 11 eri valtiossa lakimääräisiin istunnoniin vuonna 1916; niiden lisäksi oli Porto Ricon ja Philippiinien eduskunnilla lakimääräiset istuntonsa ja viidessä valtiossa pidettiin ylimääräiset lainlaatijakunnan istunnot.

Näissä eduskunnissa tehtiin muun työn ohella jonkunverran työtä myöskin yhteiskunnallisen lainlaadinnan alalla. Allaolevassa on ylimalkainen katsaus tästä lainlaatijakuntain työstä, hajanainen ja suppea kylläkin, mutta tarjoten jonkuntapaisen yleiskatsauksen edellämainitusta työstä.

Kalenterissa vuodelle 1916 oli yksityiskohtainen selostus vahingonkorvaus-, alinpalkka- ja naisten- ja lastentyölaeista mainitun vuoden alussa. Vuonna 1916 tehtiin edellämainittuihin lakeihin muutoksia ja lisäyksiä sekä ryhdyttiin toimenpiteisiin lainlaadintatyön edelleen kehittämiseksi, varsinkin vahingonkorvauslain alalla. Viimemainitusta aloitteesta lienee paikallaan pieni johdannollinen selostus.

Vahingonkorvauslakien kehittyminen.

Ensi alussa kun yhteiskunta katsoo soveliaaksi ryhtyä määrittelemään korvausta vahingoista joita työläinen työssä kärsii, tapahtuu alote tavalli-

sesti sargen varovaisesti. Määritellään korvaus sellaisissa töissä kärsityistä vahingoista, joita pidetään eniten hengenvaarallisina. Vähitellen ulotetaan korvaus sellaisille työaloille joissa vaarallisuuden oletetaan olevan pienemmän. Sitä menoa "edistytään" siksi kunnes tulee kysymykseen kaikkien työtätekevien suojeleminen lainlaadinnan avulla, jolloin tavallisesti havaitaan, että on edullisempi säättää koko homma yhteiskunnalliseksi, toisin sanoen poistaa kaikki rajotukset kokonaan.

Yhdysvalloissa, joissa lainlaadinnallinen työ tällä alalla edistyy verrattain hitaasti, ei aloitteita työväenlakien "yhteiskunnallistuttamiseksi" vielä ole tehty muualla paitsi Massachusettsin valtiossa, jossa vuonna 1916 määrättiin toimeenpantavaksi tutkimus siitä, mitä muualla maailmassa on saatu aikaan vahingonkorvaus-, sairausvakuutus- ja vanhuudenvakuutus-lainlaadinnan alalla. Tutkimus on tarkotettu saamaan selville ei ainoastaan vastaavat saavutukset tässä maassa vaan muuallakin. Valiokunta joka tutkimuksen toimeenpanee on veloitettu antamaan selostuksen siihen liitettyine suosituksineen lainlaatijakunnalle.

Näin pitkällä ollaan mikäli työväenlainlaadinnan kehittäminen on kysymyksessä. Samaan aikaan hyväksyttiin kahdessa valtiossa, Virginiassa ja South Carolinassa ensimmäiset työväen vahingonkorvauslait. Nämä valtiot eivät suinkaan ole ainoat joissa vuoteen 1916 mennessä ei vielä ollut minkään tapaan vahingonkorvauslakia laadittuna. Päinvastoin. Ensimmäisen alotteen ottaminen tässä suhteessa on vielä tekemättä useissa toisissa valtioissa.

Virginian ja South Carolinan valtioiden hyväksymät vahingonkorvauslait rajoittuvat yksinomaan rautatieläisiä koskeviksi. Sisällöltään ovat lait jokseenkin yhtäpitävät ja muistuttavat suuresti liittovaltioiden lakia valtioidenvälisen rautatieläisten vahingon korvaamisesta. Erehtymättä

voitane sanoa, että liittovaltioiden lain hyväksyminen on vaikuttanut edellämäinnittujen valtioiden lainlaatijakuntiin paikallisen lain aikaansaamiseksi.

Korjauksia vahingonkorvauslakeihin.

Vuoden 1916 kuluessa tehtiin eri valtioissa seuraavia korjauksia sitä ennen voimassa olleisiin vahingonkorvauslakeihin.

Louisianassa hyväksyttiin lisäys, joka estää työnantajan ottamasta työläiseltä vakuutusmaksua vahingonkorvausvakuutuksesta. Massachusettsissa on hyväksytty lisäys, joka tekee lääkärintarkastuksen tarpeettomaksi yhteisvakuutusta otettaissa. Porto Ricossa on vahingonkorvauslaki täydennetty omituisella lisäyksellä. On säädetty, että korvausta vahingosta raitio- ja rautateillä voidaan vaatia ei ainoastaan niiden omistajilta, vaan myöskin kuljettajilta ja konduktööreiltä. Työläisetkin ovat siten asetetut vastuuvollisiksi asiassa, joka tähän mennessä on pidetty yksinomaan työnantajalle kuuluvana. Se ehto säädökseen on liitetty, että asianomaisilta ei voida vaatia korvausta elleivät he ole toimessaan olleet huolimattomia.

Palkkalainsäädäntö.

Palkkalainsäädännän alalla on vuonna 1916 tehty aloitteita useissa eri valtioissa. Harvoissa tapauksissa on alote käsittänyt varsinaista alimman palkan määräämistä. Sellaisiakin tapauksia tosin löytyy; mutta enimmäkseen liikkuu lainsäädänti tasolla, joka yrittää varmentaa työläisten palkansaantia, eikä sen enempää.

Marylandin valtiossa on laadittu laki, joka määrää \$2.00 alimmaksi palkaksi päivätyöstä maantietoissa Allegany kauntissa. Työpäivä mainitussa työssä on saman lain mukaan 9-tuntinen

ja ylityöstä on maksettava lisäkorvaus. Liittovaltioiden 8-tunnin työpäivälaissa, joka niinikään vuoden 1916 kuluessa on hyväksytty, määrätään ylityömaksu lisätyöstä, mutta alin palkka ei ole määrätty, laki kun tarkoittaa palvelijoita niin monella eri alalla ja eri palkka-asteilla.

Massachusettsin valtiossa on hyväksytty laki joka määrää, että valtion palkkakomissionin yksi jäsen pitää olla nainen. Kuten tiedetään on komissionilla valta ehdottaa vaan ei pakottaa käytäntöön alinpalkka määräytyistä töistä.

Palkanmaksua koskevat määräykset ovat useissa eri valtioissa tiukennetut. South Carolinassa on hyväksytty laki, joka määrää, että kutomotyöläisten palkka on suoritettava kerran viikossa. Kentuckyn valtiossa on hyväksytty laki, joka määrää palkat maksettavaksi vähintään kaksi kertaa kuussa. Massachusettsin valtiossa on palkanmaksua koskeva laki täydennetty siten, että hotellipalvelijoillekin on maksettava palkka kerran viikossa. Louisiaanassa on hyväksytty laki joka määrää palkat maksettaviksi kaksi kertaa kuussa myöskin öljy- ja kaivosyhtiöiden työläisille, jotka tähän asti ovat palkanmaksulain ulkopuolella olleet. Missisippin valtion palkanmaksulaki on niinikään selvennyt; laki määrää palkanmaksun vähintään kaksi kertaa kuussa.

Palkkalakien yhteydessä sietänee mainita, että Louisianassa on palkkalakiin tehty lisäys, joka kieltää työnantajan määräämistä mistä puodista työläisen on ostettava tavaransa. Samantapainen laki on hyväksytty Philippiinien saarilla.

Lakeja joissa työläisille myönnetään etuoikeus palkkasaatavansa perimisessä ja oikeus pantata omaisuutta jonka luomiseen hän on ollut osallisena, löytyy tätä nykyä useimmissa valtioissa. Näitä lakeja on viime aikoina ahkeraan muuteltu, joutuessa etupäässä siitä, että tuotannon monistuminen vaatii lakeihin lisäselityksiä. Louisianassa

on hyväksytty laki, joka myöntää autonkorjaajalle oikeuden pantata autonomistajan omaisuutta saamisensa takaukseksi. Sama laki käsittää myöskin rautatierakennuksia. Erityisessä laissa kumotaan kaikki esteet jotka saattavat vaikeuttaa tämän uudenaikaisimman palkkalain käytäntönsöveilittamista. Yllämainitun lainlaadinnan alalla on paitse Louisianassa tehty uudistusyrityksiä myöskin Massachusettsin, New Jersey'n ja South Carolinan valtioissa.

Työajan rajotukset.

Työajan rajotukset Yhdysvalloissa koskevat etupäässä sellaisia työaloja, joilla työ pidetään erittäin vaarallisena. Vain muutamia valtioita löytyy joissa vähemmän vaaralliseksi katsotut työalatkin ovat työpäivärajoitusten alaisia ja niissäkin näytään pyrittävän heikentämään lakien voimaa "lisäselityksillä".

Missisippin valtiossa on hyväksytty laki joka sallii sellaisen poikkeuksen yleisestä 10-tunnin työpäivälaista, että yötyössä olevat saavat tehdä työtä 11 $\frac{1}{4}$ tuntia yössä viitenä viikon yönä, ehdolla, että kuudentena yönä tekevät vain 3 $\frac{1}{4}$ tuntia, tai yhteensä koko viikossa 60 tuntia.

South Carolinassa on työpäivälaki täydennetty selityksellä, että 60 tuntia viikossa on pidettävä kuuden päivän työnä ja maksettava sen mukaan. Eräs toinen samassa valtiossa hyväksytty laki määrää 10 tuntia pisimmäksi työpäiväksi rautatietyöläisille.

Liittovaltioiden 8-tunnin työpäivälaki rautatietyöläisille, josta laista aikoinaan oli paljon puhetta, sen avulla kun saatiin vältettyä uhkaava rautatietlakko, ei kiellä työnantajaa, rautatieyhtiötä, teettämästä pitempiä työpäiviä, vaan määrää, että on suoritettava ylityömaksu ajasta joka menee yli 8-tunnin.

Lain pätevyys on tehty ehdolliseksi siten, että erityisen neuvoston tehtäväksi on määrätty selvän ottaminen siitä, mitä laki käytännössä vaikuttaa. Havaintojensa perusteella on neuvoston annettava selostus hallitukselle. Nykyoloissa ei ole epäilystäkään siitä, etteikö lain palkkamääräykset jäisi voimaan ja samalla koko lakikin. Kaikilla muilla työaloilla ovat palkat sodan aikana kohonneet niin tuntuvasti, että rautatieläisille myönnetty etu 8-tunnin laissa ei liene "liiallinen" toisten työläisten vastaaviin etuihin verrattuna, ja verrattuna elinkustannuksiin, jotka lain voimassaoloaikana ovat kohonneet huomasti.

Massan valtiossa on hyväksytty 8-tunnin työpäivälaki yleisissä töissä työskenteleville. Lain määräysten noudattaminen, mikäli kuntien ja kauntien työt ovat kysymyksessä ovat jätetyt asianomaisten kuntien itsensä päätettäväksi. Asianomaisten kuntien päätöksestä tulee näinollen riippumaan astuuko laki kaikkialla voimaan vaiko ei.

New Yorkin valtion 8-tunnin työpäivälaki on täydennetty siten, että lain rikkomisesta säädetty rangaisumääräykset ovat sisällytetyt itseensä lakiin; tähän asti on laissa viitattu rikoslakiin viimemainitussa suhteessa.

Naisten ja lasten työ.

Huomattavin laki yllämainitulla alalla on liitovaltioiden laki, joka käsittää kaikkia sellaisia työaloja, joissa valmistetaan tavaroita määrätyn valtion rajojen ulkopuolelle vietäväksi. Laissa kielletään käyttämästä alle 16-vuotisia lapsia kaivostöissä ja alle 14-vuotisia tehtaissa, kannutuslaitoksissa, työpajoissa ja teollisuuslaitoksissa. Työaika 14 ja 16 ikävuoden välillä oleville, silloinkin heitä yllämainitunlaisissa laitoksissa pidetään työssä, on rajoitettu 8 tuntiin ja työ ei saa alkaa ennen kello 7 aamulla eikä jatkua jälkeen

kello 6 illalla. Laki astui voimaan syyskuun ensi päivänä tänä vuonna. Sen noudattamista valvoo liittovaltioiden työtoimisto.

South Carolinassa on teollisuuslaitoksissa, kaivoksissa ja kutomoissa työskentelevien lasten ikäraja korotettu 12 vuodesta 14 vuoteen.

Marylandissa hyväksytty lisäys lapsityölaakiin korottaa tuotannon palveluksessa työskentelevien lasten ikärajan 14 vuoteen muissa töissä, paitsi pakkaus- ja kannutuslaitoksissa, joissa 12-vuotisia lapsia edelleenkin saa käyttää töissä.

Marylandin lapsityölakia on muuten eräässä kohdin hieman lievennetty. Aikaisemmin vaadittiin laissa, että alle 18-vuotisia tyttöjä ei saanut käyttää sellaisissa töissä joissa he joutuivat jatkuvasti seisomaan; tämä ikäraja on nyt alennettu 16 vuoteen.

Pienempiä muutoksia on tehty New Yorkin ja Rhode Islandin lapsityölakeihin. Ne koskevat etupäässä ehtoja joiden alaisina kouluiässä olevien lasten sallitaan työskennellä.

Massachusettsin lakiin jossa säädöstellään katukauppaa, on tehty sellainen lisäys, että alle 16-vuotiset lapset eivät katukauppaa saa harjottaa ilman lupakirjaa ja tällöinkin saavat he kaupita vain sellaisia tavaroita, joita täysi-ikäiset saavat kaupita ilman lupakirjaa.

Kentuckyn valtion lapsityölakiin on tehty lisäys joka myöntää valtion rajojen ulkopuolelta tuleville alle 16-vuotiaille näyttelijöille oikeuden esiintyä, jos heillä on holhooja mukanaan. New Yorkin valtiossa sallitaan alle 16-vuotiaitten ottaa osaa kuvafilmiä valmistuksessa tarvittavaan näyttelemiseen; mutta vain erityisellä lupakirjalla, jonka saaminen on erityisten ehtojen alainen.

Alaikäisten koulunkäyntiä koskevaa lainlaadintaa on täydennetty useissa valtioissa. Massachusettsin ja New Jersey'n valtiossa on hyväksytty lakeja jotka määräävät millä ehdoilla 14 ja 16

ikävuoden välillä olevien lasten sallitaan tehdä työtä koulunkäyntinsä ohella. Massachusettsin koulunkäyntivelvollisuutta koskeva laki on täydennetty siten, että lukutaidottomat äidit ovat vapautetut koulunkäyntivelvollisuudesta joka muuten on määrätty kaikille lukutaidottomille.

Louisianan ja Georgian valtioissa on hyväksytty lait pakollisesta koulunkäynnistä, joissa säädetään, että kouluikässä olevien lasten on käytävä koulua vähintään 140 päivää vuodessa. Lakeihin on järjestetty sellainen takaportti, että paikalliset opetuslautakunnat voivat vapauttaa tästä velvollisuudesta kaikki sellaiset lapset "jotka työskentelevät vanhempiensa tai jonkun sukulaisensa hyväksi". Mainittu takaportti lienee omiaan turvaamaan tarpeellisen lapsityövoiman etelän lapsityöpajoihin, jotka viime aikoina ovat herättäneet surkeaa kuuluisuutta.

Mainen valtion lain, joka rajotti naisten ja lasten työn 54 tuntiin viikossa saivat työnantajat estettyä voimaanastumasta edellisenä vuonna vaatimalla lain yleisäänestyksellä ratkaistavaksi. Vuonna 1916 hyväksyttiin laki yleisäänestyksellä valtavalla enemmistöllä, joten se nykyään on voimassa.

Naisten ja lasten työaikaa rajoittavia lakeja on vuoden kuluessa korjailtu parissa valtiossa. Louisianassa on laista pyyhitty pois määräys jossa sallitaan yötyön teko 20 päivää ennen joulua. Lasten työtä rajoittava kohta mainitussa laissa on lievennetty siten, että se ei käsitä palvelijoita puodeissa, joissa työskentelee vähemmän kuin viisi henkilöä.

Marylandissa on lakia tiukennettu siten, että kohta joka sallii lasten tehdä yötyötä erinäisillä ehdoilla Allegany kauntissa on laista kokonaan poistettu. Maaseudulla sallitaan naisten tehdä 12-tuntisia työpäiviä lauantaisin ja joulun seuduilla,

ehdolla että lain määraämä 9-tuntista työpäivää noudatetaan muina vuoden aikoina.

Naisten ja lasten työtä "rajoittaviin" lakeihin lienee myöskin luettava Louisianassa hyväksytty laki, joka kieltää naiselta oikeuden myydä väkijuomia ja estää naiset ja lapset harjottamasta väkijuomatarjoilua.

Kaivostyölakeihin

on vuoden 1916 kuluessa tehty sängen vähän muutoksia. Virginiassa on hieman lisätty vastuuvollisten lukua kaivostapaturmissa, säätämällä, että kaivoksen omistaja on yhtä suuressa määräsä vastuuvollinen kaivostapaturmasta kuin kaivoksen johtaja ja asioitsija. Kaivosmiehet kielletään työskentelemästä paikoissa joita pidetään vaarallisina. Lakiin on muuten sisällytetty selitys, että "kaivosonnettomuus sellaisenaan ei tarvitse todistaa, että yhtiö olisi ollut huolimaton turvallisuusvälineiden suhteen". Marylandissa on kaivostapaturmiin tehty vähämerkityksellisiä muodollisia muutoksia. Ohion valtiossa on turvallisuuskomissiooni antanut varovaisuuskehoituksen kaivostyölaisille. Ylläolevaan supistuukin uudistukset täitä alalla vuonna 1916.

Työväenlainlaadinnan lähimmässä yhteydessä olevien lakitudistusten suhteen olisi ehkä vielä jotakin mielenkiintoista huomioonotettavaa. Mutta se veisi liian pitkälle, joten supistamme tähän tämän lyhkäsen ja osittain hajanaisen katsauksen.

Aatto.

Lasten valistustyöstä s. s. osastoissa

Kysymys lasten kasvattamisesta sosialististen aatteitten kannattajiksi, eteenpäinviejiksi ja toteuttajiksi on viime aikoina sosialistien keskuudessa kaikkialla tullut yhdeksi tärkeimmistä valistustyökysymyksistä. Meidänkin järjestössämme se on saanut erikoista huomiota osakseen. Näihin saakka onkin tämä valistustyöpuoli ollut vähempimerkityksellistä, vailla minkäänlaista yhtenäistä menettely- ja toimintatapaa. Kussakin osastossa on lasten valistus- ja kasvatustyötä tehty sillä tavoin, miten kullakin kerralla ohjaajina toimineet toverit ovat mielestään parhaaksi katsoneet. Siten on luonnollisesti ohjaustyö ollut hyvinkin hajanaista ja tulokset tietysti senmukaisia. Tämä on pannut ajattelevat ja lasten valistustyön suuren merkityksen ymmärtävät osastojemme jäsenet harkitsemaan, eikö voitaisi yhteisvoimin saada sosialistista lasten valistus- ja kasvatustyötä tarkoitustaan vastaavammaksi. Siinä tarkoituksessa on kysymys ollut esillä viimeisissä piirimme edustajakokouksissakin. Hyvää halua epäkohtien korjaamiseen on ollut. Itäpiirin muutamissa osastoissa m. m. toimeenpantiin viime keväänä muutamia päiviä kestävä lasten valistustyön selostus- ja neuvontakurssit ja keskipiirissä on syksyllä kaikissa osastoissa kierrellyt ohjaaja

samassa tarkoituksessa. Mutta luonnollisestikaan ei tällaisella lyhytaikaisella ohjaus- ja neuvontatyöllä voida aikaan saada paljoa muuta kuin asianharrastusta. Ennenkuin se vastaisi tarkoituksensa, olisi sitä jatkuvasti tehtävä. Vielä parempi tietenkkin olisi, jos oltaisiin tilaisuudessa toimeenpanemaan erikoisia opettajakursseja lasten valistus- ja kasvatustyön ohjaajien opettamista varten.

Kun kysymys nyt kuitenkin on "päiväjärjestyksessä" ja tietenkin halutaan yleisemmin tähän valistustyöpuoleen tutustua, koetetaan seuraavassa tehdä selkoa siinä vallitsevista epäkohdista ja esittää jonkunverran korjauksia lasten sosialistisen valistus- ja kasvatustyön tekemisessä.

SUNNUNTAIKOULUT.

Suurimpana epäkohtana sunnuntaikoulujemme toiminnassa on kunnollisten kouluhuoneustojen, opettajien, koulukirjojen ja opetusvälineiden puute.

Kouluhuoneustot, joissa sunnuntaikoulujamme pidetään — ovatpa ne sitten osastojen "haaleja" tai yksityisten toverien asuntoja — eivät useammassa tapauksessa lainkaan vastaa koulu- luokkahuoneen tarkoitusta. Luokkahuoneen tulisi ennen kaikkea olla tilava. Kullakin oppilaalla pitäisi olla oma pulpettinsa (koulupöytänsä) ja istuimensa. Pöytien täytyisi olla riveihin järjestettyinä, niin, että kaikkien oppilaiden katseet olisivat aina opettajaan tähdättyinä. Huomio kiintyisi silloin opetukseen, eivätkä mitkään sivuvaikuttimet häiritseisi vilkkaiden lasten ajatuksia. Yhteen huoneeseen ei saisi sijoittaa kuin yhden luokan. Meidän sunnuntaikoulujamme on pidetty hyvin useassa paikassa osastojemme jäsenten asunnoissa, vieläpä vuoroteltu siten, että yhtenä sunnuntaina on koulu ollut yhden, toisena sunnuntaina toisen toverin asunnossa. Oppilaat ovat tulleet si-

joitetuiksi kullakin kerralla miten olosuhteet ovat pakottaneet. Minkäänlaista järjestystä ei näinollen ole ollut mahdollisuutta pitää. Voitaisiinkin tällaista olosuhteista johtunutta epäjärjestystä antaa ehkä puolustaa sillä, että se on ollut mukiinmenevää ainakin lukuharjoituksissa ja luettua selostettaessa, mutta kirjoitusharjoituksissa siitä on ollut oppilaille suorastaan vahinkoa. Monastihan on pienen pöydän ympärille ahdettu oppilaita niin paljon, ettei kellään heistä ole ollut riittävästi tilaa — ja ne, jotka eivät ole mahtuneet pöydän ympärille, ovat saaneet kuka missäkin kirjoitustaitoansa harjoittaa. On aivan luonnollista, ettei opetustyön tulokset, vaikkapa olisi kuinkakin kunnollinen opettaja, tällaisissa olosuhteissa ole olleet edes välttäviäkään. Ehdottomasti olisi myös vältettävä useampien luokkien sijoittamista samaan huoneeseen. Vaikkapa järjestetään niin, että toinen luokka kirjoittaa silloin, kun toinen lukee ja päinvastoin, ei koskaan voida välttää toisen luokan häiritsemästä toisen työskentelyä. Eihän meillä ole vielä nykyoloissa mahdollisuuksia, tuskin millään paikkakunnalla, saada yleisiä kouluhuoneustoja sunnuntaikoulujemme käytettäväksi, eikä varoja omia erikoisia kouluhuoneustoja rakentaa, meidän täytyy siis tyytyä edelleen puoluetoverien asuntoihin ja osastojemme "haaleihin". Mutta voimme me sentään, jos todella harrastamme sosialistista lasten valistustyötä, järjestää sunnuntaijoulujemme kouluhuoneustot edes alkeellisimpia vaatimuksia vastaaviksi. Voisimme esim. tehdä siten, että kukin oppilasluokka niillä paikkakunnilla, missä koulua pidetään toverien asunnoissa, olisi aina samassa asunnossa — ja joko kukin luokka eri toverin asunnossa tai sitten — jos halutaan säästää kustannuksia kouluhuonevälineiden hankinnassa — eri luokat olisivat koulussa eri aikoina päivästä. Hyvällä tahdolla ja jonkun verran uhrauksia tehden voidaan yksityisasunnosta-

kin siten saada ainakin välttävä kouluhuone. Kovinkaan suuria summia eivät maksa yksinkertaiset koulupulpetit ja tuolit, joita olisi vähitellen riittävä määrä hankittava. On näet otettava huomioon, että lapsemme käyvät englanninkielisissä kouluissa kunnollisissa, miellyttävissä huoneustoissa, jotka ovat varustetut käytännöllisillä koulukalustoilla. Senvuoksi on meidän koetettava parhaamme mukaan järjestää sunnuntaijoulujemmekin huoneustot sellaisiksi, että ne edes jossakin määrin muistuttavat luokkahuonetta. Silloin oppilaat oppivat pitämään niitä kouluhuoneina.

Opettajan toimi sunnuntaijouluissamme on kylläkin vaikea, mutta kun sen oikein käsittää, perehtyy siihen ajan mittaan. Useimmiten käsitetään se väärin. Tämä johtuu siitä, että opettajat itse ovat aikoinaan käydessään koulua, saaneet vanhanaikaisen — sitä voisi kutsua — pakollisen opetuksen, jota samaa opetustapaa käyttävät sunnuntaijouluissamme. Oppilaille luetaan useinkin hyvin vaikeatajuisia lauseita tai lukukappaleita, mutta ei selosteta sisältöä. Kaavamaista ulkolukuakin käytetään. Tokkopa yhdessäkään sunnuntaijouluissamme on juuri minäkäänlaisia havaintovälineitä, joiden avulla luettua voitaisiin helpottajuisesti selostaa. Englanninkielisissä kouluissa ovat lapset saaneet n. s. havainnollisen opetuksen. Kuvien ja kaikellaisten sopivien havaintovälineiden avulla tehdään opetus mielenkiintoiseksi, mutta samalla hyvin helpottajuiseksi ja siten oppilaita miellyttäväksi. Tämän lisäksi opettajat englanninkielisissä kouluissa kaikissa asioissa asettuvat lasten tasolle, vieläpä tarkoin pidetään huolta siitä, että kullekin ikäluokalle saadaan opettajaksi henkilö, joka erikoisesti on perehtynyt sen ikäisten lasten mielteisiin ja ajatustapaan. Meidän sunnuntaijouluissamme ei ole tullut tätäkään seikkaa huomioonotetuksi. Opettajaksi on tavallisesti valittu kuka hyvänsä,

joka toimen on suostunut vastaanottamaan. Sit-
ten on usein epäonnistuttu. Näinollen ei ole kum-
masteltava, että monet lapset vastenmielisesti
käyvät sunnuntaikoulussa, vaikka hyvin viihtyvät
englanninkielisissä kouluissa — ja oppivat englan-
ninkielisissä kouluissa ihmeteltävän nopeasti, jota
samaa ei voida sanoa oppimisesta sunnuntaikou-
luissamme.

Opetustapa olisi koetettava siis järjestää
uudelle tolalle. Seikka, mikä eniten vaikeuttaa
sunnuntaikoulujemme opetustyötä on, että oppi-
laille on opetettava suomenkieltä samalla kuin
heille opetetaan aatteen alkeita. Siinä juuri tar-
vitaan havainnollista opetustapaa. Ottakaamme-
pa nyt ensin esimerkiksi kaikkein pienimpien las-
ten opettaminen. Opettajan on asetettava heti
alussa heidän ajatustasolleen, oltava tavallaan
kuin yksi heistä, iloinen ennenkaikkea, ei viralli-
nen, sillä se vierottaa oppilaat hänestä. Ensialuksi
ei mitään oppikirjaa, vaan suuria kuvia, joiden alle
suurilla kirjaimilla on kirjoitettu mitä kuvassa ku-
vataan. Yksinkertaisia aiheita aluksi, vähitellen
enempi ajattelua vaativia. Jokaista kuvaa on niin
monipuolisesti pikku oppilaiden kanssa tutkittava,
että jokainen heistä sen täysin tajuaa. Ensinnä
se tuntuu ehkä vaikealta, lapset kun heidän kans-
saan keskustellessa puhuvat paljon sellaista, joka
ei ole havaintovälineenä käytettävän kuvan kans-
sa missään yhteydessä, mutta opettajan pitää olla
kärsivällinen. Vähitellen rupeavat lapset tajua-
maan ja kun muutamia kuvia on näin "käsitelty",
saa opettaja havaita, että lasten mielenkiinto kas-
vaa. Siinä yhteydessä kun kuvaa tarkastellaan,
johdetaan oppilaiden huomio allaoleviin suuriin
kirjaimiin. Selitetään, että kuvan nimi on siinä
kirjoitettuna. Se kiinnittää oppilaiden mieltä.
Kirjain kerrallaan sitten opetellaan. Voi sattua,
että ei ehditä oppia muuta kuin pari kirjainta op-
pitunnin aikana. Mutta se riittääkin. Ne ovat

sitten varmasti niin opitut, että eivät unohdu. Ja kun havaintovälineenä käytetty kuva on sellainen, että siinä on ajattelemisen aihetta (esim. kuva, jossa on työmies ja herrasmies rinnatusten), on samalla jo annettu — vaikka kuinka yksinkertaisesti selittäen — hitunen opetusta luokkavastakohtista. Paitsi kuvia, voi käyttää erilaisia esineitä, vaihtelun vuoksikin, havaintovälineinä. Silloin esineen nimi kirjoitetaan suurilla kirjaimilla taululle ja opetellaan siitä. Piirustustaitoiset opettajat luonnollisesti saavat opetuksensa vielä mielenkiintoisemmaksi voidessaan taululle piirrellä loppumattomasti aiheita. Kuvien ja kirjainten tulee olla mahdollisimman suurikokoisia ja selviä senvuoksi, että ne siten helposti piirtyvät lasten aivoihin ja jäävät muistiin. Kun kirjaimet ovat opitut ryhdytään niitä vähitellen liittämään tavuiksi ja sanoiksi. Kirjoitusharjoituksia sopii pikkulapsia opettaessa pitää myös havainto-opetuksen yhteydessä. Paperivihkonen kullekin ja lyijykynä ja sitten kehoitus: Nytpä koitetaan osataanko tuo ensimmäinen kirjain tehdä! Lapset ovat erilaisia taipumuksiltaan. Toinen osaa heti tehdä kirjaimen, toiselle se on vaikeampi. Jotkut voivat innostua piirustamaankin esillä olevaa kuvaa. Hellävaroen on selitettävä, että kuvaakin voi piirustaa, mutta jospa nyt kuitenkin kirjoitettaisiin tuo kirjain. Lapsi havaitsee erehdyksensä ja kiintyy kirjaimen harjoittamiseen. Opettajan on malliksi taululle kirjoitettava samaa kirjainta uudelleen ja uudelleen, niin kauan, kunnes näkee, että kaikki oppilaat ovat sen varmasti oppineet. "Oppitunti" ei saa olla pitkä. Noin 20 min. on riittävä. Pikkulapset väsyvät pian. Sitten otetaan väliaika, jona leikitään. Leikkejähän on monenlaisia ja uusia voidaan keksiä. Mutta siinä on muistettava eräs tärkeä seikka, nimittäin se, että opettajan on aina oltava itse leikissä mukana! Sillä tavoin hän saa lapset kiintymään itseensä. Voimistellakin voidaan. Se on

lapsille mieleistä. Mitään erikoisliikkeitä ei kaitava. Käsien ja jalkojen ojennusta, hiukan marssimista. Siinäkin opettaja itse esimerkkiä antamassa. Ja sitten laulua. Opettaja valitsee hyvin yksinkertaisen laulun. Sanelee sen oppilaille ja selostaa tarkoin sen sisällön. Sitten laulaa sitä edellä. Pian yksi ja toinen lapsista sen oppii ja vähitellen kaikki. Ihan innostuksella lapset sitä laulelevat. Tällainen vaihtelevaisuus tekee lapsille koulunkäynnin mieleiseksi. Yhteensä väliaikoinen ei koulua saisi olla kuin noin $1\frac{1}{2}$ —2 tuntia. Noin 5—6 vuotiset lapset kuuluisivat tähän alkeisoppiluokkaan. — Seuraavassa ikäluokassa —7—8 vuotiaat — voi yleensä vielä käyttää samallaista opetustapaa kuin pienemmillekin. Kuvat tietenkin jo hieman enemmän ajatusta vaativia ja havainnollinen selostus sitä mukaa laajempaa. (Esim. kaksoiskuva, jossa rinnakkain on kuvattuna työläiskoti ja herraskoti). Sen lisäksi otetaan jo oppikirjakin (Mäkelän Aapinen). Kun edellisellä luokalla on jo opetettu kirjaimet, jopa jonkunverran tavaittakin, ei ole vaikea kirjasta jatkaa opetusta. Mutta muistettava on, että yhdenkään sanan merkitystä ei ole jätettävä hämäräksi oppilaille. Mitä hyötyä on siitä, vaikka oppilas osaa-kin lukea, ellei hän käsitä luetun merkitystä! Kirjoitusharjoituksissa edellisellä luokalla opitut kirjaimet nyt samoin yhdistetään sanoiksi. Ensin kirjoittelee opettaja malliksi sanoja taululle ja myöhemmin antaa oppilaiden kirjoittaa sanelun mukaan. Lyhyitä lauseitakin sitä mukaa kuin oppilaat edistyvät. Leikkiä, voimistelua ja laulua tietysti välillä. — Kolmannessa ikäluokassa, jossa oppilaat ovat 9—10 vuotisia, muuttuu opetus jo vakavaksi. Oppilaat osaavat jo lukea ja kirjoittaa. Luetaan edelleen Mäkelän Aapistä. Opettaja kyselee luetun johdosta. Kirjan lukukappaleissa onkin yllin kyllin aihetta kyselyihin. Mutta on muistettava, että selostuksen täytyy olla helppo-

tajuista, oppilasten ajatustasoa vastaavaa. Huvittavaakin sen pitäisi sopivissa kohdissa olla. Kirjoitusharjoituksissa voitaisiin käyttää sitä tapaa, että oppilaiden annetaan kirjoittaa omin sanoin vähää ennen luetun johdosta. Se kasvattaa itsenäistä ajattelua. Kuvia havaintovälineinä käytetään nyt jo erikoisesti sosialismin alkeiden opettamiseen. Siksi ne saavatkin jo olla sellaisia, joiden avulla saattaa johtaa oppilaat ajatuksia vaativaan keskusteluun. (Esim. kaksoiskuva, missä on rinnakkain työläisiä raskaassa työssä ja herrasväkeä kauniissa puutarhassa ylellisen herkkupöydän ääressä). Niistähän saakin aihetta vaikka kuinka paljon ja oppilaat kuvien avulla kiintymään aineeseen. Voimistelua voi jo oikein järjestelmällisesti oppituntien välissä harjoittaa, helpoja, yksinkertaisia liikkeitä. Se virkistää. Laulut on annettava kunkin oppilaan kirjoittaa itselleen erikoiseen lauluvihkoonsa. Laulujen sisältö on tarkoin selitettävä, niin, että oppilaat käsittävät, mitä he laulavat. Oppitunnit voivat jo olla pitempiä, noin 30—40 minuttia. — Neljännessä ikäluokassa — 11—12 vuotiaat lapset — voidaan jatkaa samaan tapaan. Mutta kun vielä ei ole olemassa sopivaa lukukirjaa Mäkelän Aapisen jatkoksi (tällainen lukukirja toivottavasti jo saadaan ensi syksyyn mennessä), voidaan "Säkeniä" käyttää lukukirjana. Valitaan siitä sopivia kertomuksia luettavaksi. Kyselyjä ja keskustelua aina jokaisesta luetusta kertomuksesta. Helpottajuisesti yleensä edelleen, mutta jo vakavastikin. Kirjoitusharjoituksia samoin kuin edelliselläkin luokalla. Nyt jo kotitehtäviäkin. Vuoroin ainekirjoitus jostakin koulutunnilla käsittelyn alaisena olleesta kysymyksestä, vuoroin vapaaehtoinen aine kunkin oppilaan vapaan vallan perusteella. Havaintovälineenä käytettävien kuvien pitää nyt olla sellaisia, että niistä päästään keskustelemaan hyvin monipuolisesti, (esim. tehdaslaitos, jossa

työläiset työskentelevät ja kylpylaitospaikka, missä nähdään elostelijain viettävän "hyvää aikaa".) Esiintymisopetustakin runonlausunnossa ja kertomusten luvussa. Voimisteluliikkeitä harjoiteltava esiintymistä varten koulun päättäjäisjuhlassa. Lau'ua luonnollisesti (jos opettaja siihen kykenee, jo kuorolauluakin).

Useammassakin ikäluokassa voidaan opetusta antaa, missä siihen on tilaisuutta, mutta ainakin näin 4:ään luokkaan olisi oppilaat jaettava. Monastikin katsotaan tarpeettomaksi pitää useampia luokkia, kun ei ole kuin pari kolme oppilasta luokkassaan. Mutta asia on nyt kerta kaikkiaan siten, että eri ikäiset lapset ovat eri kehitysasteella ja siis vaativat erilaisen opetuksen.

Sanottakoon se vielä tässä yhteydessä, että opettajien on hyvin huolellisesti valmistauduttava jokaiseksi oppitunniksi. Erikoisesti on ylempiä luokkia opettavien opettajien tämä mieleensä painettava, sillä englanninkielisissä kouluissa käyvät oppilaat ovat monestakin asiasta jo niin selvillä, että jos opettaja huonosti valmistuttuaan tekee erehdyksiä opetusaineessa, menettää hän oppilaidensa kunnioituksen — ja silloin ei opetuksella ole enää mitään arvoa.

Oppikirjoja puuttuu meidän sunnuntai-kouluiltamme. Mäkelän Aapinen on ainoa tarkoitustaan vastaava. Mutta se on alkeisoppikirja. Sen lisäksi olisi saatava sellaisia, joita voitaisiin käyttää ylempillä luokilla. Vakinaisissa ja tilapäisissä julkaisuissamme tapaa useinkin kirjoituksia ja kertomuksia, jotka olisivat sopivia sunnuntai-koulu-lukukappaleita. Ne pitäisi koota ja laatia niistä lukukirja — ehdottomasti kuvitettu — sunnuntai-kouluillemme. Järjestömme toimeenpanevakomitea tai joku piiritoimikunnistamme voisi valita komitean tätä tarkoitusta varten. Mutta tehtävä olisi suoritettava pianmiten, sillä oppikirjojen puute on huutava.

Saman toimikunnan huoleksi olisi jätettävä myöskin edellä usein mainittujen havaintovälineinä käytettävien kuvien y. m. havaintovälineiden hankinta sunnuntaikouluillemme.

Sunnuntaikoulutyön valvonta. On välttämätöntä huolehtia siitä, että sunnuntaikoulun järjestyspuolikin vastaa tarkoituksensa. Se on tähän saakka melkein kaikkialla jätetty huomioonottamatta. Ainakin yhden henkilön on kullakin luokalla oltava valvojana. Oppilaat täyttävät tehtävänsä paljon huolellisemmin, kun näkevät, että heidän opetustansa valvotaan, ovat säännöllisempiä ja ennen kaikkea käyttäytyvät kunnollisesti. Oikeastaan pitäisi oppilasten vanhempien silloin tällöin käydä koulussa tarkastamassa lastensa edistystä ja käytöstä siellä. Samoin on vanhempien velvollisuus kotona puhua sunnuntaikoulusta arvokkuudella lapsilleen. Kun lapset näkevät, että vanhemmat antavat arvon sunnuntaikoululle, oppivat hekin pitämään sitä koulun arvoisena. Sikäli kun on aikaa ja kykyä, on vanhempien ohjattavakin lapsiaan sunnuntaikoulutehtävissä kotona. Se avustaa äärettömän paljon opettajien tehtäviä.

IHANNELIITOT.

Monetkin sekoittavat sunnuntaikoulujen ja ihanneliittojen tehtävät toisiinsa. Pitävät ihanneliittojakin kouluina. Se on erehdys. Ihanneliitot eivät ole kouluja, vaan lasten yhdistyksiä, joissa lapset oppivat pienestä pitäen kunnollisiksi yhdistysjäseniksi, toimitsijoiksi ja ohjelmansuorittajiksi.

Rakenteeltaan on ihanneliittojen oltava samanlaisia kuin sosialistiosastot, sanoisiko pienois-kuvia niistä, sentähden, että ihanneliittojen tarkoituksena on kasvattaa jäsenistään tulevia sosialistiosaston jäseniä. Aivan samoin siis kuin sosialistiosastoa perustettaessa, kutsutaan lapset kokouk-

seen, jossa heille lyhyesti, hyvin helppotajuisesti selitetään, että nyt olisi kysymys heidän oman, lasten yhdistyksen perustamisesta. Kysytään lapsilta, haluavatko he sellaisen perustamista. Saadaan olla varmoja, että he poikkeuksetta haluavat. Jos lasten joukossa on joitakin rohkeampia lapsia, voidaan heistä jo valita yhdistykselle puheenjohtaja, joka kokouksen avajaan avustamaan toimii puheenjohtajana, Samoin kirjuri, jota kokouksen avaja myöskin ohjaa pöytäkirjan kirjoittamisessa. Sitten kirjoitetaan yhdistykseen liittyvien nimet jäsenkirjaan. Päätetään kokousajasta ja toiminta-tavasta. Kerran viikossa kokoonnutaan; joka toinen on työkokous, joka toinen ohjelmakokous. Jäsenvero päätetään vaikkapa yhdeksi sentiksi kuukaudessa. Sen kantajaksi valitaan heti jäsenkirjuri, joka samalla voi toimia rahastonhoitajana. Punanen jäsenkortti, johon merkitään jäsenmaksut, jokaiselle jäsenelle. Puheenjohtaja, kirjuri, jäsenkirjuri ja pari muuta jäsentä hyväksytään yhdistyksen johtokunnaksi. Valitaanpa vielä järjestysvaliokuntakin — 3—6 jäsentä, jotka huolehtivat, että ihanneliiton kokouksissa ja iltamatilaisuuksissa vallitsee hyvä järjestys. Lapset oppivat siten itse pitämään itsensä järjestyksessäkin. Päätetään myöskin, että yhdistykselle laaditaan säännöt, joiden perusteella toimitaan. Johtokunnan tehtäväksi kokouksen avajaan kanssa jätetään. Hyväksytään sekin, että sosialistiosasto valitsee jäsenistään erikoisen 3-jäsenisen ihanneliittotoimikunnan (jolle ei kuulu sunnuntai-koulunasiat) ohiaiksi ihanneliiton kokouksiin. Tähän voikin lopettaa perustavan kokouksen.

Viikon perästä kokoonnutaan sitten ensimmäiseen työkokoukseen. Ollaan jo tottuneempina. Puheenjohtaja on paikallaan, samoin kirjuri ja jäsenkirjuri, jolla on jo jäsenkortit huostassaan. Kokous aletaan laululla. Sitten ilmoittaa puheenjohtaja, että jäsenet saavat yksitellen käydä jäsen-

kirjurilta lunastamassa jäsenkorttinsa. Luetaan sääntöehdotus, (joka on laadittu "Ihanneliiton oppaassa" olevan mallin mukaan, soveluttaen paikkakunnan oloihin). Se tietenkin hyväksytään. Lyhyet järjestysäännöt myös hyväksytään. Niissä on määritelmiä järjestysvaliokunnalle. Sitten valitaan ohjelmansuorittajat seuraavaan ohjelmakokoukseen. Joku kertomuksenlukijaksi, pari lausumaan runon, pari laulamaan, joku soittoniekka soittamaan, sadunkertojakin j. n. e. Ohjelman esittäjäkin vielä valitaan. Ihanneliittotoimikunnan jäsenistä yksi auttaa ohjelmansuorittajia esityksen valinnassa ja ohjaa heitä jonakin erityisesti sitä varten määrättyinä iltana. Jos tämän jälkeen on vielä asioita — ja niitähän ilmenee, sitä mukaa, kun ihanneliiton toiminta edistyy — päätetään niistä. Kokous lopetetaan aina laululla.

Ohjelmakokouksessa esittää ohjelman esittäjä kunkin ohjelman suorittajan vuoroleen. Arkailien astuvat ensikertalaiset pienet ohjelmansuorittajat pikku-kuulijainsa eteen. Kainoimmat epäonnistuvat ensikerralla, rohkeimmat onnistuvat kutakuinkin. Kun ohjelma on suoritettu, huomauttaa lapsia ohjannut ihanneliittotoimikunnan jäsen esityksen virheellisyyksistä, mutta samalla rohkaisee: Kyllä se jo seuraavalla kerralla luistaa puolta paremmin! Voidaan vielä leikkiäkin ohjelman suorituksen päätyttyä. Lopuksi lauletaan. Silloin tällöin on ohjelmakokouksessa lyhyt puhe, jonka pitää joku ihanneliittotoimikunnan jäsenistä tai joku lasten valistustyötä harrastava osaston jäsen. Mutta tällainen puhe pitää olla lyhyt — korkeintaan 15 minuttia kestävä — ja hyvin helppotajuinen. Sitä parempi jos puheen yhteydessä esitetään aiheeseen sopivia kuvia. Eivät lapset jaksa sulattaa yksitoikkoista, kuivaa, pitkää esitystä, — eiväthän sitä jaksa seurata aikuisetkaan.

Esitettävät ohjelmanumerot, olkoopta ne mi-

tä laatua tahansa, on valittava sellaiset, että ne vastaavat meikäläiseltä kannalta katsoen tarkoituksensa. Ohjaajan on harjoitellessa perinpohjin selostettava esittäjälle esityksen sisältö, sillä silloin kun lapsi käsittää, mitä hän esittää, silloin hän esityksessään onnistuu. Verratkaapa kahta lasta, jotka laulavat saman, hyvin helppotajuisen työväenlaulun. Toiselle on selostettu laulun sisältö. Kun hän laulaa laulun, näkee innostuksen tulen loimuavan hänen silmissään. Toiselle ei ole sisältöä selostettu, hän on vain sen kaavamaisesti oppinut. Kaavamaisesti, tylsä ilme kasvoilla hän sen laulaakin. Kumpi on hyödyllisempää?

Joskus, vaikkapa nyt kaksi kertaa kevättoimintakaudella, kaksi kertaa syystoimintakaudella toimeenpantakoon ihanneliiton yleisiä iltamia.

Lasten näytelmäkin siellä, missä on tilaisuutta sen esittämiseen. Niihin hommataan erikoisohjelma. Sitä ei voi uskoa sellainen, joka ei ole ollut lasten kanssa näitä iltamia puuhaamassa, kuinka innostuneita lapset ovat harjoitellessaan ohjelmanumeroansa jo kuukausia ennen iltamaa. Se kiihdyttää heitä toimimaan tavallista tarmokkaammin — se kiinnittää heidät yhä enemmän ihanneliiton, heidän oman yhdistyksensä hyväksi toimimaan. Ja niissä osastoissa, missä lapset ovat omia iltamiensa pitäneet on jokaisen tunnustettava, ettei olisi edeltäpäin mitenkään voinut uskoa, kuinka paljon lapset saavat aikaan.

Ihanneliittotoimikunnan jäsenten, ihanneliiton ohjaajien tehtävä on innostusta vaativa toimi. Osaston jäsenten, jotka tähän toimeen ryhtyvät, on jätettävä kaikki muut toimet sivuun ja antauduttava kaikella tarmollaan tähän tehtävään. Täsmällisyys on ensimmäinen ehto. Kun ihanneliiton jäsenet näkevät, että ohjaajat ovat täsmällisiä, vaikuttaa se esimerkillisesti heihin. Lasten ajatustapaa tuntevan täytyy ohjaajan

myöskin olla ja ennenkaikkea vilkasluonteisen. Vakavaa ohjaajaa lapset kyllä kunnioittavat, mutta samalla pelkäävät ja se estää heitä täydellä innostuksella ottamasta osaa ihannelliiton toimintaan. Ja jatkuvasti on ohjaajien valistettava itseään, pystyäkseen kunnollisesti täyttämään tehtävänsä.

* * *

Edellä olevassa on koetettu lyhyesti selostaa, millä tavalla lasten valistustyötä osastoissamme olisi ryhdyttävä tekemään. Mahdollisesti tässä esityksessä on paljonkin puutteellisuuksia, varmasti useakin tähän valistustyöpuoleen tutustunut tai innostunut henkilö on monessakin kohdassa eri mieltä allekirjoittaneen kanssa. Mutta sehän on aivan luonnollista. Niinkuin tämän kirjoituksen alussa sanottiin, on tämä valistustyöpuoli vasta viime aikoina joutunut pohdinnan alaiseksi osastois-
samme ja niin ollen mielipiteet siitä ovat hyvin-
kin paljon toisistaan eroavia. Tämän kirjoituksen tarkoituksena ei ole olla mikään ehdottomasti "ainoa oikea" esitys siitä, miten lasten valistustyötä osastoissamme olisi tehtävä. Mutta kun tähän saakka ei ole yhtenäistä menettely- ja toimintatapaa lasten valistustyön tekemisessä esitetty, on tässä kirjoituksessa koeteltu selaista esittää.

Yksimielisiä siitä, että lasten valistustyön järjestäminen osastoissamme tähän astista paremmalle kannalle, on välttämätöntä, olemme kaiketi kaikki ajattelevat s. s. järjestön jäsenet. Jokainenhan meistä sydämestään toivoo, että sosialistien lapset, joiden tehtävänä on jatkaa aattemme voittoon viemistä, sitten kun meitä ei enää ole, saavat sosialistisen maailmankatsomuksen mukaisen opetuksen. Porvarillisissa kouluissa ne eivät sitä saa, itse on meidän siis heidän sosialisteiksi kasvattamisestaan huolehdittava.

Jukka Kotiranta.

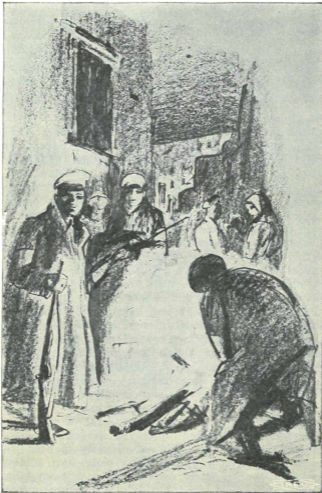
Vallankumoukset ja sosialistinen yhteiskunta

”Vaikkapa yhteiskunta olisikin päässyt kehityksessä luonnollan jäljille” — — “ei se voi hyppiä vi luonnollisten kehityskausiensa eikä tehdä niitä olemattomiksi. Mutta se voi lyhentää ja lievittää niiden synnytystuksia.”

Karl Marx, Pääkoman ensimmäisen painoksen estpuhe.

Nykyisestä koko kapitalistista maailmaa kättäväästä ihmisteurastuksesta ja sukupolvien työntuloksien hävittämisestä johtunut yhteiskuntatilanne on asettanut sosialisteillekin ratkaistavaksi monia suurkysymyksiä, osaksi uusia osaksi vanhoja uudessa muodossa. Yksi näistä kysymyksistä — kaikkein suurin — on kysymys vallankumouksesta ja sosialistisesta yhteiskunnasta sodan seurauksena. Pohditaan kiihkeästi kysymyksiä, mitä maailman sota vaikuttaa vallankumoukselliseen liikkeeseen, missä maissa työväenluokan valtaannousu on sodan välttämättömänä seurauksena jne. Yhteenkoottuina arvioimiset näistä kysymyksistä muodostaisivat jo kokonaisen uuden mielenkiintoisen kirjallisuuden. Ja käytän-

nölliset taloudelliset ja valtiolliset toimenpiteet sotaa käyvässä kapitalistisissa maissa muodostavat osan myöskin vallankumouksellisen liikkeen historiaa. Yhden osan näistä toimenpiteistä katsotaan edistävän vallankumouksellista liikettä, toisen ehkäisevän sitä: kääntämällä ihmisten mieltä pois sosialistisista kysymyksistä. Vähintään kuitenkin niin paljon on varmaa, että sosialismi on tullut kaikissa sotaa käyvässä kapitalistisissa maissa yhdeksi tärkeimmäksi kysymykseksi itsensä valtaa pitävien puolueidenkin keskuudessa. Niissäkin maissa, joissa sosialistipuolue ennen sotaa oli heikko ja jätetty kokonaan huomioon ottamatta valtiollisia laskelmia tehdessä, on se sodan kestäessä otettu vallassaolijain taholta erikoiseen huomioon. Sosialistipuolueen miehiä on pantu tärkeisiin valtiollisiin aseisiin kaikkialla, missä vain sosialistipuolue on puolueena sellaiseen politiikkaan antautunut tai missä on löytynyt sosialistipuolueen jäseniä, jotka yksilöinä ovat antautuneet jakamaan valtaa kapitalistipuolueiden edustajien kanssa — ja tietysti enemmän tai vähemmän palvelemaan kapitalistisen valtion pyrkimyksiä. Ja samaan aikaan itse kapitalistiset hallitukset ovat olleet pakotettuja omalla tavallansa sosialismin ydinkysymyksen ratkaisuun, tehdäkseen kukin kohdastansa sodan kansalliseksi ja sodan jatkumisen mahdolliseksi. Hallituksen kontrolli — vaikkapa vain tilapäinenkin — tuotannon lähteisiin ja tuotantovälineisiin ja elintarpeiden jakoon on kaikissa tapauksissa hyökkäys yksityisomistajan yksinvaltiutta vastaan, se on yksityisomistuksen pyhyyden loukkaus lievemmissäkin muodossaan, ja sellaisena se on yritystä ratkaista sosialismin ydinkysymystä. Kokonaan toinen asia on, ovatko nämä kapitalistisen valtiomahdin yksityisomaisuutta vastaan tähdätyt toimenpiteet missä maassa ja missä määrin sosialismiin tai siitä pois päin johtavia.

Pietarin nuorisoa vartiopalvluksessa.

Työväenluokkien vieläpä sosialistipuolueidenkin keskuudessa nykyisellä asiointilalla on kaksi vastakkaisiin suuntiin vaikuttavaa voimaa. Yhtäällä vaikuttaa nykyinen "sekava" ja yhä uusia "yllätyksiä" tuova asiointi erittäin valoisia toiveita synnyttävästi, ja siellä pidetään kansainvälistä vallankumousta ja sosialistipuolueiden valtaannousua pian tapahtuvana sodan välittömänä seurauksena, joissain maissa ehkä jo sodan aikana tapahtuvana. Toisaalla taas tämä sama tilanne synnyttää toivottomuutta läheiseen tulevaisuuteen nähden. Militarismin hirviö näyttääntyy heille voittamattomalta ja militarismin kääntyminen kansan puolelle — kuten Venäjällä, — useammissa maissa niin kaukaiselta unelmalta, että sinne saakka ei jaksa nähdä eikä siitä toivosta itsellensä taistelutarmoa saada.

Toivorikkaimpien valoisien toiveiden aatteellisena lähtökohtana on se luottamus, että kansojen kärsivällisyydellä ja myöskin sokeudella täytyy olla rajansa ja että nämä rajat nyt jo on saavutettu, ja käytännöllisenä esimerkkinä heillä on ennenkaikkea Venäjä ja Suomi. Kun vallankumous tapahtui Venäjällä sodan välittömänä seurauksena, miksi ei myöskin muissa maissa? Toivottomien mielissä taas ovat tuhoa ennustavina pilvinä kaikki ne maat, joissa kiihkokansallisuus ja puhtaasti kapitalistis-kansallista laatua olevien etujen suojelemispyyteet ovat melkein rikkoutumattomina, militarismi ei ainoastaan hallitukseile uskollinen, vaan vieläpä voimistuukin sodan seurauksena, ryhtyäkseen jonain päivänä tulevaisuudessa uusiin nykyisen vertaisiin tuhotöihin. Sellaisiin maihin kuuluvat ennenkaikkea Yhdysvallat, Japani ja Englanti. Yhdysvaltalainen dollari-imperialismi 1) valtaa yhä enemmän alaa, sitoo yhä useampia kansoja taloudellisiksi vasalleikseen. Ja samaan aikaan yhdysvaltalainen militarismi nopeasti kas-

1) Muistutukset kirjotuksen lopussa.

vaa hirvittäväksi mahdiksi aseellisin voimin suojelemaan yhdysvaltalaisen kapitalistiluokan dollari-imperialismia. Ja tämän kaiken vastakohta: nousevan köyhälistön itsetietoinen ääni näyttää vielä nykyään Yhdysvalloissa hukkuvan melkein kuulumattomana kiihkokansallisten ja sotavoittojen niittäjän meluun.

Toivorikkaimpien mielestä on suorastaan pyhyiden pilkkaamista epäily, ettei Venäjälläkään tule sosialistinen yhteiskunta vallankumouksen välittömänä seurauksena. Herkkäuskoisimmat sosialistit pitävät sosialistisen yhteiskunnan Venäjällä itsestään selvänä asiana — vaikka sellainen oletamus on jyrkässä ristiriidassa ei ainoastaan vallankumouksien historian vaan myöskin sosialismin perusoppien kanssa. Kuitenkaan ne, jotka herkästi uskovat sosialistisen yhteiskunnan olevan välittömänä seurauksena Venäjän vallankumouksesta, eivät erehdy aikamäärään nähden niin paljoa kuin ne, jotka Kiinan ensimmäisen vallankumouksen aikoina päättelivät Kiinasta tulevan ensimmäisen sosialistisen yhteiskunnan, mutta kaikissa tapauksissa Venäjästäkin sosialistisen yhteiskunnan heti toivotat unohtavat tärkeimmän, sen, että "mikään yhteiskunta ei voi hypätä kehityskausiensa yli." Tämä erehdys syntyy helposti, jos ei pidetä yleistä vallankumouksikäsitettä ja sosialistisen yhteiskunnan syntymisen käsitteitä tarkasti erillään, vaan ollaan taipuvaisia yhdistämään sosialistisen yhteiskunnan mahdollisuus jokaiseen huomattavampaan vallankumoukseen. Näitä herkkiä mielikuvia synnyttää ja innoittaa idealismi — heikkouskoisuus materialismin. Jokaisen uuden tapahtuman sattessa voi helposti horjahtaa luottamus materialismin peruslakien ehdottomaan paikkansa pitävyyteen niin luonnossa kuin ihmisyyhteiskunnassa. Kehitysharppauksiin uskominen tuntuu luonnollisesti johduttavammalta niin monien sosialistista yhteiskun-

taa odottavien mielissä, vaikkapa noiden toivottujen harppauksen hyväksi pitäisi luopua koko historian materialistisesta käsityksestä ja noitua sosialistinen yhteiskunta tyhjästä ilmasta, se on, ilman mitään aineellisia edellytyksiä sosialistiseen yhteiskuntaan. Tuollaisesta toivorikkaudesta on kuitenkin se vaara, että se helposti muodostuu toivottomuuden isäksi sen kautta, kun hartaat toiveet eivät toteutuneetkaan.

Vapauden merkkiä kannetaan Pietarissa.

Mitä erityisesti Venäjään tulee, voitaneen pitää todennäköisenä — ei suinkaan ehdottomasti varmana — että Venäjän ei tarvitse ku'kea Ranskan jälkiä siinä suhteessa, että ensimmäistä tasavaltaa seuraisi vielä useampia monarkioita, kuten Ranskassa, vaan jäänee Venäjällä tasavalta pysyvästi voimaan. Sen verran voinee toinen kansa toisen historiasta oppia. Mutta sensijaan on pelkkää idealismia odottaa puolittain feodalisen Venäjän ilman mitään väliastetta hyppäävän sosialistiseen yhteiskuntaan. Sosialistinen yhteiskunta ei voi syntyä ennen kuin kapitalistinen järjestelmä on

kasvattanut täysin elinvoimaiset sosialistisen yhteiskunnan edellytykset. Siinä mielessä pitää kuulua revisionistinen lause "sosialistiseen yhteiskuntaan kasvetaan" paikkansa. Tämä kasvaminen vain ei todennäköisesti voi olla yksinomaan säännöllistä kehitystä, kuten revisionismi edellyttää, vaan on se sarja uusiutuvia vallankumouksia, joiden välillä on ja voi olla säännöllisen kehityksen väliaikoja.

Vallankumonsjoukko tsarın polttaeja ahdistelemassa.

Erityisesti Venäjän tapahtumat silmäimme edessä antaa aiheen tarkistella, mitkä ovat sosialistisen yhteiskunnan välttämättömät edellytykset?

Sosialistisen yhteiskunnan taloudelliset edellytykset.

Puhtaana ajatusrakennelmana sosialistinen yhteiskunta voi syntyä yhtähyvin Kiinassa ja Venäjällä kuin Saksassa, Ranskassa ja Englannissa. Sillä voidaanhan asettaa kyseenalaiseksi: miksi

eivät ihmiset voisi alkuperäisilläkin tuotanto- ja liikennevälineillä varustetussa yhteiskunnassa omistaa tuotannon lähteitä ja tuotantovälineitä yhteiskunnallisesti, koska yhteisomistus kaikissa tapauksissa on edullisempaa kansan suurelle enemmistölle? Mutta tuollainen ajatusrakennelma voi syntyä vain siellä, missä materialismin johtavat aatteet eivät ole ohjaajana ajatuspäätelmiä tehdessä, siellä missä ei pidetä ehdottomana totena, että ihmisten johonkin määrättyyn suuntaan pyrkimisen ja tahtomisen määräävät ulkonaiset ai-neelliset seikat.

Siellä missä ei ole kehittyntä kapitalistista tuotantotapaa, missä tuotannon lähteet, tuotantovälineet ja kulkulaitokset ovat vasta vähän kehitettyjä, siellä ei voi kyllin suurissa kansajoukoissa syntyä selvää tietoisuutta tuotannon lähteiden ja tuotantovälineiden yhteisomistuksen ehdottomasta välttämättömyydestä. 2).

Ne jotka uskovat Venäjän välittömästi siirtyvän sosialistiseen yhteiskuntaan pitänevätkin silmällä ennenkaikkea aatteellisia tekijöitä, nykyään Venäjällä imenevää todellisen kansanvallan halua ja innostusta siihen pyrkimisessä. Mutta tämän halun ja innostuksen synnyttäjänä on valiankumous-aikoina monta muuta seikkaa kuin selvä tietoisuus ehdottoman kansanvallan välttämättömyydestä, ja nuo sekkalaiset vaikuttimet häipyvät sitä mukaa kuin vallankumouksen kuohunta-ajat jäävät taakse-päin. Kansan enemmistön tunto köyhälistönä yhteenkuuluvaisuudesta ja selvä tieto muutamista tärkeimmistä periaatteista, joista tulee olla yhtä mieltä voidaksensa muodostaa ehdottomaan valtaan nousemaan ja vallassa pysymään mahdollisen köyhälistön puolueen, saavutetaan ainoastaan siellä, missä taloudellinen ja valtiollinen kehitys on vakiinnuttanut köyhälistöjoukkoihin käsityksen, että ainoastaan köyhälistön valtaan nousemisen kautta on syvemmälle käyvät parannukset saavu-

tettavissa. Ja tämän tiedon vakaumukseksi ki-
teytymiseen ei riitä pelkkä esimerkki toisista
maista, se tieto, että toisten maiden vallankumo-
uksien hedelmät on nyt niittänyt kapitalistiluokka,
vaan asiointilan täytyy olla omissa maassa tuota
vakaumusta edellyttävä.

Aatteellisista tekijöistä on tärkeintä olla laa-
jalle levinnyt vakaumus yhteiskunnallisen omis-
tuksen välttämättömyydestä. Ja yhteisomistuksen
aate onkin yhtä vanha kuin ihmiskunnan historia-
kin, mutta haluttavan yhteisomistuksen muodot
ovat olleet erilaisia eri aikoina. Ennen kapitalismia
tavoitetut yhteisomistuksen muodot ovat tarkoit-
taneet ennenkaikkea kulutusesineiden yhteistä
omistusta ja jos milloin on ollut kysymyksessä
yhteinen omistus tuotannon lähteisiin, kuten maa-
han yleensä, se on supistunut ahtaaseen alueeseen,
kyläkuntaan, seurakuntaan tai vapaasti keskenään
sopineiden yhteisöön. Vasta suurkapitalismin kehi-
tyksen aikana herää voimakas pyrkimys tuotan-
non lähteiden ja tuotantovälineiden yhteiskunnalli-
seen omistukseen, joka ei ole kyläkunnasta, uskon-
nosta tai siihen jokaisen osallisen vapaasta sitou-
muksesta riippuva, vaan yhteiskunnallinen pakko-
tila, jonka enemmistö panee voimaan. Ja tämän
yhteisomistuksen muoto voi päästä vallitsevaksi
vasta kapitalistisen kehityksen edelläkäytyä.

Hyvin kehitetyt tuotannon lähteet ja tuotanto-
välineet, kulkutiet ja liikennevälineet ovat sosia-
listisen yhteiskunnan edellytysten aana ja oona.
Onko näitä edellytyksiä olemassa Venäjällä?

Ulkomaan kauppa on nykyisissä yhteiskunnissa
yksi taloudellisen kehityksen osottajia, taloudelli-
sesti kehittyneiden maiden kauppa on suhteellisesti
suurempi, kehittymättömien pienempi. Vuotena
1913 oli Venäjän ulosvienti \$791,600,000 ja sisään-
tuonti \$658,350,000, yhteensä \$1,449,950,000. Ulos-
vienti on \$133,250,000 suurempi sisääntuontia 3),
joka on merkittävä hyväpuolelle Venäjän taloudel-

lista asemaa arvostellessa, mutta vertaillen Venäjän kauppaa kehittyneempien kapitalististen maiden kaupan ja tietäessään kuinka rikas Venäjä luonnon puolesta on, huomaa Venäjän kaupan suhteellisesti pieneksi ja siis heikon taloudellisen kehityksen ilmaisijaksi. Jos vertaa sitä niin pienen, mutta taloudellisesti kehittyneen maan kuin Bel-

Vallankumouksitar passien tarkastajana santarmin asemasta.

gian kaupan, huomaa eroituksen räikeästi. Belgia suhtautuu väkilukuunsa ja pinta-alaansa nähden Venäjään kuin hyttynen elehvanttiin, mutta vuotena 1913 oli Belgian ulosvienti \$717,152,000 ja sisääntuotnti \$974,623,000, yhteensä \$1,691,775,000. Suorassa suhteessa Venäjän kauppa oli Belgian kaupsra 85,5%. Mutta Belgian pinta-ala on van

0.13% Venäjän pinta-alasta ja Belgian väkiluku 4.3% Venäjän väkiluvusta. Venäjän ulkomaan kauppaa teki mainittuna vuotena \$8.27 asukasta kohti, Belgian \$223.44. Väkilukujen mukaan Belgian kauppaa siis oli suhteellisesti kaksikymmentäviisi kertaa suurempi Venäjän kauppaa. Belgian sisääntuonti tosin on suhteellisesti suurempi Venäjän sisääntuontia, mutta sisääntuonnin tarve voi johtua muistakin seikoista kuin tuotannon kehittymättömyydestä, esimerkiksi väestön tiheydestä. 4). Ulosvienti sensijaan ilmaisee aina suhteellisen taloudellisen kehityksen asteen. Venäjän ulosvienti teki mainittuna vuotena \$4.51 asukasta kohti, Belgian \$92.51. Belgian ulosvienti on siis suhteellisesti kaksikymmentä kertaa suurempi Venäjän ulosvientiä.

Arvioitu kansallisriikkaus myöskin osottaa Venäjän olevan kapitalistisen kehityksen alussa vasta. Venäjän kansallisriikkaus on arvioitu neljäksikymmeneksi biljoonaksi dollariiksi, josta tulee asukasta kohti \$228.00. Belgian kansallisriikkaus on arvioitu yhdeksäksi biljoonaksi dollariiksi, josta tulee asukasta kohti \$1,188.00, joka merkitsee Belgian kansallisriikkauden olevan suhteellisesti viisi kertaa suuremman Venäjän kansallisriikkautta.

Kulkulaitosten kehitys Venäjällä niinikään jättää Venäjän kauaksi jälelle keskinkertaisesti kehittyneistä kapitalistisista maista. 1913 oli rautateitä Europan Venäjällä 38,648 mailia ja Siperiassa 9,886 mailia, yhteensä 48,534 mailia, joista valtio omisti 31,366 mailia. Venäjän rautateistä tulee 5.6 mailia tuhatta pinta-ala-neliömailia kohti. Yhdysvalloissa on rautateitä 70.6 mailia tuhatta neliömailia kohti, Ranskassa 193.6, Englannissa 153.6, Saksassa 190.3 ja Belgiassa 497.9 mailia tuhatta pinta-ala-neliömailia kohti.

Venäjä onkin näihin saakka ollut ennenkaikkea maanviljelysmaa, mutta jos tarkastaa sen vilja-

tuotantoa vertaamalla sitä toisten viljaa tuottavien maiden tuotantoon, niin huomaa Venäjän maanviljelyksenkin olevan vain keskinkertaisella kehitysasteella. V. 1914 tuotti Venäjä kauraa 962,506,000 bushelia, ruista 909,982,000 ja ohraa 419,561,000 bushelia, yhteensä 2,292,049,000 bushelia. Jos vertaa tätä satoa niin karun ja vaihteellisesti viljellyn maan kuin Suomen kaura-, ruis- ja ohrasatoon, niin Venäjän sato jää suhteellisesti vain vähän paremmaksi. Suomessa oli 1914 kaurasato 18,678,000, ruissato 10,806,000 ja ohrasato 4,047,000 bushelia, yhteensä 33,531,000 bushelia. Venäjän kaura-, ruis- ja ohrasadosta tulee 12,5 bushelia asukasta kohti ja Suomen sadosta 10,4 bushelia asukasta kohti. Väkiluvun suhteiden mukaan Suomen sato oli 83 pros. Venäjän sadosta. Mutta pinta-alasuhteiden mukaan Suomen kaura-, ruis- ja ohrasato oli suhteellisesti juuri yhtä suuri Venäjän sadon kanssa. Venäjän sato on 68 kertaa suurempi Suomen satoa ja Venäjän pinta-ala on myöskin 68 kertaa suurempi Suomen pinta-alaa.

Mutta jos vertaamme Venäjän maanviljelyksen kehitystä sellaisen maanviljelysmaan kuin Tanskan maanviljelyksen kehitykseen, huomaamme eroituksen räikeänä. Tanskassa oli 1914 kaurasato 48,000,000, ruissato 17,000,000 ja ohrasato 20,000,000 bushelia, yhteensä 85,000,000 bushelia. Tanskan sadosta tulee asukasta kohti 30,6 bushelia, joten Venäjän sato on väkilukujen mukaan suhteellisesti vain 41 pros. Tanskan sadosta.

Vehnän tuottamisessa Venäjä on kokonaisuudessaan nähden toinen maa maailmassa — Yhdysvaltojen ollessa ensimmäinen — mutta vertaillaessa väkilukuun ja pinta-alaan toisten vehnää tuottavien maiden kanssa Venäjä siinäkin jää kauaksi jällelle. 1915 Venäjä tuotti vehnää 833,965,000 bushelia, joka on 4,7 bushelia asukasta kohti. Yhdysvaltain sato oli mainittuna vuotena

1.011.505.000 bushelia, joka on 9.9 bushelia asu-
kasta kohti. Väkilukuun verraten Venäjän sato
on suhteellisesti vain 47.5 pros. Yhdysvaltain veh-
näsadosta. Ja pinta-alan suhteellisuuden mukaan
Venäjä jää vieläkin huomommalle puolelle vehnän

Kesäriivallan merkkejä poltetaan.

kasvattajana. Yhdysvaltain vehnäsadosta tulee
279.728 bushelia tuhatta pinta-ala-neliömailia kohti
ja Venäjän sadosta tulee 96.445 bushelia tuhatta
pinta-ala-neliömailia kohti, joten Venäjän sato
pinta-alojen suhteiden mukaan on vain 34.4 pros.
Yhdysvaltain vehnäsadosta. Väkiluvun suhteelli-
suuden mukaan Venäjän vehnäsato ei pääse pie-

nempienkään vehnää tuottavien maiden sadon tasalle. Mainittuna vuotena tuotti Ranska vehnää 6,5 bushelia asukasta kohti, Argentina 23,8 ja Canada 46,6 bushelia asukasta kohti.

Tuotteiden kokonaismäärään nähden Venäjä on ensimmäisellä sijalla maanviljelyksessä ainoastaan yhden lajin — rukiin — tuottamisessa. Toisella sijalla on Venäjä vehnän, kauran ja sokerijuurikkaan tuottamisessa.

Nämä puhtaasti taloudellista laatua olevat esimerkit eivät ole sellaisia, että niitä voitaisiin pitää läheskään riittävinä sosialistisen yhteiskunnan edellytyksinä. Mutta sen lisäksi on olemassa toinenkin lähimpään tulevaisuuteen vaikuttava tärkeä seikka. Se on valtiotalous. Se on kylläkin riippuvainen maan yleisestä taloudellisesta kehityksestä, mutta on sillä myöskin itsenäinen vaikutuksensa.

Venäjän valtiotalous on rappiutilassa ja se tulee antamaan Venäjän sosialistisille pyrkimyksille monta vaikeutta. 1915 oli valtiotulot \$1,617,962,000 ja menot \$1,649,284,000. Valtiovelka oli \$4,536,939,000, josta on vuotuisia menoja korkoina ja muina kuluina \$226,449,000. Mainittuna vuotena teki valtiovelka \$25,96 asukasta kohti eli \$103,84 keskimäärin perhettä kohti. 5) Tosin esimerkiksi Ranskan valtiovelka oli samaan aikaan paljon suurempi, ollen se \$6,347,540,000, josta tulee \$160,80 asukasta kohti eli \$643,20 perhettä kohti, mutta Ranskan valtiotulot ovat myöskin suhteellisesti paljon suuremmat. 1915 oli Ranskan valtiotulot \$1,001,511,000, joka on \$25,29 asukasta kohti, joten väkiluvun suhteiden mukaan Venäjän valtiotulot olivat vain 37 pros. Ranskan valtiotuloista. Tsaarivallan aikana Venäjän valtiotuloja hankittiin ja otettiin kaikilla mahdollisilla hirtuvallan keinoilla, eikä uuden hallituksen liene lähimpänä vuosina helppoa kiskoa suhteellisesti suurempia valtiotuloja.

Vaikka Venäjä kullan tuottajana on kokonaisuutena nähden kolmas maa maailmassa, Venäjän valtion kultavarastot olivat 1915 ainoastaan \$5.93 asukasta kohti. Europan maissa on ainoastaan Bulgariassa, Kreikassa ja Portugalissa suhteellisesti pienemmät kultavarastot kuin Venäjällä. 6) ja rahan kokonaismäärä on Venäjällä vain \$11.39 asukasta kohti, ollen se, Kreikkaa lukuunottamatta, pienin määrä rahaa, mitä Europan maissa on asukasta kohti. Mutta rahan määrä sellaisenaan ei ole ehdoton valtiotalouden rappingin merkki, mutta suhteettomasti yli metallivarastojen arvon menevä luottopaperien määrä on ehdoton valtiotalouden rappingin ilmaisija. Venäjällä oli 1915 luottopapereita \$2,046,461,000 yli rahametallivarastojen, se on \$11.68 arvosta luottopapereita asukasta kohti. Kun sen lisäksi oli paperirahaa \$4.50 asukasta kohti ja hopeaa \$0.96 merkitsee se, että vastikkeiden kokonaissumma oli \$23.07 asukasta kohti, josta ainoastaan \$5.93 on kullissa, tai toisin sanoen luottopaperit, paperi ja hopearaha tekivät yhteensä \$17.14 asukasta kohti yli kultavarastojen. Ainoastaan Ranskalla oli mainittuna vuotena "peittämättömiä" papereita suhteellisesti enemmän kuin Venäjällä, ollen Ranskan luottopaperien arvo \$1,502,511,000 josta tulee 37.94 asukasta kohti. 7)

Valtiotalouden tilalla on tärkeä merkityksensä laskettaessa "yksinäisen" sosialistisen yhteiskunnan mahdollisuuksia. Sillä mahdollisuus, että kapitalistien yksityisomaisuus, joka tahdottaisiin yhteiskunnallistuttaa, on lunastettava, on kaikissa tapauksissa vielä nykyään huomioon otettava. Tämä mahdollisuus on pidettävä laskuissa sitä tärkeämpänä tekijänä jos on kysymys niiden omaisuuksien yhteiskunnallistuttamisesta, joita omistaa tai kontroleeraa ulkomaalainen pääoma. Myöskin ulkomaalaisille oleviin valtiovelkoihin nähden valtiotalouden tila on otettava tarkasti huomioon.

Venäjällä jos missään on ulkomaalaista pääomaa. Neljän ja puolen biljoonan dollarin 8) valtiovelka on taakka, josta on kantamista rikkaammallekin valtiolle. Ja huomattava on, että tämä valtiovelka oli 1915. Ennen kun sota on lopussa tai paremmin sanoen ennen kun velansaantilähteet ovat Venäjälle tukossa valtiovelka voi olla kaksi kertaa niin paljon kuin se oli 1915. Venäjän valtiovelat ovat 3—6 prosentin korolla ja keskimäärin menee velkojen korkoihin ja muihin kustannuksiin 5 pros.

OSKARI TOKOI.

Jos laskisimme Venäjän valtiovelkojen sodan seurauksena kasvavan kahdeksaan biljoonaan dollariin alimmat vuotuiset menot olisivat korkoihin ja "hoitokustannuksiin" neljäsataa miljoonaa dollaria eli 765,643,218 ruplaa vuoden 1916 kurssin mukaan. Mutta lisäksi on huomattava, että suuri osa veloista ei ole pitkäaikaisia kuoletusvelkoja, kuten valtiovelat tavallisesti ovat, vaan lyhyelle määräajalle otettuja velkoja, jotka voidaan periä silloin kun ne lankeavat maksettaviksi. Ja se, peritäänkö näitä velkoja määräaikana tai suostu-

taanko uudistuksiin, riippuu suureksi osaksi siitä, kuka on Venäjällä vallassa. Jos valtio ei kykene suorittamaan ulkomaalaisen pääoman kanssa tehtyjä sitoumuksia, kansainväliset selkkaukset alkavat, taloudellinen imperialismi näyttää seurauksensa: maa joutuu ulkomaalaisten holhouksen alaiseksi, kuten taloudellisen imperialismiin uhreina ovat joutuneet Egypti, Marokko, Turkki, Persia ja monet muut maat. 9.) Eikä ole vähintäkään aihetta tuudittautua siihen valoisaan toivoon, että nykyiset liittolaisvallat pysyisivät ystävällisissä suhteissa Venäjän kanssa, vaikkapa Ranskassa, Englannissa ja Yhdysvalloissa säilyisikin kapitalismi ja Venäjä sosialistuisi. Esimerkiksi Yhdysvaltain nykyään osottama ystävällisyys Venäjää kohtaan on osaksi pakollista, osaksi suursaalista väijyvän kapitalismin kavala ystävyys. Sotaliittolaisena Venäjälle ei mitenkään sovi tällä kertaa osottaa vihamielisyyttä sosialismiin kallistumisensa tähden ja toiselta puolen niiden suurien etujen tähden, joita ameriikkalainen kapitalistiluokka Venäjältä toivoo, suden tulee esiintyä lanpaan nahassa. Mutta tämä "auttava" ystävällisyys loppuu niin pian kun sotakin ja ameriikkalainen kapitalismi esiintyy Venäjän kansaa kohtaan oikeassa karvassaan, ahnaana sutena, joka raatelee sitä mieuummin, mitä suurempi valta sosialisteilla Venäjällä on.

On selvää, että Venäjän valtiotulot tasavallan vakiinnuttua suurenevät, mutta todennäköistä ei ole niiden niin nopeasti suureneminen, että lähimpinä vuosina voitaisiin täyttää sitoumukset ulkomaalaisen pääoman kanssa. Mutta, sanotaan, jos sosialistit pysyvät Venäjällä vallassa, onhan olemassa toinen paljon yksinkertaisempi keino selvittää välinsä kotoisen sekä ulkomaalaisen yksityiskapitalismin kanssa: pakkoluovutus — valtiovelkojen mitättömiksi julistaminen. Tämä olisi kieltämättä suurin ja vaikuttavin keino ja kansan

edun ja oikeuden kannalta katsoen oikeudenmukaisin keino vapautua kapitalismin rautanyrkistä, kysymys on vai siitä, missä tilassa valtiollisiin voimiin nähden täytyy olla sen valtion, joka kykenee taloudellisia pakkoluovutuksia tekemään. Tämä puoli asiasta asettaa tarkastettavaksemme

Sosialistisen yhteiskunnan valtiolliset edellytykset.

Kyetäksensä pakkoluovuttamaan kotimaista yksityiskapitalismia — joka rappioutilassa olevalle valtiolle olisi ulkomaalaisten sitoumusten täyttämisen välttämätön ehto — valtion tulisi olla sisäisesti voimakkaan, se on, kansan enemmistön tulisi voimakkaasti tukea hallitusta. Mutta Venäjällä ei ole laika niin. Mikään sosialistiseksi lukeutuva hallitus ei saa kansan enemmistön ehdotonta kannatusta nytkään ja sodan loputtua sellaisen kannatuksen saaminen puhtaasti sosialistiselle hallitukselle on vieläkin vaikeampaa, sillä sodan ja vallankumouksen pelottavamman osan ohi mentyä porvarilliset ainekset uskaltavat ryhtyä täydellä tarmolla asioitansa ajamaan. Eikä ole epäilystä etteikö porvarillisilla puolueilla olisi kannatusta maassa, jossa itsetietoinen köyhäistön liike on kaikissa tapauksissa vasta alussaan. Mikään kokoomushallitus taas ei kykene syvemmälle kajoamaan yksityiskapitalismiin, sillä kokoomushallitus on itseasissa voimattomin hallitus, vaikka se voi määrätynlaisissa tilanteissa olla siedettävän hallitus.

Niille, jotka luottavat Venäjän välittömästi kulkevan sosialistiseen yhteiskuntamuotoon, onkin yhtenä luottamuksen vahvistajana ollut "sosialistinen" väliaikainen hallitus. Mutta tilapäistä ministerisocialismia ei voida pitää minään varmana merkinä heti saapuvasta sosialistisesta yhteiskuntamuodosta, ei silloinkaan vaikka sosialistit tilapäisesti muodostavat kokonaisen ministeristön. Yleen-

sä sosialistinen hallitus ilman voimaa tuotannon lähteiden ja tuotannonvälineiden yhteiskunnallistuttamiseen, ei ole varma merkki heti tapahtuvasta sosialistisen yhteiskunnan syntymisestä, päinvastoin, se on pettymys niille, jotka toivovat sosialistiselta hallitukselta syvälle käyviä toimenpiteitä taloudellisesti kapitalistien täysin kontrolloeraamassa yhteiskunnassa. Se ilmiö, että taloudellisesti kapitalistien kontrolloeraaman valtion ministeri tai ministeristö melkein heti valtaan noustuaan alkaa näyttää kansan silmissä taantumukselliselta ja todella voi tulla taantumukseksi, ei ole mikään tilapäinen ilmiö, ei vain jollekin eri maalle ominainen eikä ainoastaan sopimattomien henkilöiden ministeriksi joutumisesta johtuva, vaan on se säännöllisesti uusiintuva ilmiö, joka johtuu vallitsevan tilanteen omasta luonnosta. Yhdellä puolella on sosialistisen ministeristön asettaneet kansajoukot, jotka luonnollisesti toivovat ja vaativat hallitukselta pikaisia ja syvälle käyviä parannuksia. Toisella puolella joutuu tämä ministeristö tekemisiin koti- sekä ulkomaisen kapitalismin kanssa. Kapitalismi asettaa uudelle hallitukselle puhtaasti kapitalistisia ehtoja ja vastustaa kiihkaasti jokaista kansalle tehtäväksi aiottua myönnytystä, joka koskisi kapitalismin kukkaroon. Mutta uusi hallitus on pakoitettu olemaan kansakäymisessä ja kaupanhieromisessa kapitalismin kanssa niin kauan kun yksityiskapitalismi kontrolloeraa valtiotaloudenkin, se on pakoitettu siihen siitä huolimatta vaikka kapitalismi kieltäytyy luotollaan tukemasta uutta hallitusta, jos se käyttää valtiollista valtaansa suuremmissa määrin kansan olojen parantamiseksi. Tämä kahden vastakkaisen voiman välissä oleminen sisältää sellaisenaan ristiriidan, josta alkaa sosialistisen ministeristön taantumus. Se koettaa tinkiä kansan vaatimuksia mahdollisimman vähiin, ehkäpä tarkoituksella voidaksensa jotain antaa, mutta tämä

tinkiminen juuri on taantumuksellisuutta ja porvarillisuuteen kallistumista. Tämä ristiriita on ilmeinen Venäjällä ja se on ilmeinen kaikissa maissa tilapäisesti esiintyviin sosialistisiin ja kokoomushallituksiin nähden. Muodissa olevat kokoomushallitukset ovatkin vain kaikkien puolueiden valtiollisen voimattomuuden merkki. Ja useimmassa tapauksessa kokoomushallitus on kapitalistipuolueiden viekas yritys tehdä sosialistitkin vastuunalaisiksi vallitsevasta asemasta. 10).

Mutta jos kotimaisen kapitalismin pakkoluovuttamiseksi tarvitaan vankkaa enemmistöä hallitusta tukemaan, niin ulkomaalaisen kapitalismin kanssa vastakkain joutuessa tarvitaan suorastaan ulkopuolelle vaikuttamaan kykeneviä valtiollisia voimia. Liikaksi ihanteellista olisi uskoa ympärillä olevien kapitalististen valtioiden toimeettomina katselevan sosialistisen valtion kehitystä, jos vain niillä on mitään mahdollisuuksia sen kehityksen ehkäisemiseksi. Taloudellista imperialismia palveleva militarismi elää täsmälleen yhtä kauan

Punalippu Senaatin katolla.

kuin itse kapitalismikin ja tätä militarismia käytetään sosialistista valtiota vastaan ainakin yhtä halukkaasti kuin sitä on käytetty ja nykyään käytetään kapitalistisissa valtioissa toisiansa vastaan. Se sosialistinen hallitus, joka yrittäisi kajota ulkomaalaisen kapitalismin kukkaraan julistamalla esimerkiksi valtiovelat mitättömiksi, saisi ulkomaalaisen kapitalismin niskaansa maahan hyökkäävän militarismin muodossa. Lukuisat esimerkit osottavat, poikkeuksetta, että se maa on joutunut aseellisen hyökkäyksen alaiseksi, joka tahallaan tai kykenemättömyydessään ei ole täyttänyt ulkomaalaisen pääoman kanssa tehtyjä sitoumuksia. Ylipääoma johtaa taloudelliseen imperialismiin ja taloudellinen imperialismi johtaa aseelliseen hyökkäykseen niin kauan kun voimakkaita kapitalistisia valtioita on maailmassa olemassa. (11)

Kyetäksensä vastustamaan ulkomaalaisen pääoman aiheuttamia aseellisia hyökkäyksiä yksinäisen sosialistisen valtion tulisi olla suuri ja valtiollisilta voimiltaan mahtava. Suuruutensa puolesta Venäjä kenties voisi jotenkuten täyttää ajan vaatimukset, mutta valtiollinen voimakkuus tulee olemaan vielä kauan aikaa toisarvoinen. Jos toteutuvat ne valtiolliset jakautumiset, joita nyt on tekeillä, jos Ukraina, Suomi ja monet muut entisen Venäjän alueet muodostuvat itsenäisiksi kansallisvaltioiksi ja jäisivät vain löyhään valtiolliseen liittoon Venäjän kanssa, se heikentäisi Venäjän valtiollisia voimia entisestäänkin. Tämä pieniin kansallisvaltioihin jakautuminen voikin muodostua yhdeksi vaaralliseksi askeleeksi sosialistiseen yhteiskuntaan pyrkiessä, jos ympärillä säilyy suuria kapitalistisia valtioita. Täydellinen valtiollinen itsenäisyys ja sen mukainen kulloinkin tehtäviin sopimuksiin perustuva yhteistoiminta toisten kanssa voi menestyä mainiosti sen jälkeen kun sosialistipuolue on noussut valtaan useammassa maassa, mutta asiantilan nykyisellään ollen näyttää sellai-

nen itsenäisyys hyvin arveluttavalta. Mutta kun tästä asiainpuolesta — sosialistisen valtion säilyttämisestä kapitalististen valtioiden keskellä — ei ole mitään historiallista esimerkkiä, tätä näkökantaa pidettänee hyvinkin kerettiläisenä ainakin suomalaisten sosiaalistien keskuudessa, sillä ovathan nyt Suomen täydellisen kansallisen itsenäisyyden pyrkimykset kuohuvimmillaan. Lähimmät vuosikymmenet tulevat kuitenkin päättävästi osottamaan, pitääkö tämä näkökanta paikkansa tai ei.

Edellä esitettyjen näkökantojen mukaan Venäjällä ei ole välittömästi seuraavan sosialistisen yhteiskunnan valtiollisia edellytyksiä enempää kuin taloudellisiakaan — päinvastoin voisi melkoisella tosiasiajn joukolla tukea myöskin sitä väitettä, että Venäjästä tulee ankara vastustaja lähimmässä tulevaisuudessa mahdollisesti syntyville sosialistisille yhteiskunnille. Venäjän itsetietoiset sosialistiset voimat, verrattuna tuon jättiläisvaltakunnan kokonaisvoimiin, voivat osottautua paljon pienemmiksi kuin nyt lasketaan, kunhan tsaarivaltaa vastaan tehdyn vallankumouksen innostus haihtuu ja vallankumouksen pelottava henki vähenee valtiollisesta ilmasta. Ja luottamus mihinkään muuhun kuin itsetietoisiin vallankumouksellisiin voimiin on vain pettävä harhakuva.

Missä on pelastus?

Kansainvälisessä sosialistisessa liikkeessä ja ainoastaan siinä. Mutta lopullista pelastusta ei ole Venäjän eikä Suomenkaan köyhälistöllä. Sosialistien valtaan nousu useammassa Europan maassa samoihin aikoihin on ainoa tae kunkin yksityisen sosialistisen ja kansallisesti itsenäisen valtion pystyessä pysymisestä. Jos edes Englannissa ja Ranskassa työväenluokka sodan seurauksena nousisi valtaan, se voisi jouduttaa Venäjänkin kehitystä sosialismia kohti. Venäjän valtiovelat ovat

Puoluesihteeri Turkin ja Manner puhumassa Työv. talon parvekkeella.

pieniäkin sosialistisia yhteiskuntia. Kansainvälisiä mittakaavoja käyttävälle, kansainvälisiä taloudellisia ja valtiollisia voimasuhteita vertailevalle sensijaan suurenkaan yksityisen sosialistisen yhteiskunnan rakentaminen ei esiinny niin yksinkertaisen helppona. Valtioliisiin voimiin nähden on kaikissa tapauksissa pidettävä muistissa, että useassa maassa militarismi ei ainoastaan vielä elä, mutta muutamissa mais-

Kansanmiehiä Valkosaaressa.

suureksi osaksi Ranskasta ja Englannista ja työväenluokan valtaan nousu näissä maissa voisi astua lieventäjäksi Venäjää kohtaavassa taloudellisessa ahdinkotilassa.

Kansallisintoilija-sosialistille, joka uskoo oman kansansa mahtavuuteen vaikka tuo kansa käsittäisi vain muutamian satatuhatta jäsentä, lienee helppoa ajatuksissaan rakennella

sa voimistuukin. Sitä vastoin sosialistisen yhteiskunnan ajatus jo semmoisenaan sulkee siitä pois militarismin. Jo nämä kaksi vastakkaisuutta sosialistisen ja kapitalistisen valtion välillä merkitsevät sitä, että eurooppalaiset sosialistiset yhteiskunnat eivät ole täysin turvattuja niin kauan kun Euroopassa on yksikään kapitalistinen ja siis myöskin militaristinen suurvaltio. Eikä liioin saa jättää kokonaan huomioonottamatta Yhdysvaltoja ja Japania ja erittäinkin Yhdysvaltoja. Tämä sota on valmistanut ja yhä valmistaa Yhdysvalloissa maaperää seuraavalle sodalle. Sotalainoina liittolaisille annetut ameriikkalaiset biljoonat on osaksi kerätty miljoonilta keskiluokkalaisilta ja itsetiedottomilta työläisiltä, jo huhukin noiden biljoonien vaaraan joutumisesta kykenee synnyttämään Yhdysvalloissa sotakiikkon. Nämä miljoonien eri yksilöiden pikkusijoitukset hallituksen sekä Morganin rahatrustin hankkimiin sotalainoihin muodostavat hyvän maaperän, josta voidaan lähteä agiteeraamaan uutta sotaa, sillä sotalbondeihin sijoittaneista tulee suurin osa olemaan sodan puolustajia silloin kun sotalainojen takaisin-saanti näyttää arveluttavalta tai sanotaankin vain arveluttavaksi.

Erityisesti Venäjän rikkaudet tulevat olemaan ameriikkalaisen kapitalismin himon esineenä. Ne ovat nyt jo osaksi ameriikkalaisenkin kapitalismin verkkojen piirittämät ja tulevat yhä enemmän piiritetyiksi Yhdysvalloista annettavien lainojen kautta. Tämä ulkomaalaisen pääoman kontrolli se voi joutua hyvinkin pahasti ristiriitaan sosialistien pyrkimyksen kanssa ja saattaa yksityisen sosialistisen valtion aseellisen hyökkäyksen alaiseksi. Kuitenkin Yhdysvaltain ja muiden ulko-eurooppalaisten valtojen aseellinen hyökkäys jonkun eurooppalaisen kansan kimp-puun on vähemmän pelättävää, matkan pituus kun on sellaista hyökkäystä vaikeuttamassa. Mutta

aseellisen hyökkäyksen aiheuttajana voi Yhdysvallat esiintyä tämän sodan jälkeen hyvinkin monelle maalle. Yhdysvaltain liitto Englannin ja Ranskan kanssa esimerkiksi tekisi Yhdysvaltain aiheuttaman hyökkäyksen mahdolliseksi milloin tahansa niin kauan kun nämä maat pysyvät kapitalistisina. Ja yleensä Euroopassa säilyvien kapitalististen valtioiden hyökkäykset voidaan pitää ei ainoastaan mahdollisina vaan varmoina kapitalistisen valtion etujen joutuessa ristiriitaan rinnalla olevan sosialistisen valtion etujen kanssa. Jos Saksa ja Itävalta tai vaikkapa vain Ranska säilyisivät vielä vuosikymmeniä kapitalistisina valtioina, mikään europalainen sosialistinen yhteiskunta ei olisi turvattu. Saksan militarismin maajoukot käsittivät ennen nykyistä sotaa 5,400,000 miestä, Itävallan 3,600,000 ja Ranskan 5,300,000. Pysyessään nykyisen militarismin kannalla vieläpä siitä edelleen kehittyen mikä tahansa noiden maiden militarismista kykenisi ruhjomaan suurenkin sosialistisen valtion turvaksi muodostetun miliisin.

Niinpä sitten eurooppalaisten sosialististen yhteiskuntien muodostumisen mahdollisuus jää riippuvaksi ennenkaikkea Saksan, Itävallan ja Ranskan työväenluokkien valtaan noususta. Vallankumous Saksassa, Itävallassa ja Ranskassa on välttämätön ehto toisten Euroopassa mahdollisesti syntyvien sosialististen yhteiskuntien menestymiselle. Mutta nämä työväenluokan vallankumoukset, yksistään jo Saksan ja Itävallan työväenluokkien valtaan nousu, tulevatkin sitten muodostamaan koko Euroopan sosialistumisen ja toisten sitä ennen sekä sen jälkeen syntyneiden sosialististen yhteiskuntien taloudellisen sekä valtiollisen tuen.

Kuinka lähellä työväenluokkien ehdottomaan valtaan nousu on Saksassa, Itävallassa ja Ranskassa, siitä ei meillä tällä kertaa ole mitään varmoja merkkejä. Ellei tämä valtaan nousu ainakin Saksassa tapahdu jo sodan aikana, sodan pe-

rästä valtaan nousseen työväenluokan suhtautuminen toisten maiden asioihin riippuu suureksi osaksi sodan loppupäätöksestä: päättyykö sota ilman vallotuksia ja suuria sotakorvauksia tai päättyykö se vallotuksiin ja jättiläismäisten sotakorvausten maksuun. Mahdolliset sotakorvaukset ja vallotukset tulevat olemaan sodan ajalla raivonneen kansallisvihan elättäjänä ja uuden internatsionalen kehityksen ehkäisijänä. Mutta ainoastaan uusi internatsionale voi olla pätevä ratkaisija eurossalaisessa edelleen kehityksessä; se tulee olemaan ainoa mahdollinen turva sosialismiin pyrkiville itsenäisille kansallisille valtioille, suurille sekä pienille. Ja sentähden riippuu niin paljon siitä, kuinka pian uusi internatsionale voi voimakkaaksi kehittyä. Suomenkaan köyhälistöllä, niin ehdoton valtiollinen enemmistö kuin sillä tuleneekin olemaan, ei ole mitään mahdollisuutta toteuttaa sosialistista yhteiskuntaa ilman Europan sosialistiseerautumista.

M. Hahl.

Muistutuksia.

1) Dollari-imperialismilla tai paremmin sanoen taloudellisella imperialisminilla tarkotetaan sitä, kun jonkun maan kapitalistiluokka tai hallitus antavat lainoja toiseen maahan edullaisilla ehdoilla, että lainoja saanut maa joutuu lainan arvoajan taloudellisen hoivouksen alaiseksi, josta useimmiten seuraa lainoja ottaneen maan valtiollisenkin itsenäisyyden menettäminen. Tällaista lainaamista varten on muodostettu m. m. New Yorkissa syndikaatti viidenkymmener miljoonan dollarin pääomalla.

2) Tämä tietoisuus ei esiinny heti ratkaisevana vielä sittenkään kun kapitalistista kehitystä voidaan pitää korkeimmillaan, sillä entisen yhteiskuntamuodon kehittämät aatteet ja vakaumukset elivät yll aikansa, se on, kauemmin kuin näitä aatteita ja vakaumuksia edellyttävä taloudellinen ja valtiollinen järjestelmä niiden elämästä edellyttäisi.

3) Toisen tilaston mukaan Venäjän kauppa vuotena 1913 oli. sisääntuonti \$707,527,000 ja ulosvienti \$782,869,000. Tämän mukaan ulosvienti olisi ollut vain \$75,240,000 suurempi sisääntuontia.

4) V. 1900 Belgiassa oli 589 asukasta neljämällä kohti ja Euroopan Venäjällä 65 asuk. neljämällä kohti, joten Belgian väestötiheys on enemmän kuin kymmenen kertaa niin suuri kuin Venäjän väestötiheys, eli Venäjän väestötiheys on vain 9.3 pros. Belgian väestötiheydestä.

5) Laskettuna perheeseen keskimäärin neljä jäsentä.

6) Bulgariassa \$4.16, Kreikassa \$2.23 ja Portugalissa \$2.99 asukasta kohti.

7) Ranskassa on kultaa \$34.86, hopeaa \$10.35 ja paperirahaa \$37.58 asukasta kohti. Siis yhteensä kultaa, hopeaa, paperia ja luottopaperia \$85.87 asukasta kohti ja siis hopea- ja paperirahaa ja luottopaperia \$31.01 asukasta kohti yli kultavarastojen.

8) Yhdysvaltain rahastoministerin lokakuulla 1914 julkaiseman kurssin mukaan Venäjän valtiovelka olisi 8,816,438,010 ruplaa.

9) Vuotena 1873 englantilaiset kapitalistit hankkivat Egyptin hallitukselle \$410,000,000 lainan. Mutta tästä lainasta annettiin Egyptin hallitukselle ainoastaan \$105,000,000 ja lopun \$305,000,000 pidätettiin englantilaisten pankkiirien hallussa -- takauksena Egyptin hallitukselle annettua lainasta!!! Tuollaisilla, pahemmilla kuin juutalaisen panttilainojen ehdoilla annettu laina vei maan vararikoon ja vararikkoperän perijä oli luonnollisesti Englanti. Lainan "turvaamiseksi" toimitettiin aikoinaan Alexandrian pommitus ja vihdoin joulukuun 17 p. 1914 Englanti virallisesti julisti Egyptin alusmaakseen. Mutta itsenäisyytensä menettämisestä huolimatta Egyptin valtiovelka jäi ennalleen, Egyptin kansa saa maksaa \$458,437,000 valtiovelan korkoja \$22,730,000 vuosittain.

Kuudessa vuodessa kasvoi aikoinaan Marokon valtiovelka neljästä miljoonasta dollarista kolmeenkymmeneenkahteen miljoonaan dollariin, josta Marokon hallitus oli saanut ainoastaan pienen osan. Maa joutui vararikoon, se on ranskalaisen pankkiirien käsissä. Ja 1911 tuo Ranskan pankkiirien asia oli viedä Euroopan sotaan, Ranska kun aseellisin voimin ajoi Marokossa pankkiiriensa etuja.

Saksalaisten kapitalistien Turkkiin sijoittamat pääomat tekivät Turkista todellisuudessa Saksan käskytalosen. Saksalaiset pankit ansaitsivat \$25,000,000 palkkiona Bagdadin rautatien rakennuttamisesta ja lisäksi sikkivat omiin kassaholveihinsa \$45,000,000 rautatien kustannusarviosta, mutta kaikki tämä laskettiin Turkille valtiovelaksi pääsummien lisäksi.

Kuvaava on myöskin Kiinan juttu. Aikoinaan Kiina pyysi kolmenkymmeneen miljoonan dollarin valtiolainaa. Mutta kansainvälinen kapitalismi vaani kertakaikkiaan koko Kiinaa saaliikseen ja se tarjosi Kiinalle kolmensadan miljoonan dollarin lainaa ehdolla, että lainan antajat saavat

kontrollin Kiinan sisäisessä hallinnossa ja valtiotulojen järjestämisessä. — Fredrick C. Howe, American Labor Year Book 1916.

10) Suomen sosialistipuolueessa joutui "valpasalaisuus" vähemmistöksi vastustajansa sosialistien osanottoa kokoomushallitukseen vaikkapa sosialistien enemmistölläkin. Suomalaisen sosialistien enemmistö Amerikassakin tuntuu kannattavan lysymyksessä Suomen sosialistipuolueen enemmistöä, mutta kokemus ehti jo Suomessaakin osottamaan kokoomushallituksen ristiriitaisuuden sosialistipuolueen pyrkimyksen kanssa, ja tulevaisuudessa saadaan näitä kokemuksia useammista maista.

11) Ylipääoma, suunnattomasti kasaantunut yllarvo, se vei myöskin Yhdysvallat sotaan. Sodan ensivuosina kasaantunut ylipääoma etsi yhä uusia ja enemmän tarvitsevia sijoitusalueita ja se löysi niitä sotaikäyvien maiden yhä suurenevissa tarpeissa. Mutta turvataksensa näitä sijoituksia oli tarpeellista myöskin militaristinen osanotto sotaan. Vuosina 1914, 1915 ja 1916 Yhdysvaltain sisääntuonti oli yhteensä \$5,765,978,907 ja ulosvienti \$9,466,827,353. Kolmen vuoden ajalla oli siis ulosvienti \$3,700,848,446 suurempi sisääntuontia. Ja tämä neljättä biljoonaa dollaria maahan tulvannutta ulkomaalaista kultaa ja maksusitoumuksia edustaa amerikkalaista ylipääomaa ja on se suunnilleen sama summa, mitä tähän saakka on Yhdysvalloista sotakäyville maille lainattu.

KAPINA

Kirjottanut Konrad Lehtimäki

(Kuvaus venäläis-japanilaisesta sodasta v 1905)

— Isä tulee! Isä tulee!

Hänen laihat ja kalpeat kasvonsa suurine lapsensilmineen loistivat ilosta kun hän juoksi ympäri huonetta toistellen noita ihan'a sanoja.

Kalkkien lasten kasvot loistivat ilosta, kaikki olisivat tahtoneet huutaa noita sanoja, juosta ympäri huonetta — mutta äiti oli kieltänyt... Vakkeata oli nyt pysyvä hiljaa. palkallaan — sillä isä hän tulee!

Nyt muutti pikku tyttö nuo kaksi sanaa lauluksi — nuotin otti hän erästä kansanlaulusta. Hän alkoi laulaa kaikin voimin, työden yhteen pieniä käsiään laulun tahtiin.

Äiti katsahti iloisesti pienokaisista. Tuo heleä ääni kuului toisinaan iläksikin, naapurin ja heldän huoneensa välissä oli vain ohut lautaseinä, mutta hän ei hennonut — hän olisi itsekin tahtonut laulaa, hyppiä ilosta niinkuin tuo viisivuotias lapsi!

Lapset olivat viime päivinä saaneet niin kovin vähän ruokaa. Hän oli ollut sairaana — mutta noin he nyt iloitsivat ja hän tunsi itsensä ihan terveeksi! Sillä hän tulee kultenkin vielä kotiin!

Puolen vuoden aikana ei isältä ollut tullut mitään tietoa. Ja he kaikki olivat olleet varmoja, että isä oli kaatunut... Voi miten paljon he olivat itkeneet — hän oli värsänyt niin kauheasti että luuli kuolevansa... Mutta mitä siitä! Nyt on kalkki hyvin. — To'ssapäivänä oli tullut kirje — ja nyt oli vanhin poika asemalla vastaassa — heti he tulevat!

— Tuleeko isä jo pian! — kysyi kymmenvuotias poika malttamattomasti.

Äiti katsahti kelloa ja vastasi iloisesti:

— Hei! heti! Odotetaan vielä pieni aika!

— Mutta jos isä olisikin haavottunut? — kysyi vanhimhasta toinen 14-vuotias voimakkaan näköinen poika.

— Ei - - kyllä isä olisi kirjottanut, jos niin olisi! — vastasi äiti huolettomasti. — Hän on vain joutunut vangiksi eikä ole vankileiristä saanut kirjeitä perille!

Hänkin nousi kävelemään. Hän näytti nuortuneen ja kalpeille poskille oli kehonnut hukan punaa.

Ei:sestä kuului kolinaa, askeleita...

Kalkki tuijottivat henkeä pidättäen oveen — ja äiti koskettaa vastomaisesti kädellään rintaansa... hänen sydämensä lyö niin kovin että tekee miltei kipeätä. Pienin tyttö piisä äidin hameesta kiinni, hän on ehkä tyynin — mutta hänkin pistää hennon kätensä äidin kouraan.

Ovi aukeni...

Kuolmanhillaisuus.

— Mitä, mitä?... sopertaa äiti vapisevin huulin, ja hänen silmänsä suurentuvat kauhusta. Puna katoaa hänen kasvoiltaan nopeasti kuin pilven varjo kedolta tuulisenä kesäpäivänä.

Vanhin poika seisohuu kalpeana ovensuuhun nähdessään äidin.

Hänen kasvonsa ovat liidunvalkeat, ja jokin kylmä koura puristaa hänen sydäntään kauhealla voimalla — tai näkeekö hän väärin...? Ei — lastenkin suureneet silmät tuijottavat pelästyneenä ja...

Hän näkee pojan lähtevän vuodetta kohden kantaen syllessään... Oih! — hänen silmiensä hämärtyy, miljoonat säkenet sähköyvät.. viimelsin voimin saa tuollista kiinni, istahtaa — ja ikkiiäkuin jostakin kaukaa kuulee hän nuorimman tetön pidätetyn nyyhkytyksen...

Hän alkaa taas nähdä...

Hänen riehensä oli ollut vielä sotaan lähtiessänsäkin niin uljas, voimakas ja verevä, hänellä oli hieno, musta tukka, josta hän oli niin pitänyt, ja nyt...

Poika oli kantanut sisään jotain lyhyttä, kevyttä... joka lepää vuoteella avuttomana: harmaatukkainen, harmaapartainen, harmaat huikasvot, syvästä kuopiasta tuijottavine silmilteon trulstuttavat enemmän luurangon kasvoja kuin hänen miestään... Ja molemmat jalat poikki!

Jumalani, jumalani...

— Ooh! Se on sittenkin hän. -- Ja minä...!

Hänen heneityksensä muuttuu joka hengenvedolla yhä raskaammaksi — niinkuin kurkku pienenis nopeasti. Hän tarttuu kaksin käsin rintaan — ja hänen kasvoillaan näkyy kamala epätoivo. Sitten hän äkkiä syöksyy aivan kuin mielettömänä vuoteen vliereen, syleilee vapisevin käsin miestänsä. Hän näyttää ponnistelevan sanoakseen jotain, mutta ei voi: — huulet vain vavahtelevat... Vihdoin hän pursahtaa itkuun ja lapset seuraavat hänen esimerkillään.

Vanhin poika kääntyy selkää kohden ja puree hamastaan. Mutta vain hetken hän jaksaa taistella vas-

taan... Hänen hartiansa alkavat nytkähdellä... hän valpui polvilleen. Kaikki itkevät...

— Paitsi raajarikko. Hän tuljottaa katteen himmeillä suurennella silmillään, niinkuin ei lainkaan huomaisi mitä hänen ympärillään tapahtuu.

Monta päivää oli hän maannut vuoteella puhumatta, nauramatta, hiukan hän vain söi ja vastasi yhdellä sanalla johonkin kysymykseen. Hän näytti loppuun menehtyneeltä, kuolevalta, jolle kaikki on yhdentekevää.

Mutta vähitellen alkoi hän hiukan toupua; katseli toisinaan ympärilleen, kysyikin jotain ja alkoi syödä vähän enemmän.

Vanhin poika oli malttamattomasti odottanut milloin hän voisi kysellä sodasta, eri hyökkäyksistä ja muista seikoista.

Kahdeksan päivää oli kulunut. Oli ilta. Isä oli ollut hiukan virkäämpi tänään, ja poika päätti kysyä koska oli sopiva tilaisuus; lapset nukkuivat ja äiti oli päivällä viety sairaalaan — hän oli uudestaan tullut sairaammaksi. Isä istui vuoteella rakkien tyynyjen varassa poltellen paperossia, kun poika rykäsi ja kysyi arasti, missä taistelussa isä oli jalkansa menettänyt...

Raajarikko vavahhti... pelästyi kun pahantekijä, jota muistutetaan rikoksestaan. Hänen laihoilla kasvoillaan kuvastui sekaisin kauhu ja hurja, voimaton viha, kalpeat huulet värähtelivät johonkin katkeraan, hymyntapaiseen, kun hän hetken kuluttua käheästi sanoi:

— Jaha... että missä taistelussa...? Vai niin Tahtoisi-ko sinä sen tietää?

Minä pyydän sitä isä, — lausui poika kunnioittavasti, mutta hänen kasvoilleen lennähti jotain levotonta.

Ja raajarikko alkoi kertoa.

"Meidän joukkomme hyökkäsivät parhailtaan työntäen vihollista hitaasti taaksepäin. Ja kun lentäjämme oli saanut selville, että pieni vihollisjoukko piti pientä kannasta hallussaan eräällä suoalueella, lähetettiin meidän pataljoonamme ottamaan se haltuunsa, sillä sen kautta olisi vihollinen saattanut tehdä kiertoliikkeen vasemman sivustan joukkojen selkäpuolelle.

Syyseurat olivat äskettäin olleet pahimmillaan ja meidän täytyi tehdä 50 km. kierros soiden ja rämeiden ympäri. Översti määräsi kuormaston menemään lyhintä tietä sille puolelle missä pieni vihollisjoukko nyt vielä oli ja käski ottaa ruokaa vain yhdeksi päiväksi koska seuraavana päivänä tapaamme heti kuormaston, karkoitettuaamme vihollisjoukon.

No niin! Puolityön aikana lähdimme liikkeelle huo-

noa metsäit'etä myöten. Aamulla se loppui — ja sitten saimme marssia koko päivän metsiä ja uppoavia rämeitä myöten. Syyspäivän hämärtyessä pääsimme vihdoin perille mirkin: ja ihan loppuunväsyneinä; kalkki eväät oli syöty viime lävähdyspaikassa ja nälkäkin alkoi jo tuntua.

Mutta översti määräsi meidät hyökkäämään, ja me tietysti tottelimme. Mutta viholliset olivat ehtineet kalvaa syvät juoksuhaudat, kuularuiskut alkoivat soida, ja ainoa tulos oli, että joukkomme hupeni puoleen.

Översti kiroili kauheasti ja määräsi, että vielä ensi yön aikana on kalvettava juoksuhaudat ja huomenna karkoitettava viholliset vaikka miten!

Minäkin olin niin väsynyt, etten tahtonut pystyä pyösyä, saappaamme olivat täynnä reikiä ja kun päivällä oli kulettu suuren suoalueen halki, eikä sitten illalla saa tehdä tulta niin arvaat kai minkälaisessa tilassa olimme sinä yönä.

Aamu'ja meillä tosin oli jonkunlaiset juoksuhaudat, mutta nälkä oli kiihtynyt moninkertaiseksi. Sitten saimme levähtää vuorotellen — ja illaksi määrättiin taas hyökkäys.

Ilta tuli — ja taas lakasi vihollisen kuularuiskutuli armottomasti rivijämme. Eikä meidän kuularuiskumme voineet mitään piilossa oleville vihollisille. En tiedä miten se yö kului, se tuntui loppumattomalta kidutuksesta — koko yön värisimme vilusta niin että hampaat suussa kallsivat. Mutta loppui se sentään vihdoin.

Nyt olemme olleet lähes kaksi vuorokautta syömättä sellaisissa olosuhteissa ja nälkä oli vähitellen kiihtynyt aivan sietämättömäksi. Överstin esitimme sävyileästi, että översti lähettäisi miehiä hakemaan edes hiukan ruokaa jostakin. Mutta översti ärjäsi raivokkaasti, ettei sellainen tule kysymyseenkään! Hän on saanut käskyn vallata tämän paikan ja se valloitetaan! Ruokaa saadaan miten paljo tahansa heti kun nuo muutamat miehet on karkoitettu, koska kuormaasto jo odottaa edessäpäin. Illalla sen täytyy tapahtua. Lopuksi viskasi hän muutamia voimakkaita sanoja pelkureista ja velvollisuudentuntoa vailla olevista lurjuksista.

Kyllä se päivä oli pitkä! Synkinä ja toivottomina istuimme me juoksuhaudoissa. Miltei yhtämittaa värisimme kuin vilutauteiset ja nälkä tuntui kalvavan sisäilyksiä aivan kuin kiukkuiset madot — emme olleet ehtineet vielä puuttua.

Kukaan ei puhunut sanaakaan; jokaista painoi raskaana taak'ana se että vieläkin pitäisi lähteä suoraan kuoleman ovelle — ja vielä tällaisessa tilassa. Iltapäivällä satoi jääkyimää tiikusadetta, sitten se karkeni tuulen kiil-

tyesää nyrskyksi — ja taas olivat repaleemme ruumista myöten niin määrät kuin vedestä voi tulla.

Ja sellaisina meidän taas komennettiin hyökkäykseen.

Se on minua vieläkin kuin unta. Olin niin jäykistynyt, etten luullut lainkaan pääseväni liikkeelle. Sen myöskin muistan, että aloin ankarasti huohottaa, horjuin ja olin vähällä kaatua. Ja silloin yhtyi vesisateeseen kuularuiskuun teräsnyrsky, näin miten tovereita kaatui ympärilläni — ja samassa kaaduin itse... Luulin saaneeni kuolettavan kuulan, ja odotin loppua — mutta lopulta ymmärsin, että olin kompastunut heikkoudesta. Edessäni olevat ruumit suojeilivat minua ja kun näin tovereitteni kiireihtävän takaisin niin yhdyin heihin.

Silinä me taas istuimme juoksuhaudassa, jonka pohja oli muuttunut vesiojaksi; jalkoja palelti tavattomasti, ja sade pölsäsi kasvojamme. Kalkki huohotimme niin raskaasti kuin oltimme peninkulmia paenneet henkemme edestä — me olimme niin loppuun menehtyneitä.

Kuin unessa tunain kylmän hien virtaavan kasvojeni myöden ja samalla epämääräisellä tunteella kuul'ni jonkun toverin sanovan selvään, että nyt on korkeintaan sata miestä jäljellä. Samoin kuuntelin miten vesimyrskyn mukana tuli helkko hälyhuuto, valkeroinva valitus ja muutama kerran kuulin oudon äänen, joka muistutti jonkun suuren eläimen kuolonkoraHDusta. Vihdoin ymmärsin sen syntyvän siitä, kun lävistetyin keuhkoin koettaa huutaa ja veri tukehduttaa sen koraHDaksi.

Minä kuuntelin noita ääniä kuin unessa, tai ni'nkun kaulaista nhytelmää; vieläpä kuvittelin näkeväni, miten he kauhaat haavat verta vuotaen, kömpien nellinryöm'n eteenpäin... heikkenevat... valpuvat valittaen maahan. Ja joku voimakas, ponnistaa viimeiset voimansa, nousee selkomaan alkoon huutaa; mutta paksu verisu'nhku vaan purskaha'aa... kauas... hän tukehtuu, kaatuu hainmasta purren... Ja ne olivat minun tovereitani; senkin hämäästi käsitin, että he saavat kuolla avunpuutteeseen, eillä jo ellen oli käytetty kaikki tarpeet ja kuormasto oli vihollisten takana. Me olimme kärsineet niin paljon, ettemme käsittäneet mitään oikeen selvästi...

HavaHDuin tylyistä tilastani siihen, että aloin taas vävistä viilusta ja kun ruumiini oli ollut hiestä märkä, tuntui tuulenpuu'ka puhaltavan koko ruumiini lävitse. Nyt vasta huomaisin senk'n, että sade oli muuttunut jäädikkö-sateeksi ja määrät repaleemme olivat ohuen jääkuoren peitossa.

Vihdoin taukosi sade. Ankaru tuuli hajotti pilvet kunni kiukkuinen köira lammastauman, ja lopulta jäi kokonaan pois ja tähdet alkoivat vilkkua taivaalta. — Tuli pakkanen ja kun ei tuuli tauonnut, tuntui se moninkertai-

selta. Ja niin me istuimme yhdessä mykkyrässä, äänettöminä, värisevinä.

Puolityn jälkeen tulkosi tuuli, mutta samalla ilmestyi tilalle karvas kaasulinen sumu. Vaan silloin puhalsi tuuh hiukan ja tukehduttava sumu leyhähti — aivan kuin heihin olisi sattunut jonkun ylluonnollisen hirviön myrkyllinen hyytävä hengähdys.

Pakkakanen kiihtyi yhä ja kun olimme ruumista myöden vesimäret, jäätyivät reipaleiset vaatteemme koviksi kuin rautapelti...

Oi sitä yötä! Me olimme paljon kärsineet, mutta ei kenkään ollut vielä sellaista kokenut. Olen minäkin haavoittunut ja kärsinyt täällä. S'nä muistat käsivarteni murskaantui tehtaassa, — mutta vaikka ne kaikki olisivat sattuneet yhtäaikaan, niin ne olisivat sittenkin olleet lapsen leikkiä tuon pyöristyttyään, tuskallisen vilun rinnalla... Tuskallista oli silloin kuin ruumis väräisi niin, ettei voinut lausua ainoaakaan sanaa. Mutta vielä kauheampaa oli kun ei enää väräisyt, ruumis tuntui jähmettyneen, jäätyneen, kieli ei enään taipunut. Jospa olisi ollut hiukan kylmempi, n'än olisi todella jähmettynyt, tuskat vähitellen taivonneet — sitten nukkuen läksi! Mutta nyt se oli kohtuullinen aiheuttamaan melle helvetin tuskat...

Ja kälteen alkaa tuntui nälkä viiltelevän sisälmyksiä, kylmyys yhtämittaa lisääntyviin — ja tuo epämääräinen tuska kiihtyi yhä kauheammaksi.

Sitä tuskaa on mahdollon kuvata, joskus saattoi jalkojen kirvely tuntua eniten, sitten huumasi päätä ja hetken kuluttua saattoi sydänkin kouristaa niin tuskallisesti, ettei voinut hengittää. Toisinaan taas alkoi oksettaa ja kun vatsa oli tyhjä tuntui sekin niin tuskalliselta, etten minä ennen voinut sellaista kuvitella ja yökätyksen loputtua olin minä niin heikko ja nääntynyt kuin jos olisiin kuukausia maannut sairausvuoteessa... Ja ilman sekunninkaan viikkauksia jokin salaperäinen kylmä tuska — niin kiduttava, ettei luule kestävinkään enää...

Tietäessään ettei voi saada hetkeksikään helpoitusta vaikuttaa omituisen sekoittavasti. Käytyä ajasta häipyy kokonaan ja pelottavana kuin peto, joka pensaasta loikkaa uhrinsa kurkkeen, lensi aivoihin ajatus: yö ei loppu enää milloinkaan. Ja vähitellen alkoivat muistot ja ajatuksetkin häipyä... En muistanut enää kotia, äitiä, telttä... Kairi kaukaisena unennäköinä muistan tolkkuttomasti ruokolleeni kuulemaa... Tuo hyydyttävä tuska oli ainoa tunne — kuulema ainoa toivo... Muistelen, että viimeiseksi kootin epätoivoisesti muodostaa sanoja: lankalkkisuus — tämä on siis lankalkkisuus...

En ymmärrä miten se yö vihdoin loppui. Minä en nukkunut, enkä ollut hereillä — koko yö oli kulunut luultavasti siten, että olin nukkumaisillani ja samassa heräsin tuohon kalvavaan tuskaan ja ainoa käsitys, joka vielä oli aivoissani, oli se, että oli eläinää kuolemankin jälkeen ja minut oli paiskattu kitumaan jonnekin haudan pimeään, läiseen syvyyteen...

Mutta sitten olin tuntevinani kasvoillani kylmää tuulta, kuulla ääniä, valkerrusta ja tuskallista voihtetta — ja tuska tuntui taas kiihtyvän...

Ja taas häipyi kaikki olemattomaksi.

Niin hitaasti kuin potilaa herää pitkistä kloroforminesta, olin minäkin selävassa horrostilassa. Koetin herätä, liikuttaa itseäni, mutta kului luultavasti monta tuntia, enkä vain faksanut. Silloin tunsin jonkun ravistavan käsivarrestani ja nyt vasta tulii täyteen tajuntaan — ja ymmärsin, muistin kaikki! Siis vieläkin täällä!

Harmaasta hämärästä valkeni parhailiaan syysaamu. Se tuntui niin peloittavan kylmältä ja kolkolta kuin kuoleman sanansäattäjä. Suoraan ylöspäin katsoen näki sinisen talvaan, mutta alempana selsoi läpinäkymättömänä muurina keltaisenharmaa huuru — aivankuin suunnattoman sakea myrkkyykaasu-pilvi.

En tiedä miten kauan olin taas ollut tuossa omituisessa horrostilassa, mutta avatessani silmäni näin sumun miltel kokonaan hälvenneen jo alhaalta ja talvaan rannalla näkyi punertava juova... Minua hämmästytti tuo näky. Nouseeko siis todellakin aurinko...? Minä katselin yhtämättä miten talvaanranta vähitellen kirkastui, ja sitten nousi aurinkon syrjä sumun takaa punaisena ja kylmänä — aivankuin hirmuisen suuri veripunainen silmä olisi sieltä salaa kurkistanut, kohoutunut kavalasti yhä yleemmäksi... Mutta ehtiesitän korkeammalle se hajotti viimeisetkin sumujoukot pakosalle. Ilma lämpeni hiukan, meikin tinnimme hiukan eljyvämme. Vilu ei taonnut, mutta vaimme edes toisillemme lausua jonkun sanan.

Nyt kuului kentältä haavoittuneiden voihtke ja valitus. Tai oikeastaan olin kuullut sen koko aamun, mutta en voinut kästtää, antaa sille pienintäkään huomiota. Mutta on nykyäin tuntenut sellaista shäliä kuin ennen. Sellaiseksi oli tuo kidutus minut turruttanut.

Vierustoverini, samu suutari, joka asui viereisen talon kellarikerroksessa, ei ollut liikahtanut kertaakaan. Puhuttelin häntä, mutta en saanut vastausta.

Minä miltel peljätöin katshtaessani häneen — luulin ensin että hän oli kuollut. Lasittuneet silmät tuijottivat suoraan eteenpäin niin kuin hän ei olisi nähnyt eikä kuullut mitään — ne muistuttivat kuolleen silmiä... Ja katshtaessani noihin laihoihin harmaankalpeihin kasvoihin,

tuntui miunusta aivan kuin olisin katsellut kuollutta ruumista...

Valvoin ojensin käteni ja ravistin häntä olkapäältä. Vihdoin hän käänsi hitaasti päätään ja hänen leukansa alkoi väristä niin kuin hän olisi koettanut sanoa jotain. Mutta hän ei voinut. — ja hän antoi päänsä vaipua rinnalle, ikään kuin olisi pitänyt kaiken puhumisen jo tarpeettomana.

Ja juuri silloin näin allupseeriemme tulevan tärkeän näköisenä, hajautuvan, ja meidän allupseerimme otti paperilapun taskustaan ja luki harvaan ja juhlallisesti: — Näin kuuluu Överstin käsky: "Täsmälleen kello kymmeneltä täytyy jokaisen olla valmis — silloin alkaa hyökkäys."

Syntyi kuoleman hiljaisuus — aivankuin olisi räjähtänyt myrkyllinen pommii, pökerryttäen jokaisen liikkumattomaksi, liinettömäksi. — "Ymmärrätekö?" — kysyi allupseeri.

Vieläkään ei kukaan puhunut. Tuo käsky vaikutti niin järkyttävällä voimalla — ja samoin se näkyi kookeneen kaikkiin. Monen kasvat näyttivät aivan kuin mielettömiltä.

Me olimme kärsineet niin hirveän paljon, me olimme kärsineet kaikki nurkumatta, mutta tämä oli jotain hirvuisia — se oli liikaa. Yhtäkkiä puuskahti joka puolelta epätoivoista, aivankuin jähmettyneitä ääniä:

- Ei on'is!
- Se on liikaa!
- Minä en lähde tästä!...
- En voi jäsentäni liikuttaa!...
- Ei, ei! Ei mennä!
- Kyllä minä sanon!

Jostakin edempää kuului käheä, mielenliikutuksesta vapiseva ääni:

— "Veljet! Mitä tämä oikeen on? — Saadaanko meitä teurastaa ihan kuin karjaa...! Mitä teemme... lähdemmekö me vieläkin...?"

— Oi, ei, ei! — kuului pitkin juoksuhaudaa miesten käheitä huutoja

Taas kuului joitakin päättäviä kiihkeitä huutoja. Vierustoverini ei nytkään kuuntänyt päätään. Ravistin häntä taas olkapäältä ja kysyin miten hän voi. Hän rytki ja koetti pitkän aikaa puhua jotain ja vihdoin hän onnistui äännettömästi kähiseämään: "Jalkani eivät liiku... reumatismi... kokonaan jähmettyneet..."

Kello neljännestä vaille kymmenen, läheni översti muutamien upseerien seurassa — aivankuin tavallisella tarkastuskäynnillä. Ja samassa hän kuin sivumennen

huomautti: — "Käe niin, oletteko nyt valmistautuneet hyökkäykseen? Se on aika heti."

Kuol-man hiljaisuus. Kalpeat kasvot muuttuivat vielä synkemmiksi ja katseet kääntyivät maahan. Överstin katse lūkui tutkivasti mieheitä toiseen ja sitten ärjäsi tuimasti: "Minä kysyin, oletteko valmiit?"

Kuului muutamia rykäisyä ja eräs keski-ikäinen parakas mies alkoi äkästi, vapisevalla äänellä: —

"Herra översti! Eilö herra översti lähettäisi hakemaan edes hiukan syttävää... me olemme kaikki ihan lopussa... Kun seis hiukan äänitellä niin tuota... Kun niillä on kuularuiskut... niin emme niille mitään voi, ja..."

Hän lopetti sekavan puheensa, ikäänkuin ei enempää muistaisi, ja kaikkialta juoksuhaudoista kuului kähiseviä hyväksyviä huutoja.

Muutamissa huudoissa kuvastui katkeruus ja päättäväisyys, joka saattoi överstin ensin ymmäille, sitten raivoon. Hän oli nimä päivät muutenkin ollut hermostunut tehtävänsä epäonnistumisen tähden... Ja tulisiko nyt vielä tuollainen, veisi lopunkin toivon?

— Mitä, mitä sinä sanot...? — toisti hän tulkittomasti ja sitten harjasi ankarasti: "Uuskallatko sinä tulla neuvomaan minua! Koira! Sinä et siis enää tiedä, että minä olen tämän joukon päällikkö... Siellä on kourallinen miehiä ja niitä pelätessänne ette tekisi velvollisuuttanne päällikköä ja isänmaata kohtaan!"

Ja kun hän hetkeksi vaiken, etsiäkseen sopivimmat sanat, kuului äskelsen puhujan liikutettu, miitel rukoileva ääni: "Mutta kun me emme enää jaksa... kun emme ole..."

— Vait! nyt puhun minä! Ja minä sanon ettette saa ruuan muruakaan ennenkuin kannas on vallotettu. Siellä odottaa kuormasto ja siellä saatte syödä vaikka kuollaaksikin itsenne!

Mutta hänen röyhkeä äänensä herätti kidutettujen miesten mielissä katkeruuden ilmielikkäin ja kaikkialta kuului päättäviä, epätoivoisia huutoja:

— Emme voi lähteä tällaisina!

— Kyllä meidän ensin ruokaa täytyy saada!

— Emme jaksa kulkea!

— En voi nousta!

— Ja kukaan!...

Överstin äännehtell uhkaavasti sinne tänne kuni suuri pöttö jota pikku lintu ehdistävät. Ja näinkuin hänen ajatuksensa tuntien kuusi joku lujalla äänellä: — Me olemme kaikki samaa mieltä!

Överstin ihavat kasvot kalpenivat; hän kähisi uhkaavasti ja pahaenteisesti: — Vai niin! Vai niin! No kyllä minä ojetan...

Hän lähti kiivaasti telttiinsä ja upseerit seurasivat häntä.

Sotilaat eivät puhuneet mitään. Kyyröttivät vain kurasessa juoksuhaudassa. Ja ainoa ääni joka häiritsevi hiljaisuutta kuului kentältä; se oli haavoittuneiden heikko, haakea valitus...

Neuvottelu överstin teltissä kesti verrattain kauan. Lähimpänä olevat sotilaat kuullivat sieltä kiivasta, hiljittyny väittelyä, mutta sanoja ei erottanut.

Vihdoin upseerit tulivat ulos hajaantuen paikoilleen. Vain eräs nuori luutnantti poistui metsää kohti; sieltä kuului heti yksinäinen laukaus ja hänet löydettiin sieltä pää kuulan lävistämänä...

Tuo oli hieman omituista — ja minulla oli ikäänkuin aavistus jostakin pahasta. Mutta me olimme ilian paljon kärsineitä, voidaksemme hautoa arveluita.

Kuului vihellys ja ennenkuin me huomasimme mistä on kysymys, seisoi joku'sessa juoksuhaudan kulmauksessa upseeri, pidellen kuularuuskun perää — valmiina laikaamaan puhtaaksi oman osansa...

Överssin lähdessä oli mauseripistooli kun hän huusi ankaralla, voitonriemuisella äänellä: — Te aloitte kapinoida. Kuulkaa nyt onis tarkkaan mitä sanon! Minä olen tämän joukon päällikkö, ja minä käsken teidän hyökkäämään! Tämä kannas täytyy valloittaa — jos te seisahdutte, olemme pakotetut käyttämään noita! Ja minä vannon kunniani kautta, että jokaisen ken ei käskystäni nouse ylös juoksuhaudasta, ammun paikalle! — Hyökkäykseen — mars!

Tuskallinen hiljaisuus. Miehet katselivat toisiaan onnettonina. Minusta tuntui mahdottomalta, että tämä olisi totta... Enkä monet ajattelivat niin koskei kukaan liikhtanut...

Överstin kasvot tummenivat raivosta ja hän huusi kaikkiin voimin:

— Mitä! kuulitteko te! Minä lasen vielä kolmeen ja ken ei siihen menessä ole ylhäällä, se kuolee. Yks!

Me käsitimme, että olimme täysin avuttomina heidän vallassaan — ja se aiheutti niin tuskallisen tunteen, etten ennen sitäkään ollut kokenut. Muttemme vieläkään nousseet

— Kake! — kajahti överstin ääni niin kummallisen koleana, ettei se tuntunut ihmisenäneltä.

Kaikk'in voimin ponnistaen pääsin seisomaan ja sitten koetinme kavuta ylös juoksuhaudan reunaan — aivankuin pakkasen jäykistämät kärpäset koettavat kiivetä ylös ik-

kunaruutua. Ja niinkuin ne putoavat kerran toisensa jälkehen, yrittäen uudelleen, samoin putoimme mekin ja yritimme uudelleen. Sillä kylminä ja terävinä kuni pilkan leikut kajahtell takanamme taukoamatta: Ylös! Mars! — Ja aina kun joku putosi liian monta kertaa, marssi översti sinne ja veti pistoolinsa viireeseen... Vain yksi ei ollut liikahtanut; vierustoverini.

Översti oli juoksuhaudan toisessa päässä huomatesaan vierustoverini, joka vieläkin istui juoksuhaudassa. Hän läheli uhkaavana kuin ukkospilvi — ja sitten näin sellaista, joka ei koskaan katoa mielestä...

Översti tuli aivan lähelle ja raivokkaasti kähisi:

— Kirottu laiskuri! Kuulltko käskyni! Ylös! Mars! Ylös!

Kapinointisija käänsi sinertävät surkeat kasvonsa överstia kohden ja kuiskasi idheästi ja katkonaisesti:

— Jalkani ovat jäykistyneet... En saa niitä liikkumaan... viihääkään... reumatismi...

— Vai et tottele? Vai niin... vai niin...? — matki översti valaperäisellä uhkalla ja hänen silmissään kiilui julma tuli ja siten tapahtui kummallista...

Vierustoverini, tuon köyhän suutarin, kasvoissa näin ennen hänen kuolemaansa sellaista, mikä saattoi elämäni toiselle puolelle.

Hän näki, että översti hänet heti ampuu ja koko entinen elämä näytti romahtavan. Aina nöyrä, kuullainen — ja siltäkin oman kansan mies tappaa hänet täysin vapaasti ja jäniksikään saa ampua vain määrättyinä aikoina vuokratulta maalta... Hänen kasvoillaan kuvastui ensin hämmästyks — katumus — ja nyt niin hirvittävä tuska, etten koskaan ole nähnyt sellaista ihmiskasvoilla... Kuideska: pientä kalpeata orporaukku... pieni poikasi...

Hän kuiskasi tuon yhden sanan, näkee överstin ja tuska vaihtuu raivoksi. Hänen elämänsä hirveät kärsimykset: välähtävät parissa sekunnissa hänen silmiensä eteen... Taas hän kuulee murhaajansa inhottavan äänen ärjyvän jotain hänelle ja nuo pitkät kärsimykset pusertuvat yhtäkkiä horjaksi, mielettömäksi raivoksi. Palavin silmin tuljotti hän hetken överstia — ja hänen sanansa sattuivat lämmän rintaan kuni suuret paiskatut kivet kun hän hirveällä äänellä huusi:

— Kirottu murhaaja! Ammu pian! Kai sinun kunniasi sen vaatii — vaikkei se vaadi sinua hyökkäykseen vihollista vastaan! Ammu...

— Vaiti... vaiti! — ähkyi översti käheästi keskeyttäen. Mutta toverin kasvot näyttivät väintyvän jonkinlaiseen nauruun kun hän jatkoi murhaavalla lvalalla:

— Ammu pian! Nyt saat ehkä sattumaankin! Voit

sitten kerskua edes yhdestä urhotyöstä, saat ehkä ritari-merkin, kunniaa ... Ammu siis pian ... murhaaja!

Ja sitten hän sulki silmänsä kuni vanha hevonen, joka illan suuren kuorman edessä on nääntyneenä kaatunut tielle ... ja odottaa kuoliniskua ...

Suutarin käytös saattoi överstin ensin ymmälle; hän ei oikeen ymmärtänyt mitä piti tehdä. Mutta sitten hänen kasvonsa kylmeni ja hänen suustaan kajahti kylmänä ja koleana kuni kivääriinikaus:

— Kaks! — kajahti överstin kolkko kummallinen ääni.

Helvetissä ei koskaan voi olla niin hirmuista hetkeä. Kaikki me tunsimme hänet. Monet olivat juuri tolasapäivänä lukeneet hänen valtuonsa lähettämän kirjeen, josta kävi ilmi että hän oli ollut jo kahdeksan päivää syömättä — ja isäntä uhkaa häntä. Odottavat isää, sitten olisi kaikki hyvin. Useimpien mielessä oli vielä kuva miten tuo köyhä suutari oli häneittävästi nyyhkyttänyt katsellessaan kirjettä ... Ja nyt tähtäsi häntä oma översti.

Tuusin vihavaunin häntä, noita kaikkia upseereita tuhat kertaa enemmän kuin vihollista.

Jokaisen kasvolla kuvastui hurja, voimaton viha, kurkistamme kohosi kumma murina — niinkuin nälkäinen kolparavi olisi murissut... Mutta upseerit kumaroutuivat tähtäämään ja murinamme taukosi...

— Kolme! — kiljasi översti korkealla, pingotetulla äänellä, ja sitten kajahti mauserpistoolin terävä laukaus...

Nääntyneen toverini pää retkahti rinnalle, lakki putosi — ja töriäinen pää paljastui — niinkuin kuolema olisi kumartanut poljastanut piänsä nähdeksään noutajansa... Ja minä muistin taas hänen kalpeat, odottavat pienokaisensa...

— Nyt eteenpäin! Mars! — huusi översti kaikin voimin, ojentaan pistoolinsa meitä kohden.

Viholliset oli nähtävästi ymmärtäneet mitä meillä tapahtui ja ehkä uteliaisuudesta antaneet meidän seistä rauhassa. Eivätkä he ampuneet vielä sittenkään, kun me hiljaa horjuillen lähdimme astelemaan heitä kohden.

— Nopcammin! — kuului takaapäin överstin terävä ääni, mutta vahtimme ei parantunut vähääkään. Minäkin tunsin jokojeni horjuvan kuin juopuneen.

Heitin mielessäni hyvästit äidille ja tälle täällä — odotin vain, milloin kuolema tulisi antamaan viimeisen vapahtuksen... Mutta kaikki oli niin kummallisen hämmästyttävää ja sekavaa — niinkuin todellakin olisi ollut humalassa...

Kompartin johonkin esineeseen — ja samalla kuulin vieressäni helkon volkkauksen — ja nyt vasta hämmästyksellä muistin haavoittuneet... Mutta minä nousin koneellisesti ja lähdin niinkuin asia ei olisi lainkaan minua koskenut...

Vihollinen antoi meidän tulla okalanka-aitoihin asti, ampumatta laukaustaakaan.

Tylysti katselin miten sapörösaastoon kuuluvat miehet lähenivät siroja; mutta ensimmäisen miehen käsiä kimpooi saakset ja hän valpui maahan vihlovasti kiljaitaan ...

Kukaan ei ollut voinut aavistaa, että viholliset olisivat täällä kääneet sähkövirtaa okalankoihin — ja nyt tapahtui yksi sodan onnituisuuksista. Me odotimme tykki- tai kuularuiskutulta, me olimme varustautuneet siihen — mutta tuota yksinäistä kiljaisua eivät hermomme kestäneet. Ja kun vihollisen kuularuiskut heti sen jälkeen alkoivat säristä, niin luulen että kaikki tunsimme hillitöntä kauhua ... Parikymmentä miestä lähti toikuttomasti kädet kohotettuna juoksemaan omia juoksuautoja kohden... Minäkin kuulin muutamia huutoja:

- Älkää ampuko!
- Älkää ampuko!
- Olemme omia miehiä ...
- Omia omia...

Silloin tapahtui se, joka pysyy mielessä ikuisesti kuin inhoittava polttorupi kaivoissa: omat kuularuiskut alkoivat toimia

Meidän joukkomme kaatui miltei yhtäkaa — niinkuin suuri viikate olisi hirveällä sivalluksella iskenyt heidän säärensä poikki... Se sattui minunkin nilkkoihin — kaaduin ..

Kainkkin tuntui kamalan sekavalta. Mitään ymmärtämättä koitin viimeisin voimin nousta seisomaan ja kohotin käteni huutaen kuin mielipuoli; silloin tuntui minusta, että aloin valpua maan sisään, koetin levittää käsiäni, tarttua jonnekin — huusin — kaikki turhaan — jokin lyijyraskas painoi minua hirveällä voimalla ja maa vierä yllitseni ja kaikki pimeni. Ja vihollinen lakkautti tulensa heti, kun meidän puolella alkoi räätällivät kai, että kyllä ne itsekin ampuvat miehensä.

Sen päivän mekään sinä kentällä, mutta luulen että suurimman osan siitä viruin tiedottomana... Sen käsitin että viholliset illalla kantoivat minut pois ...

Kun minä luuden päivän kuluttua tulin täysin tuntoih'ni, huomasin olevani vihollisten sairashuoneessa — ja molemmat jalkani oli leikattu pois. Niitä oli alkanut vaivata verenmyrkytys...

Se oli ainoa lohdutus, ettei tarvinnut nähdä omia upseereita — minusta tuntui aivan kuin olisin kuollut vihasta.

Maailma tienhaarassa

Kolme vuotta kestäneen läpitunkemattoman yön jälkeen alkaa päivä sarastaa.

Vuosi 1917 on maailmansodan murtumisen vuosi. Se on myös kapitalistisen järjestelmän murtumisen vuosi.

Moni ennen maailmansotaa tekemämme ennakkolaskelma osottautui harhaanjohtavaksi. Me ala-arvioimme kapitalistisen yhteiskunnan elinvoimaa. Me otaksuimme, että se ei voisi kolmea kuukautta enempää kestää maailmansodan synnyttämiä taloudellisia voimanponnistuksia ja sotakanalle järjestymisen tuottamaa taloudellista sekasortoa. Me olemme nähneet sen kestäneen yli kolme vuotta. Me kuvittelimme kansojen kansainvälisen yhteisymmärryksen kehittyneen jo sille pisteelle, joka ei salli kamalaa veljesmurhaa kansojen kesken viimeiseen veripisaraan asti. Me saimme oppia, että porvarillisen yhteiskuntajärjestyksen ideologialla vielä oli voimakkaita juuria kansojen mielessä. Kansallisuushenki osottautui voimakkaammaksi kuin kansainvälisyyden henki. Kapitalistinen yhteiskunta ei vielä ollut ehtinyt kehittää täyteen voimaan kansainvälisyshengen ta-

loudellisia perusteita. Optimistisissa laskuissamme me unohdimme sen tosiasian, että taloudellisten olojen iuoman maailmankäsitysten muuttumisen nopeus aina on hitaampikin kuin taloudellisen kehityksen kulku. Me erehdyimme arvioidessamme työväen järjestyneen kansainvälisen luokkasolidarisuuden voimaa. Me saimme suruksemme ja pettymykseksemme nähdä, että kun työläisten eteen äkkiä tuli valinta porvariluokan kansallisten etujen ja työväenluokan kansainvälisten etujen välillä, ja vallanpitäjän rautakoura kielsi työläisiltä tilaisuuden tyyneesti yhdessä harkita asemaa löytääkseen sotakiivohetuksen takana piilevät pohjavoimat, niin kansainvälinen luokkasolidarisuus väistyi kansalliskiihkon ja "isänmaallisuuden" tieltä, — pakoittaen eri maitten sosialistejakin polvistumaan niiden voimien edessä, joita he vielä muutama päivä aikaisemmin selvästi näkivät ihmiskunnan pahimpina vihollisina.

Ja riin me jouduimme kolmen vuoden yöhön, epätoivoon, sekasortoon. Voimattomina saimme katsella kun kaupunkien ja kylien raunioitten välissä maassa makasi meidän toivomme, uskomme, koko eämänkäsityksemme. Vihollisemme riemuitsivat ja ilkkuivat meitä. Monet joukkojemme sotureista liittyivät ilkkujain joukkoon. Sosialismin tulevaisuuden toivo on murskattu, — sanottiin. Sanotaanko vieläkin?

*

Me erehdyimme laskuissa. Mutta vain osassa laskujamme. Me otaksuimme kapitalistisen järjestelmän murtuvan jo maailmansodan uhan edessä tahi korkeintaan kolme kuukautta kestävän maailmansodan kautta. Me arvioimme tätä aikaa liian lyhyeksi. Muussa suhteessa me emme erehtyneet. Yli kolme vuotta seisoivat rahavallan vallit pystyssä. Mutta nyt ne alkavat murtua. Ja ne murtuvat juuri niiden voimien pakosta, juuri niistä

syistä, joista ennustimme. Murtuminen tapahtuu ihmeteltävän tarkasti juuri sillä tavalla kuin odotimme. Sota on, joskin vähän hitaammin kuin laskimme. manannut esille juuri niitä voimia, joilta odotimme pelastusta maailmalle. Näitten voimien jyrinä nyt pauhaa äänekkäämmin kuin sotarintaman tykkien kiljunta. Päivämme nousee. Vanhan järjestelmän pohja horjuu. Orjajoukot kerääntyvät taistohon. Vielä muutama hetki, vielä vähän ponnistusta, vielä hiukan aikaa hedelmän kypsymiselle ja voitto meidän on! Maailma on tienhaarassa ja kääntyy tielle, johon tykkejä ja dynamiittia voimakkaampi taloudellinen välttämättömyys sitä ohjaa. Työväenluokka päättävästi ryhtyy kulun johtajaksi, jättäen tienoheen kansojen verellä tahratut entiset johtajat.

*

Mitä odotimme maailmansodalta, jos sellainen puhkeaisi vastoin työläisten rauhanponnistuksia?

Odotimme sodan kustannusten nousevan niin suunnattomiksi, että niiden peittämiseksi ei riittäisi yksityiskapitalistinen finanssijärjestelmä.

Odotimme velkataakkojen kohoamista niin korkealle, että mikään valtio erikseen tahi kaikki yhdessä ei pystyisi niitä takaisin suorittamaan, vaan että valtiot jo tämänkin syyn vuoksi pakotuisivat kansainväliseen yhteistalouteen, sodan vaurioitten yhteiseen peittämiseen. Tahi jos yrittettäisiin suorittaa niitä velkoja, kuten ennenkin, työtätekevien luokkien hieillä ja verellä, niin yksin tämän pelko löisi työväenluokan eteen sellaisen orjuutuksen vaaran, että sen edessä murtuisivat kaikki siteet, jotka kiinnittävät työläisiä nykyiseen järjestelmään.

Odotimme uudenaikaisen sotatekniikan vaativan niin hirveitä määriä sotatarpeita, että kapitalistinen tuotantjärjestelmä ei voisi sitä tuottaa uhraamatta yksityiskapitalismin tärkeimpiä perus-

teita, — siirtymättä hätävarana yhteiskunnalliseen kontrolliin ja tuotantoon, josta olisi enää mahdotonta palata takaisin tehottoomaan yksityiskapitalismiin.

Me odotimme, että vallanpitäjät itsetunnustamassaan vararikossaan pakottuisivat turvautumaan ei vain työäisjoukkojen taloudellisiin periaatteisiin, vaan tahtoen tahi tahtomattaan jättämään yhä suuremman osan asioitten johdosta työläisten käsiin.

Ja vihdoin, — me odotimme, että kapitalistisen järjestelmän paljastunut kurjuus, tehottomuus, raakalaisuus, sen tuottamat kärsimykset, kuolema ja sekasorto, sytyttäisivät toiminnan kipinän työn taakan kantavassa köyhälistössä. Me odotimme sen huutoa: "Riittää jo!" Me odotimme sen sanovan: "Teidät on punnittu ja köykäiseksi havaittu! Astukaa tieltä pois! Me otamme ohjaket käsiimme!"

Me odotimme kansanvallan nousua, — vallankumouksia, — rauhallisia siellä missä vallanpitäjien moraalinen ja taloudellinen heikkeneminen pudottaisi vallankumousvoiton kypsänä hedelmänä työväenluokan käsiin, tahi siellä missä vallanpitäjät itse olisivat kyllin kaukonäköisiä alistumaan välttämättömyyteen, — ja myrskyisiä vallankumouksia muualla.

Tätä kaikkea odotimme. Tämän kaiken näemme nyt tapahtuvan silmiemme edessä.

*

Aikoja sitten olemme astuneet sen pisteen yli, missä kapitalistisen pankkijärjestelmän tavalliset keinot riittäisivät rahastamaan sotaa. Tähän mennessä on sodan kustannukset nousseet yhteensä noin 160,000 miljoonaan dollariin. Tämä summa on kuusi kertaa suurempi kuin maailman kaikkien valtioiden valtiovelka ennen sotaa. Se edustaa lähes neljännän osan maailman koko kansallis-

omaisuudesta. Se on noin kaksi kolmatta osaa koko maailman vuotuisista tuloista. Se on monta kertaa suurempi kuin maailman liikkuvat rahat ja liikkuva pääoma yleensä.

Vaikka sotaa on rahastettu näennäisesti kapitalistisen finanssijärjestelmän mukaisilla keinoilla, niin itse asiassa on se käynyt päinsä vain sen kautta, että kunkin maan — Amerikkaa toistaiseksi lukuunottamatta — tuotantovoimat on jostensakin kommunistisesti takavarikoitu sotataroituksiin. Jos jätämme sivuun kaikki rahalliset nimitykset ja termit, niin on asia hyvin yksinkertainen. Jokaisessa maassa tuotetaan eri keinoilla vissi määrä tavaroita. Siitä otetaan sotatarpeisiin, niin paljon kun siihen vaaditaan, — kaksi kolmatta osaa kaikesta. Jällelle jääneellä kolmanneksella saa kansa tulla toimeen kuten voi. Niin kauvan kun kukin sotiva ryhmä voi itse tuottaa ja muualta saada niin paljon tuotteita, että kulutettuaan sotaan mitä siihen tarvitaan ihmisille jää sen verran että he eivät kuole nälkään, niin sota voi jatkua taloudellisiin edellytyksiin nähden. Mutta tässä tuleekin eteemme tärkeä puoli: miten maksetaan näistä tarpeista? Vastaus on, että niistä ei makseta mitään, — ainoastaan luvataan maksaa. Ennen Amerikan yhtymistä sotaan koetettiin osapuulleen noudattaa sitä kapitalistisen rahatalouden ehtoa, että Amerikan saatavien vastineeksi siirrettiin tänne vastaava määrä kultaa. Mutta tämän vuoden alkuun mennessä oli suurin osa Europan kullasta jo siirtynyt tänne. Lähestyttiin sitä astetta, jolloin Amerikkakaan saatavia ei enää voitu läheskään turvata liittolaisten käsissä olevilla kultavaraoilla. Amerikkakin joutui täten samaan asemaan, missä Europan kansat ovat olleet melkein koko sodan ajan. Ainoa ulkomaitten liikkuva "pääoma" on lupaus maksaa vastaisuudessa. Lupauksen kiireellisempiin sitoumuksiin on täytynyt takavarikoida rik-

kaitten käsissä oleva liikkuva pääoma. Englannissa verotetaan liikevoittoja jo lähes 80 prosenttia. Samoin tehdään muissa sotivissa maissa. Mutta kolme neljättä osaa kaikista menoista korvataan maksulupauksilla.

Lupauksilla, jotka tulevien sukupolvien pitäisi suorittaa.

Mutta kun sodan yleiset kustannukset nyt ovat 160,000 miljoonaa ja ehkä nousevat vielä 200,000 miljoonaan, niin se merkitsee sitä, että jos ajfotaan pysyä sitoumuksissa ja noudattaa kapitalistisen finanssijärjestelmän tavallisia lakeja, niin täytyy maailman kansojen suorittaa yksin korkoina noin 10,000 miljoonaa dollaria vuosittain. Kuinka tämä tulee olemaan mahdollista, kun jokaiselle sotivalle kansalle lankeaa hävitettyjen alojen jälleenrakentamisen taakka, on aivan käsitteämätöntä, Sanokaamme suoraan, että on ylivoimainen tehtävä yksin korkojen maksaminen, itse pääoman maksamisesta puhumattakaan.

Kaikkien maitten hallitukset ovat koettaneet sitoa kansoja kiinni takaisinmaksuvelvollisuuteen pitämällä huolta siitä, että vähävaraisillakin kansalaisilla olisi muutaman kymmenen dollarin saatava valtiovelosta. Luotetaan siihen, että tämä on muodostuva voimakkaaksi tekijäksi lainojen takaisinmaksukieltäytymistä vaativia kansanliikkeitä vastaan. Mutta jos kultakin perheeltä vaaditaan korkojen maksuun sodan jälkeen enemmän kuin on hänen lainasaatavansa, niin tuskin tämä varokeino kestää.

Ja jos kansat kieltäytyvät vastaamasta sitoumuksista tahi eivät voi niitä tyydyttää, niin täytyy maailman maitten sisäisen ja kansainvälisen liikkeen järjestyä aivan toisille perusteille. Automaattisella varmuudella tällainen tilanne siirtäisi kansakuntien käsiin ja kontrolloerattaviksi kaikki tuotantolaitokset.

Tämä tehtävä muodostuukin tavallista hel-

pommaksi kun muistaa, että sotatalouden suunnattomat tarpeet jo sodan aikana pakottivat ottamaan yhteiskunnallinen tuotantokontrolli käytäntöön mitä laajimmassa mittakaavassa. Kapitalismi pystyi synnyttämään tämän sodan, mutta sen keinot eivät riittäneet sitä hoitamaan. Taloudellisen mobilisoimisen jokaisella askeleella hankasi ja häiritsi kapitalistinen yksityisomistus ja yksityinen määräämisvalta. Valtioitten ja kuntien kontrolli teollisuuslaitoksien yli ei ole koko vuosisadan aikana laajentunut niin kuin se on laajentunut viime kolmen vuoden aikana. Kapitalistisen individualismin luvatussa maassa, Englannissa, hallitus hoitaa tehtaita, määrää hintoja, työpalkkojen suuruuden, tuotteiden laadun. Yhdysvallat ovat olleet sodassa vasta puolisen vuotta, mutta täälläkään ei pelastusta samasta kohtalosta. Hankalaksi se käy, vastenmielistä se on, kamppoihin pannaan, mutta kun johtavana pakkona on sotatarpeitten tyydyttäminen ja niitä täytyy tyydyttää, niin vastenmielisyys ei auta.

Teollisuuden mobilisoiminen on myös edellyttänyt työvoiman mobilisoimista. Mitä mieltä olemmekaan siitä, että useimmissa maissa työväenjärjestöt vapaaehtoisesti alistuivat siihen ja joutuivat siten luokkataistelua hämmentävään yhteistoimintaan riistäjäluokkien kanssa sekä ottivat itsekin vastuulleen sodan johtamisen, niin myöntäkäämme toki, että kaikissa maissa olivat työväenjärjestöt siksi luokkatuntoisia ja siksi voimakkaita, että ne eivät tehneet tätä ilmaiseksi. Ne vaativat ja niille täytyi antaa sanavalta yleisissä asioissa, joka on paljon suurempi ja kauvaskantavampi kuin sotaa ennen ilmenneet "ministerisocialismin" saavutukset.

Eikö olekin aikamme kuvaava ilmiö, että yksikään sotiva tahii puolueeton maa ei voi muodostaa hallitusta ilman unionistien ja sosialistien osallisuutta. Me valitamme, että suostumalla täl-

laiseen osallisuuteen eri maitten työväenjärjestöt ovat viivyttäneet kapitalismin luhistumisen hetkeä ja pitkittäneet sotaa, — mutta me näemme siinäkin todistuksen, että se maailma, joka on nouseva sodan verivirroista on sittenkin oleva maailma, missä työläiset esittävät tärkeämpää osaa kuin koskaan ennen ihmiskunnan historiassa. Tuskin vanhoillisinkaan unionisti tulee alistumaan sääntöön: "mauri on tehnyt tehtävänsä, mauri saa mennä".

*

Mutta tämän vähemmän huomattavan ja taka-askeleitten uhkaaman työväenvoiman nousun lisäksi, — kaiken muun yläpuolella, — me näemme kansojen riippumattoman nousun vallankumouksen merkeissä.

"Luokkarauhankaan" avulla ei ollut paikattavissa mädäntynyt järjestelmä. Yhteiskuntajärjestyksemme ei voinut luoda luokkarauhaa. Sodan ensimmäisinä vuosina militarismin höyryjyrä saattoi tukehuttaa luokkanousua tahi pitää sitä kahleissa "voitto"-lupauksilla. Mutta enää se ei kestä. Silmiemme edessä romahtavat luokkavalan etuvarustukset työläisten luokkaryntäysten edessä.

Venäjän vallankumous vihki tämän vuoden vallankumouksien vuodeksi.

Niin valtavasta merkityksestä kuin Venäjän vallankumous jo itsensä vuoksi ja kokonaan riippumatta maailman sodan vaiheista, niin sen vaikutus yleismaailmalliseen tilanteeseen on sittenkin se, jota tässä yhteydessä tahtoisimme etupäässä painostaa. Venäjän vallankumous putosi kypsänä hedelmänä odottavan Venäjän kansan syliin. Mutta sen putoamista joudutti sota. Se oli ensimmäinen tulos siitä sodan vallankumouksellisesta vaikutuksesta, joka sodalla on, huolimatta aikeista, joiden nimessä sota aloitettiin. Rauhan

aikana vielä kutakuinkin pysyi paikoillaan hiuskarvan varassa roikkuva Venäjän taloudellinen asema ja luokkavalta. Sodan koetusta se ei kesännyt.

Aivan samalla tavalla vaikuttaa sota muuallekin, joskin toisten maitten kehittyneempi talousjärjestelmä osoittautuu jonkun verran vastustuskykyisemmäksi.

Venäjän vallankumous ei ole vielä päättynyt. Sen tärkeimmät tehtävät ovat vielä ratkaisematta. Niitä ei voikaan ratkaista sodan painajaisen alla. Mutta yhden tehtävänsä on Venäjän vallankumous täydessä mitassa suorittanut. Se on sytyttänyt kyteväen kapinahengen kaikkialla maailmassa.

Idästä länteen asti vierivät Venäjän vallankumouksen mainingit. Suomessa työväki seisoo luokkavallan kukistumisen partaalla. Ruotsissa sosialistipuolue marssii varmoilla askeleilla valtaa kohti. Se on päässyt maan suurimmaksi puolueeksi, se pitää käsissään vallan tasapainon eri porvariryhmien välillä, ja joskaan se itse ei vielä voi määrätä maan toimintaa, niin se voi estää vallanpitäjiä tekemästä sitä, mitä he tahtovat.

Norjan ja Tanskan luokkataisteluilla on vähemmän huomiota herättävä luonne. Viime vuoden Norjan suurlakon jälkeen ei ole tuossa maassa ollut mitään erittäin kriittilliseksi käyviä purkauksia. Mutta kummassakin maassa sen sijaan sosialidemokratia ottaa yhä varmemman otteen hallitusruorista. Tanskan hallitus ei pysy pystyssä ilman sosialistien myötävaikutusta. Tanskassa on valtiososialismin, eli valtiokapitalismin, alalla menty ehkä kauvemmas kuin yhdessäkään toisessa maassa. Vain laajan yhteisomistuksen ja valtiokontrollin avulla on Tanska voinut päästä tärisyttävistä taloudellisista kriiseistä.

Espanjassa on riehunut kapinoita koko vuoden aikana. Maa on ollut sotatilaan julistettu

viisi eri kertaa. Tätä kirjoitettaessa puhkeaa siellä uusi kapina. Hallituksen asema on hiuskarvan varassa, — ellei olisi sodan painajaista, joka antaa vallassaolijoille erikoisia valtakeinoja ja joka tekisi voitokkaalle vallankumoukselle sanomattoman vaikeaksi uuden järjestäytymisen kansan hädän poistamiseksi, niin olisi Espanja jo tänään tasavaltana, — tasavaltana, jossa työväenjärjestöillä on ratkaiseva valta. Portugalista ei ole kuulunut paljoa tämän vuoden aikana. Mutta ei ole mitään syytä olettaa, että siellä asema olisi toisellinen kuin Espanjassa.

Tätä kirjoittaessamme riehuu Italian kaupungissa katutaisteluja. Jo viime kesänä ilmoitti Italian sosialistipuolueen pää-äänenkannattaja, että puolue tuntee voivansa milloin tahansa siirtää valtasuhteet työväen puolelle. 200:ssa Italian kaupungissa on sosialistinen hallinto. Italian sosialistipuolueen lehdistö leviää sadoissa tuhansissa kappaleissa.

Pohja vanhan järjestyksen horjuu...

— — — — —
Tää on viimeinen taisto

Rintamaamme yhtykää!!

Niin huomispäivänä kansat on veljet keskenään.

S. N.

Kansanvaltaisuuden vihollisuus Yhdysvaltain kunnallis- hallinnossa

Kunnallishallintojärjestelmä Yhdysvalloissa on alkujaan englantilaisen mallin mukaan veistetty. Mutta tätä järjestelmää on aikojen varrella korjailtu siihen suuntaan, että kunnallishallinnon nyt ovat täydellisesti riippuvaisia valtioitten lainsäätäjäkunnista ja hallituksista ja tämän kautta erinäisten yhtiöitten taloudellisia etuoikeuksia valvovia valtuuskuntia kuntien asukkaitten kustannuksella ja niitä vastaan.

Historia ei tunne toista hallitusjärjestelmää mikä olisi ollut enemmän tai yhtäpaljon yksityisten keinottelijain etuoikeuksien suojaamista silmälläpitäen muovattu kuin kunnallishallintojärjestelmä melkein kaikissa Yhdysvaltain valtioissa.

Kuntien virkailijat valitaan kansanäänestyksellä, mutta kaupunkikuntien "lupakirjat", yleiset ja erikoiset kunnallishallintoa koskevat lait, valtioitten perustuslait ja lainveroiset oikeuspäätökset sekä pitkäaikaiset lailliset sopimukset kuntien ja n. s. "Public Service Corporationien" välillä estävät valitut valtuuskunnat ryhtymästä mihinkään mikä loukkaisi viimeksimainittujen etuja tai olisi ristiriidassa sen periaatteen kanssa ettei kunta saa asettaa mitään rajotuksia ja esteitä yksityiselle yritteliäisyydelle tai edes kilpailuun "yksityisten yrittelijäin" kanssa hankkiakseen kunnan asukkaille materialistisia hyödykkeitä.

Kaupunkihallitusten tärkein oikeus ja velvollisuus on kantaa veroja. Verotulojen suurin osa käytetään paikallisten teollisuuslaitosten ja n. s. "Public Service Corporationien" hyötyä palveleviin tarkoituksiin ja niiden ylläpitämiseen.

Kunnallinen omistusoikeus on syvälle kirottu ajatus amerikalaisessa kunnaliispolitiikassa. Katujen rakentaminen ja ylläpitäminen kuuluu kunnallishallintojen taloudellisen toiminnan rajoihin, koska peräti vaikeata olisi katuliikenteen järjestäminen suoranaisia voittotuloja tuottavalle kannalle kunnallistaloudessa keinotteleville yksityisille. Sama on asianlaita likaviemärilaitteisiin nähden. Mutta jo katujen rakentaminen kunnan suoranaisen johdon alaisena ja kunnan hankkimilla työvälineillä on asia, mikä katsotaan suvaitun rajaviivan ylitse astumiseksi. Tällä loukataan urakoitsijain etuja. Vesijohtolaitteet kylläkin jo monessa tapauksessa kuuluvat kunnallisomaisuudeksi, mutta väitteitä, että niiden pitäisi kuulua liikevoittoja varten toimiville yhtiöille, ei puutu. Mitä sitten kun kysymykseen tulee raitiotiet ja sähkö- ja kaasutehtaat johtoverkkoineen.

Missä muissa nykyaikaisissa maissa vanhain valtiolaitosten historialliset kankeudet ja estelyt ovat jarruttaneet kansanvaltaisuuden edistystä, siellä kunnallishallintojen kautta on viety voittoon monta tärkeätä kansanvaltaisuuden vaatimusta. Mutta kunnallishallintojärjestelmät Yhdysvalloissa ovat päinvastoin alkuperäiseen sisältyönsä nähden paljon taantuneet, niiden valtuudet kansanvaltaisuuden työn toteuttamiseksi on pala palalta riistetty.

Valtioitten kunnallislait, joiden nojalla kaupunkikunnat korporeerataan samaan tapaan kuin osakeyhtiöt, rajottavat kuntien toimintavaltuuksia kaikessa missä ne voisivat palvelella kunnan asukkaita ja hellittää riistäjäin kynsiä kunnan asukkaitten niskasta. Niin tarkoin on kunnallis-

hallintojen toimintavaltuudet viety, että erälssä tapauksissa, missä kunnallishallinto on yrittänyt yleisestä työttömyydestä johtuvan hädän lieventämiseksi toimittaa elintarpeita asukkailleen halvalla hinnalla, on tällöisetkin toimenpiteet tuomittu "laittomaksi".

Kunnallishallinnot, ollen lähinnä kansan joka-päiväistä arkielämää, ovat estetyt menemästä uusille urille kunnallispolitiikan alalla, missä semmoiseen halua ilmaantuisi. Ellei kunnan hallintovaltuuksia rajottavat lupakirjat, valtion perustuslain tulkinta ja tulkinna tulkinta näytä riittävältä, semmoisisissa tapauksissa voi lainsäätäjäkunta, jopa valtion kuvernöörikin säätää voimaan uusia esteitä.

Tässä yhteydessä sopii mainita eräs puheenalaista luonnottomuutta hyvin kuvaava tapaus. Pittsburgin, Pa. majuri havaittiin muutamia vuosia sitten syylliseksi erinäisiin rikoksiin, jotka aiheuttivat virasta erottamisen. Sensijaan, että erotetun majurin virka olisi täytetty yleisillä vaaleilla, nimitti valtion kuvernööri majurin ja oikeus päätti, että tällöinen nimitys oli laillinen teko. Toisessa tapauksessa v. 1870 päätti Pennsylvanian lainsäätäjäkunta, että Philadelphian kaupungin on rakennettava miljoonia maksava kunnallinen hallintotalo.

Tällöinen kaupungin asukkaitten aloteikeutta ja päätösvaltaa loukkaava päätös aiheutti oikeudenkäynnin kaupungin ja valtion välillä, päättyen siihen, että lainsäätäjäkunnan päätös julistettiin päteväksi. Komea hallintotalo täytyi rakentaa. Lainsäätäjäkunta oli niin päättänyt ja määrännyt — mikä päätös ja määräys asiallisesti perustui eräitten politikoitsija-etuillijain persoonallisiin pyyteisiin.

Jokainen kunnallishallinto, joka yrittää ajaa muuta kunnallispolitiikkaa mitä kunnan kustannuksella keinottelevat korporationit ja, niiden

enemmän ja vähemmän julkiset asioitsijat tahtovat, joutuu heti ankaraan taisteluun valtion lainsäätäjiä, hallitusta ja oikeuslaitosta vastaan. Tämä on nähty kaikissa niissä tapauksissa, missä joku kaupungin hallitus on joutunut sosialistipuolueen käsiin. Hyvin tunnettua on, että Minneapolin majurivirkaan valittu, kaikinpuolin kunnollinen, rehellinen, lakeja seuraava ja kykenevä sosialisti, on enemmän nimellinen kuin todellinen majuri, sillä valtion kuvernööri riisti kaupungin äänivaltaisten asukkaitten äänten enemmistöllä valitulta majurilta hänelle kuuluvat asialliset oikeudet, — riisti nämä oikeudet siitä syystä, että sosialistimajuri yritti pitää voimassa sekä valtion että Yhdysvaltain lakeja, mitkä kuvernööri hallinnollisella käskykirjeellä kumosi, — tässä tapauksessa vastoin kaikkia selviä lakejakin.

Kuinka suuret ja tärkeät edut rahavallalla on voitettavana ja säilytettävänä semmoisen kunnallishallintojärjestelmän avulla ja kautta, mitä ylläolevassa kosketellaan, selviää siitä, että yksistään John D. Rockefeller "ansaitsee" osuudellaan New Yorkin kaupungin valo-, liikenne- ja puheluvälineihin vähintään \$20,000,000 vuodessa. Toiset osalliset niinkään ansaitsevat samojen etuoikeuksien nojalla miljoonia ja kymmeniä miljoonia. Ja kaupungin hallitus kuluttaa kymmeniä miljoonia dollareita vuosittain auttaakseen, pitääkseen yllä ja turvatakseen näitä riisto-oikeuksia.

Jo puhe kunnallisesta omistusoikeudesta raivostuttaa niitä piirejä, jotka yleisesti vallitsevan kunnallispolitiikan ja kunnallishallintojärjestelmän kautta kurrottavat kätensä syvälle asukkaitten taskuihin ja kuntien yleisiin kassoihin.

Valaistukseksi mihin suuntaan kansanvaltainen kunnallishallinto menee ja mitä tuloksia siitä on nähtävänä, on paikallaan kertoa lyhyt historiikki Glassgowin kunnan (Englannissa) kunnallisista raitoteistä.

Ensimmäiset hevosvoimalla kulkevat raitiovaunut alottivat liikenteen Glassgowin kaduilla v. 1872. Yhtiö, mikä omisti silloiset raitiotielaitteet oli tehnyt vuokrasopimuksen kaupungin kanssa vuoteen 1894 saakka. Yhtiö tarjosi huonoa palvelusta kalliilla kyytimaksulla. Työläisten palkat olivat pienet ja työpäivät pitkät.

Jo ennen vuokrasopimuksen päättymistä heräsi kaupungin kansalaisten keskuudessa liike, mikä vaati raitiotieliikenteen ottamista kunnan haltuun. Mutta yhtiö tahtoi kuluneista ja epäkäytännöllisistä laitteista kallista hintaa. Ostosopimusta ei saatu syntymään. Yhtiön asianajajat ja koko suurporvarillinen "yleinen mielipide" alotti vasta-agitatsioonin kunnallisomistuksen periaatetta vastaan. Sehän on sosialismia, sanottiin. Tässä taistelussa syntyi useammat niistä valteista, joita Amerikan porvarilliset kunnallispolitikoitsijat yhä vieläkin toistavat vastustaessaan "kunnallisocialismia", vaikka nämä valtit ovatkin pahasti särkyneet ja kuluneet.

Kunnallinen raitiotie oli tuleva Glassgowiin. Yksityisyhtiö yritti kilpailla kunnallisten laitosten kanssa, mutta kohtasi kilpailussa pian Waterloon-sa. Kaupunki rakennutti omat raiteensa, vauunsa j. n. e. Heti alussa alennettiin kyytimaksuja, korotettiin työläisten palkkoja ja työpäivät lyhennettiin yksitoistatuntisista kymmentuntisiksi.

Pian tuli sähkö hevosvoiman tilalle. Puh-
taat suuret ja tasasesti kulkevat vaunut pantiin pienten ja epämukavain hevosvaunujen tilalle.

Noin miljoona matkustajaa kulkee nykyään Glassgowin raitioteillä joka päivä, tehden kunkin kyytimaksun keskimäärä vähä päälle yhden sentin. Semmoista raakuutta työläisten kohtelemisessa ei tunneta poikkeustapauksessakaan mitä New Yorkin raitiotielaisten täytyy kärsiä järjestelmäksi vakiintuneena.

Vuotuinen keskimäärä raitiotiekyyteihin Glass-

gowin asukkaille tekee \$5.00. Sama keskimäärä New Yorkin asukkaille on \$16.00. Tästäkin huolimatta tuottavat Glassgowin raitiotiet kaupungin kassaan voittoja \$2,254,000.

Tämä esimerkki valaisee selvästi syyn minkätähden Amerikan rahavalta niin perinpohjin on hävittänyt kunnallishalinnolta ne perusteet, joiden nojalla nämä hallitukset voisivat saattaa kansanvallan kosketukseen todellisen yhteiskuntaelämän kanssa.

Kokemukset Amerikassakin, missä semmoista on voitu kokeilla, näyttävät varsin hyviä tuloksia, paitsi niitä tapauksia, joissa kunnallisomistuksen vastustajat, päästyään hoitamaan kunnan omistamia taloudellisia laitoksia, ovat tehneet niistä irvikuvia, — siten muka osottaakseen, että kunnallis-sosialismi on tuomittu kadotukseen.

Ylläesitetyt lyhyet viittaukset auttavat ymmärtämään sosialistipuolueen ohjelman sitä kohtaa, jossa vaaditaan kunnallista itsehallintoa.

Kansanvaltaisuus kunnallishallinnossa on melkein kokonaan nävitetty niinä pitkinä vuosina, joina rahavalta on saanut rauhassa hallita.

Laajoja ja syvälle meneviä uudistuksia kaivataan kipeästi.

Ennenkaikkea tarvitaan työläisluokan valvutumista ja järjestymistä poliittiseen toimintaan.

F. J. S—ä.

— AINOA —

SUOMALAINEN APTEEKKI

— IDÄSSÄ —

Tilatkaa lääkkeenne sekä apteekkitavarat postin kautta meiltä. Kirjeisiin vastataan ja tilaukset lähetetään joutuin ja huolellisesti.

Suomalaiset farmaseutit palvelevat teitä.

Tässä on erikoislääkkeitämme, joista erittäin suosittelemme:

Filicon matolääke\$1.00 satsi

Filicine kapselit\$1.00 satsi

Aura matolääke, hinta1 dollari

Aura hivustonikki, hinta ..40 senttiä

Aura yskänlääke, aikuisille, hinta 40c.

Aura Terveysuola, hinta25c.

Aura yskänlääke, lapsille, hinta ..25c.

S. & H. päänkivistuspulverit, hinta 50c.

Kysykää meidän lääkeluetteloamme, jonka lähetämme vapaasti osotteellanne.

Kuankittaan

SUOMALAINEN APTEEKKI,

W. M. HEIKKINEN,
Apteekkiari.

733 Main St.

Fitchburg, Mass.

Smk. ~~_____~~

6.70

Dollarista

Olemme korottaneet kurssiimme

**Rahalähetyksistä
SUOMEEN**

ja maksamme siis edelleen

Summista \$200 eli yli	Smk. 6.70	Dollarista
Summista \$50—\$200,	Smk. 6.50	Dollarista
Summista alle \$50.00,	Smk. 6.40	Dollarista

Koska on hyvin epävarmaa, kuinka kauan voimme maksaa näitä korkeata kurssia, kehoitamme Teitä lähettämään rahonne meille tänään eli mahdollisimman pian.

Muistakaa, että meidän täydellinen takauksemme suojaa jokaisesta rahalähetyksestä. Me takaamme, että teidän rahanne ei missään tapauksessa joudu hukkaan.

Suomen Yhdyspankki ulosmaksaa lähetyksenne Suomessa.

NIELSEN & LUNDBECK,

24 State St., New York

Vanhin ja suurin suomalainen pankkiliike Amerikassa

HUOM.: Tämä ilmoitettu vaihtokurssi voidaan muuttaa ilman ilmoittamista

Osuusliike "INTO"

suosittelee tavaroitaan
kuluttajille.

**INTO CO-OPERATIVE STORES,
Fitchburg, Mass.**

SÄVELSITKAIMIA

Kokoelma lauluja ja tansseja. Säveltänyt
WÄINÖ M. WARVIKKO.

Sopivat kaikille maailman tunnetuille soittimille.
Valmistuu joulukuun. Tilataan osotteella:

WÄINÖ M. WARVIKKO,

89 COPELAND ST.

QUINCY, MASS.

Hinta sekä koko ilmoitetaan tuonnempaan.

Työläinen ! --

Jos tahdot että liikkeesi menestyvät, niin tee
ostoksesi aina niistä ja käteisellä rahalla. Si-
ten hyödytät itseäsi ja lasket pysyvän perus-
tuksen omille liikkeillesi.

Turva Co-operative Store,

Liha-, ruoka- ja sekatarvikauppa

Quincy, Mass.

Norwood, Mass.

32 Copeland St.

47 Savin St.

KEUHKOTAUDIT

kurkkutorvi-, nenä- ja kurkkutaudit parannetaan kivuttomalla menetelmällä. Potilaille hankitaan aina parasta. Jokaiselle annetaan parhain hoito.

T:RI A. F. CHRISTIAN,

401 MARLBORO STREET,

BOSTON, MASS.

(Lähellä Massachusetts Ave.)

Tel. Back Bay 807.

Ruotsalainen Hammaslääkäri

Dr. SWEN GERTZON,

1958 Madison Ave., 125 ja 120 katujen välillä,

NEW YORK, N. Y.

Ensimmäinen työ. Hinnat kohtuulliset.

Tel. 4423 Harlem

Brooklynin OSUUSRUOKALA

775—40 KATU, lähellä 8 Ave., BROOKLYN, N. Y.

Ruokaa vilkottain ja ateriolittain.

Työläiset, kannattakaa omaa liikettänne!

Mrs. Victoria Lötmanin Paikanvälitystoimisto

Hyviä paikkoja maalla ja kaupungissa. Siltä asunto työlle paikkaa odottaessa. Minna Wallin keittokirjan myytävänä.

4220—8 ave., 42 ja 43 kadun välillä,

Puhelin: 5089.

BROOKLYN, N. Y.

S. Redfield
VALOKUVAAJA

112 EAST 125 ST., NEW YORK CITY

Lexington ja Park Ave. välillä.

Puhelin Harlem 2361

KUVIA JA SUURENNUKSIA.

Kuvaamo avoinna 9:stä ap.—9:ään ill. Avoinna sunnuntaisin ja juhlapäivinä.

Tervetuloa!

-- The --
**Sunset Dry Goods
Store**

(omistaja Hanna Kokkonen)

Ensiluokkainen varasto kaikellaisia kankaita, alusvaatteita, villatakkeja, ym.

Miehille saatte meiltä parhaat kaulukset, paidat, hatut ja matkalaukut.

Monipuolinen käsityövarastomme tarjoaa teille varmasti hupaisaa ajankulusta pitkinä talvi-iltoina.

Käykää ensin meillä ennenkun menette muualle.

-- The --
**Sunset Dry Goods
Store**

8 av. ja 40 kadun kulmassa,
Brooklyn, N. Y.

Tel. 5933 Sunset.

H. J. LINDROOS,

4124—8 Ave., Brooklyn, N. Y.

Tulkaa katsomaan monipuolista

Rihkama, Kangas- ja Vaatetus- liikettäni

Suuri varasto koruompelutöitä; erikois-
alana kotimaiset verkat ja kanavatyöt.
Hintaluettelo lähetetään pyynnöstä. Suu-
ri valikoima aistikkaita lenkikankaita.

Yksinkertaisten lenkien tilauksia vas-
taanotetaan.

Tilaukset postin kautta suoritetaan no-
peaan ja varmasti.

H. J. LINDROOS,

4124—8 Ave., Brooklyn, N. Y.

Telef. Sunset 5997.

New Yorkin vanhin suomalainen

KULTA- JA KELLOSEPÄN LIIKE

4116-8 Ave.,

HEINO & LINDE CO.

Brooklyn, N. Y.

Myymme kulta- ja hopeaesineitä halvemmallalla kuin toiset liikkeet, ayystä, että emme ole pakotettuja kauppavoitosta tekemään elämäämme. Erikoisalanamme on kellojen sekä kulta- ja hopeaesineitten korjaus ja kalvertaminen. Kokeneina ammattimiehinä suosittelemme palvelustamme yleisölle. — Työt, jotka liikkeessämme teemme, ovat hienoudestaan ensiluokkaiset ja taatut.

Toveruudella

HEINO & LINDE CO.,

4116-8 AVE.,

BROOKLYN, N. Y.

TILATKAA

ja levittäkää kaikkia puoluelehtiä!

RAIVAAJA, Idän valtioiden päivälehti. Tilaushinta \$4.50 vuosikerta, \$2.50 puolivuosi, \$1.40 3 kk., 50 senttiä 1 kuukausi, \$2.00 5 kk. On käytännöllistä lähettää \$2.00 kirjeessä eikä tule kalliimmaksi kuin puoli vuotta kerralla tilattaessakaan. Suomeen \$6.50 vuosik., \$2.50 puolivuosi.

NAKENIA, Ainoa suomenkielellä ilmestyvä työväen aikakauslehti, ilmestyy kerran kuukaudessa 48-sivuisena, kuvitettuna. Tilaushinta \$1.50 vuosik., 35 senttiä puolivuosi. Yhdysvaltoihin ja Canadaan: \$1.75 vuosik. Suomeen.

TYÖMIEN, Työmiehen tilaushinnat samat kuin Raivaajankin.

TOVERI, lännen valtioiden päivälehti. Tilaushinta Yhdysvaltoihin ja Canadaan: vuosik. \$4.00, 6 kuukautta \$2.25, 3 kuukautta \$1.35, 1 kuukausi 50c. Suomeen ja muualle ulkomaille: vuosik. \$6.50, kuusi kuukautta \$3.50.

TOVERITAR, naistenlehti, ilmestyy kerran viikossa. Tilaushinta Yhdysvaltoihin \$1.00 vuosik., puolivuosi 60c., Canadaan \$1.25 vuosik., puolivuotta 75c. Suomeen \$1.50 vuosik., puoli vuotta 80c.

LAPATOSSU, kahdesti kuussa ilmestyvä työväen pilalehti. Tilaushinta \$1.25 vuosik., puolivuosi 75c. Suomeen ja tähän maahan.

PELTO JA KOTI, maanviljelys- ja osuustoimintalehti, ilmestyy kerran kuukaudessa 32-sivuisena. Tilaushinta \$1.25 vuosik. Canadaan ja Suomeen \$1.50 vuosikerta.

Näitä kaikkia lehtiä on tilattava osotteilla:

Raivaaja, Box 468, Fitchburg, Mass.

Työmies, Box 553, Superior, Wis.

Toveri, Box 99, Astoria, Ore.

IHOTAUDIT

T:ri A. F. Christian'in yksityissairaala on varustettu kaikilla uudenlaisilla keksinnöillä kaikellaisten ihotautilien parantamista varten.

Finonin kuuluisa kone ihosyövän (Lupus Vulgaris) parantamiseksi varten.

Ainoa paikka Amerikassa, jossa tätä konetta ja siihen kuuluvaa parannuskeinoa käytetään ihosyövän parantamiseksi. Menettely on kivuton ja varma.

T:RI A. F. CHRISTIAN,

101 Marlboro St., lähellä Massachusetts Ave., BOSTON, MASS.
Tel. 807 Back Bay — Suomea puhuttain.

WM. E. STEIN antaa opetusta

PIANON SOITOSSA

Kaikkien saa taitaa soittaa ja kaikkiin tilaisuuksiin.

64 EAST 128 ST., Tel. Harlem 256. NEW YORK CITY

MUELLER

Valokuvaaja

2196—3 Ave., lähellä 120 katua,

Makela-kaupan vieressä.

New York, N. Y.

Ensiluokan työ ja kohtuushinnat

Erikoisalennus jokaiselle, joka tuo Raivaajassa olevan ilmoituksenne, maksaneen kuviaan.

Tohtori R. V. Westlin,

lääkintä Helsingin yliopistosta, ottaa vastaan sairaita konttorissaan

759 Main St., Fitchburg, Mass.

TUNNIT:

10—11 opp., 1—3 ja 7—8 Jpp.

Keskiviikkoihin 10—11 ja 1—3 Jpp.

Sunnuntaisin ei oteta vastaan.

Neuvoja annetaan kirjallisesti
mikään mahdollista.

PUHELIN 1747

-- VATSA --

Ruansulutuskanavan ja vatsan häiriöt parannetaan nopeasti ja kivuttomasti tieteellisillä menettelykeinoilla.

UMPI TAUTI PARANNETAAN NOPEASTI.

T:ri A. F. CHRISTIAN,

401 MARLBORO ST., lähellä Massachusetts ave., BOSTON, MASS.
Yksityinen sairaala kaikille, jotka sairaalahoittoa tarvitsevat.

Käyttäkää Pohjoismaista Liikettä

Suuri varasto kirjoitusta- ja paperitavaraa.

Matkatavarakauppa

Meillä on aina hyvin lajiteltu varasto lujia ja halpoja matkatarvikkeita ja kassalaukkuja.

Rahaa välitetään Suomeen edullisella kurssilla

Ekspressi- ja Talletusliike

Muutamme arkkuja sekä huonekaluja varovaisesti ja halvalla.
Talletamme arkkuja.

MATKALIPPUJA SUOMEEN JA PAINVASTOIN.

NELSON & CO.,
855—3rd Ave., New York City

51 ja 52 KATUJEN VÄLILLÄ.— Tel. Plaza 5159.

Tehkää rahalähetyksenne Suomeen omien liikkeittenne välityksellä

--!!!--

Me maksamme korkeimman kurssin, takaamme nopeimman välityksen ja varmuuden ennen kaikkea.

Kulut lähetyksenkustannuksista ym. ovat seuraavat ja tulee ne heittä jokaiseen lähetettävään rahasummaan:

Suomista \$10 asti on lähetyks.	15 senttiä
Yli \$10 aina \$20 asti	20 senttiä
Yli \$20 aina \$30 asti	30 senttiä
Yli \$30 aina \$40 asti	40 senttiä
Yli \$40 aina \$50 asti	50 senttiä
Yli \$50 aina \$60 asti	60 senttiä
Yli \$60 aina \$100 asti	75 senttiä
Yli \$100 sumassa	suhteessa.

Suomalainen Sos. Kustannusyhtiö

Box 468, Fitchburg, Mass.

HAARAKONTTORIT:

2056—5 Ave., New York, N. Y.

4013—8th Ave., Brooklyn, N. Y.

9 Copeland St., Quincy, Mass.

Cor. of Sixth St. and Motheral Ave.,

Monessen, Pa.

Box 69, Sudbury, Ont., Can.

Työmies Kustannusyhtiö

Box 553, Superior, Wis.

HAARAKONTT.: 107 Lake Ave. So., Duluth, Minn.

Toveri Kustannusyhtiö

Box 99, Astoria, Oregon.

HAARAKONTT.: 116—4th Ave. So., Seattle, Wash.

T:ri A. F. CHRISTIAN

Konttori ja yksityissairaala

401 MARLBORO STREET, (lähellä Massachusetts Ave.)
Tel. 807 Back Bay, BOSTON, MASS.

Lahke- ja leikkusuosinto kaikkilaisiin tauteja varten.
Perustettu 1900

Tarkastus ja hoito huolellista, parasta mitä sairaille voidaan antaa.
Jokainen potilas saa parhaimman hoidon. **Suomea puhutaan.**

F. HERTTUA

Suomalainen Kelloseppä

1939 Madison Ave., 125 ja 126 katujen välillä, NEW YORK CITY

Tekee kaikkia ammattiin kuuluvia korjauksia, erityisesti ammattitaidolla ja halvimmalla.

Myy kihin- ja viikinaormuksia, kelloja, ketjuja, ym. kulta- ja hopeatavaroita ehdottomasti halvimmalla.

Huom! Kaikenlaisia tilauksia ja korjauksia toimitetaan postin kautta huolellisesti ja pian.

Tel. Morningside 813

New Yorkin Suom. Naisten

OSUUSKOTI

Paikavälitystoimisto

241 Lenox Ave., 122 kadun kulmassa

OSUUSKOTI on ehdottomasti parhain asuntopaikka vapaaoloajalle.

Se on monivuotisella toiminta-ajallaan saavuttanut yleisen kannatuksen paikkojen välittäjänä, joten New Yorkin saapuville on ehdottomasti parhain kääntyä ensiksi NAISTEN OSUUSKODIN PUOLEEN.

••••• Tuikkia ja oppaita aina saatavissa vasta kaupunkiin tuleville tytöille.

••••• Lukusali ja kirjasto aina avoinna kodin asukkaille.

Suomalainen Lääkäri

T:ri Johannes Hoving

125 West 122 St. Lenox ja 7 Ave. välillä,
NEW YORK CITY.

Vastaanottajat: 10—12 ap. ja 6—8 Jpp. Sunnuntaisin 10—12
ainoastaan. Puhelin Morningside 113

Tel Harlem 6328

A. AHLGREN'IN RUOTSALAINEN LEIPOMO,

301 East 125th St., 125 St. ja 2 Ave. kulmassa, NEW YORK CITY
Valmistaa kaikkelaista leipää:

Kahvi- ja teeleivoksia sekä torttuja,

Nakkileipää, korppuja, reikäleipää ja limppuja.

A. AHLGREN, 301 E. 125 ST.
NEW YORK, N. Y.

SÖDERGREN'IN

Suomal. Ulkolähetys Apteekki

MINNEAPOLIS, MINN.

pitää täydellisen valikoiman **SUOMEN KOTILÄÄKKEITÄ**, jotka ovat Suomessa tutkinnon suorittaneen apteekkarin valmistamia.

Yleisesti tunnetuita lääkkeitämme on myytävänä myös **asiamiehille** suomalaisilla paikkakunnilla, joten heiltä ostaessa säästättä rahaa ja aikaa. Kun ostatte lääkkeitä, niin tarkastakaa että niissä on nimileimamme.

Läakeluettelomme selvityksineen saatte vapaasti asiamiehiltämme tahi meiltä pyydettäessä.

Mitä lääkkeitä hyvänsä tarvitsette, niin tilatkaa meiltä, lähettämme joutuin ja kirjeisin **vastataan heti**.

Kuulusaksi tullutta lapamatohaketta "**ANTENIA**", joka varmasti ajaa ulos lapsi- eli pinettimädon, valmistetaan ainoastaan meillä. Hinta \$1.50 vapaasti lähetettynä.

SÖDERGREN & CO.

(Suomal. apteekkarit)

Postionotteemme on: **18 Western Ave., MINNEAPOLIS, MINN.**

Jos olette --

Kipeä

Pyytäkää Vapaa Lääkekirja No. 5.

jossa yli 25 erilaista miesten ja naisten tautia on selitetty, sekä täydellinen luettelo suomalaisista lääkkeistä.

Lähetättäkää taudin nimellä taudin oireet ja me esitämme teille mikä lääke olisi tilattava, lääkkeen hinnan y. m.

(Lääkkeet eivät ole patenttilääkkeitä, vaan tosi suomalaisia lääkkeitä.)

Tämän kirjan saatte vapaasti, ja pitäisi se olla jokaisen suomalaisen kodissa, sillä ette tiedä, koska tarvitsette sitä.

Varekan huumorunki lääkkeitä ja huumorunki tohtoria.

Lignellin Apteeki on suurin suom. apteekki Yhdysvalloissa.

P. A. LIGNELL CO.

Superior, Wis.

KESKUSOSUUSKUNTA

Co-operative Central Exchange

Yhteisösten toimistija Keskiavaltioiden osuuskaupolle.

Keskusosuuskunta hankkii osuusliikkeille tavaraa tukkukauppahinnoin ja valvoo tavarankunnollisuutta.

Keskusosuuskunta välittää toisten osuusliikkeiden kautta tulevia maantilijäsuhteita suoraan niille tuotteille tarvitseville osuuskaupille.

Keskusosuuskunta on osuusliikkeiden palveluksessa aina silloin kun osuuskaupat sitä tarvitsevat.

Keskusosuuskunnalta on saatavissa ohjeita ja neuvoja osuuskauppoja perustettaessa sekä yleensä se hoitaa osuustoiminnallista autusta liian levitystyötä.

Jokainen keskiavaltioiden osuuskaupan velvollisuutena on liittyä Keskusosuuskunnan jäseneksi. Osuusliikkeen vuosikokouksissa otetaan esille Keskusosuuskuntaan liittyminen.

**CO-OPERATIVE CENTRAL
EXCHANGE,**

Superior, Wis.

SOTA EI LOPU

makunne ja pukunne välillä
ennen kuin olette tilauksillanne
kääntyneet meidän puoleemme

Me teemme Teille kohtu hintoihin mielenne
mukaisia, hyvinsopivia PUKUJA, PÄÄLLYS-
TAKKEJA ja SADE-TAKKEJA oikeiden mitto-
jen mukaan.

Standard Union Tailoring Company

186 No. La Salle St.,
CHICAGO, ILL.

Silloin on ulkoasunne siisti,

Silloin tuntuu pyhänne pyhältä.

Silloin Joulukin Joululta ja

Silloin vasta Teillä on oikea puku.

Rehelliä ja kunnollisia asiamiehiä halutaan

VERIHÄIRIÖT

Paiseet ja huonosta verestä johtuvat ihotaudit parannetaan uudenaikaisilla, nopeilla menettelytavoilla. Parantumista ei tarvitse epäillä, jos vaan potilas seuraa määräyksiä.

Yksityissairaatalassa kodikkaita ja valoista huoneita kaikille potilaille.

T:RI A. F. CHRISTIAN,

401 Marlboro St., lähellä Massachusetts ave., BOSTON, MASS.

Tel. 807 Back Bay. — Suomea puhutaan.

J. Alfred Anderson ja Fred A. Anderson Suomalaiset Lakimiehet

209 Washington St., Room 47, Boston, Mass.

Tel.: Fort Hill 2912.

Torstai-iltain Quincyssa 65 Arthur St. Asunto 96 Monroe Road.
Quincy. Tel. 1023-W Haarak. 159 Main St., Fitchburg. Tel. 1767.

Gardner'in Työväen Osuuskauppa

välittää ensiluokkaista

Koti- ja ulkomaan ruoka- ja sekatavaraa

Workers Co-operative Co., Inc.

19--23 Ash St.

Gardner, Mass.

T:ri Herman Robergh,

Lääkäri Suomesta

30 W. 127 St. Lenox ja 5:n Ave. välillä

Telef.: Harlem 1340. — NEW YORK CITY

Tunnit: 10—12 epp. ja 6—8 jpp. Torstaisin 10—12 ap.

ja 4—8 jpp. Sunnuntaisin 10—12 epp.
